

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 29. MARCA 1984

ŠTEVILKA: 12 • LETO: XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev ŽKB, je kot predhodnik Železjarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železjar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Valj - Naslov: Uredništvo Železjarja, SZ - Železarna Jesenice. Stevilke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

DOSEGANJE PLANIRANIH REZULTATOV BO IZJEMNO TEŽAVNO, NE PA NEMOGOČE

Na deseti seji delavskega sveta SOZD Slovenske železarn 9. marca so delegati obravnavali in sprejeli plan SOZD za leto 1984, ki skupaj z že sprejetimi izhodišči predstavlja naše cilje in hotenja v poslovanju v letu 1984. Pri doseganju teh ciljev in hotenju morajo biti vse naše odločitve o asortimentu, izvozu, uvozu in naložbah opredeljene v ukrepih, ki jih bodo sprejemali v vseh TOZD, delovnih skupnostih, delovnih organizacijah in SOZD.

Plan SOZD Slovenske železarn, vilki našega glasila 1. marca, so na ki smo ga v celoti objavili v osmi šte- seji dopolnili še z naslednjimi točka-

LE Z UTRJEVANJEM SAMOUPRAVLJANJA IN OPIRANJEM NA LASTNE MOČI BO MOGOČE PREMAGATI SEDANJE TEŽAVE IN UTRDITI TEMELJE STABILNEGA RAZVOJA

Ne da bi poskušali kakorkoli podcenjevati napore, ki jih vlagajo organi upravljanja naše železarn in temeljnih organizacij združenega dela v reševanje tekoče proizvodnje in kolikor toliko normalnega poslovanja, poleg velikega angažiranja v pripravah za gradnjo jeklarne 2, praksa in življenje dokazujeta, da ne obvladujejo vseh temeljnih vzvodov za večjo mobilizacijo delavcev pri uresničevanju dolgoročnih nalog gospodarske stabilizacije, ki zahtevajo hitrejšo demokratizacijo odločanja, in da objektivnim kritikam, ocenam ali ugotovitvam ne sledijo ukrepi, akcije...

S temi ugotovitvami smo prav gotovo ponovno vzbudili nekatere duhove, ki menijo, da je v teh sestavkih preveč kritičnosti, pri čemer pa ne vedo ali nočejo vedeti, da se v našem političnem sistemu zavzemamo »za samostojno vlogo sredstev javnega obveščanja in novinarjev kot družbenopolitičnih delavcev pri ocenjevanju družbenih pojavov in procesov, za celovito informiranje, ustvarjalno kritiko nasprotovanj, nedoslednosti in neodgovornega ravnanja pri uresničevanju programa dolgoročne gospodarske stabilizacije,« kakor je bilo poudarjeno na osmi seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Še zlasti komunisti v uredništvih so odgovorni, da se glasila za ustvarjalno kritiko vključujejo v bitko za uresničevanje dolgoročnega programa stabilizacije, kar hkrati pomeni tudi bitko za hitrejšo in doslednejše uresničevanje ustavnih določil in opredelitev zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov, samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov.

V tem okviru pa se tudi s konkretno kritiko in angažiranimi spodbudami spopadamo s prepočasnostjo, nedoslednostjo in neodgovornostjo, s slabostmi, ki niso lastne samo nam, kajti če jih ne bi bilo, bi bila situacija, kljub zaostrenim mednarodnim političnim in ekonomskim razmeram, tako v Železarni kot v Sloveniji in Jugoslaviji, zanesljivo bolj stabilna. Zavedamo se, da gre do te besede v širši slovenski in celo jugoslovanski prostor toda, ali ne gre do kritično ustvarjalne besede iz sej centralnih komitejev zveze komunistov Jugoslavije in Slovenije, s sej skupščin itd. celo v ves svet in zato ugled zveze komunistov in Jugoslavije ni nič manjši, nasprotno, z lastno kritičnostjo in samokritičnostjo se je njen ugled vedno le krepil. Tovariš Tito je velikokrat poudarjal, da se revolucionarnost partije ali gibanja meri po tem, kakšen odnos ima do svojih napak in pomanjkljivosti, da bi na osnovi teh ugotovitev lahko hitreje napredovali.

Že na omenjeni seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je bilo v sprejetih usmeritvah in nalogah komunistov poudarjeno, da uresničevanje dolgoročnega programa stabilizacije zahteva hitrejšo demokratizacijo odločanja delavcev neposredno ali prek delegatskega sistema, kar opredeljuje tudi sam program stabilizacije. To pa je naloga vseh zavestnih socialističnih sil, kamor sodijo tudi organi upravljanja in predvsem komunistov, ki delujejo v njih. V tem pa je tudi srž naše uvodne ugotovitve, kajti tem vprašanjem ne namenimo dovolj pozornosti, kar dokazuje tudi to, da na ugotovitvah v letnem poslovnem poročilu Železarn »da je v letu 1983 prišlo do drastičnega padca aktivnosti delegatov, saj je bilo kar dve tretjini sej konferenc delegacij SIS nesklepčnih (v letu 1982 ena tretjina)« niso ustvarjalno reagirale niti družbenopolitične organizacije niti organi upravljanja.

Ob nakopičenih težavah v zvezi s tekočo proizvodnjo in poslovanjem, ki prav gotovo niso lahke, niti kratkotrajne, so oslabilene ali sploh ne razvite aktivnosti tudi na nekaterih drugih področjih dela in organiziranja, ki izhajajo iz dolgoročnega programa stabilizacije, kot so bolj produktivno delo ob polni izrabi proizvodnih zmogljivosti in tehnologije, varčevanje z reprodukcijskim materialom in energijo, bolj učinkovito uvajanje znanja in razvijanje inovacijske dejavnosti, oziroma hitrejša in vsestranskega uveljavljanja lastne delovne in ustvarjalne sposobnosti, kjer imamo v Železarni še velike rezerve. Vse to pa se seveda povezuje s skupnim imenovalcem: hitrejša in doslednejše uveljavljanje delitve po delu in rezultatih dela in kot že rečeno, hitrejšo demokratizacijo procesov odločanja.

Uresničevanje vsega tega in drugih nalog, oziroma utrjevanje družbe na podlagi novih odnosov in novih načinov gospodarjenja in življenja bo pokazalo, kakor je poudarjeno v usmeritvah in nalogah komunistov pri uresničevanju programa dolgoročne gospodarske stabilizacije, sprejetih na osmi seji centralnega komiteja ZKS lanskega oktobra, »da marsikje številnih nalog nismo sposobni uresničiti s sedanjimi sestavami delegacij, delavskih svetov, poslovnih in strokovnih organov, s sedanjimi nosilci samoupravnih, političnih in drugih javnih funkcij. Komunisti moramo biti nosilci pobude, da po demokratičnih postopkih na ta mesta pridejo novi, sposobni, ustvarjalni, delovni in neobremenjeni ljudje. Bitke, v katero bomo šli, bodo uveljavile številne nove delavce, nove borce za socialistično samoupravljanje in razvoj, ki bo temeljil na strokovnih, z znanjem preverjenih podlagah in realnih možnostih. Delo in opredeljevanje ljudi v konkretnih bitkah za uresničevanje programa ekonomske stabilizacije naj bo temeljni kriterij kadrovske politike. Zavzeti se moramo za to, da se bo dosledno uresničevalo načelo, da o konkretnih kadrovskih rešitvah na podlagi meril in načel - dogovorjenih v socialistični zvezi - odločajo tisti, ki neposredno nosijo materialne in druge posledice teh odločitev. Odgovornost za konkretno uresničevanje nalog tisti samoupravni ali družbenopolitični skupnosti, ki je te naloge sprejela in odločala o zaupanju nosilcu javne funkcije, mora biti edino merilo, ki odloča o materialnem, družbenem in političnem položaju posameznika.«

Ne da bi stvari dramatizirali, se bomo morali s takimi in drugimi vprašanji, ki se nanašajo na stabilnost naše železarn, v okviru dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, spoprijeti bolj odgovorno, kritično in samokritično.

mi:

— izsledke izdelane študije o smotrnejšem izkoriščanju energije in uporabi odpadnih surovin je treba bolj upoštevati v praksi,

— potrebno je sproti, vsakodnevno varčevanje z vsemi vrstami energije,

— treba je vso pozornost posvetiti sodelovanju in oblikovanju učinkovite politike dela z institucijami, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem energije in z oskrbo z energijo.

Na seji je bilo tudi poudarjeno, da bo potrebno več pozornosti nameniti fizičnim kazalcem in ne samo vrednostnim, ker spričo visoke stopnje inflacije niso vedno odraz poslovanja. Zato je delavski svet tudi pripo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Remont SM peči 04 (foto I. Kučina)

OSNUTEK DRUŽBENEGA DOGOVORA O DOHODKU

V Poročevalcu Skupščine SR Slovenije in SFR Jugoslavije za delegacije in delegate je bil v deseti številki 20. marca objavljen osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih samoupravnega urejanja odnosov pri pridobivanju in razporejanju dohodka ter čistega dohodka, delitvi sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev SFR Jugoslavije, ki ga bodo sklenile Skupščina SFRJ in skupščine socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin, sveti Zveze sindikatov Jugoslavije in republik in avtonomnih pokrajin, Gospodarska zbornica Jugoslavije in gospodarske zbornice republik in pokrajin.

Osnutek družbenega dogovora, o katerem mora biti razprava zaključena do konca aprila, izhaja iz 124.

in 126. člena Ustave SFRJ in 579. člena zakona o združenem delu, kakor tudi iz opredelitev v dolgoročnem

programu ekonomske stabilizacije. Temeljno izhodišče pri oblikovanju osnutka družbenega dogovora je bilo razvijanje enotnega sistema dohodka in doslednejše uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela s samoupravnim urejanjem in usklajevanjem odnosov na tem področju. To pa seveda zahteva, kakor navajajo v spremnem besedilu, dosledno uveljavljanje pravic in izpolnjevanje obveznosti delavcev, da skupno in enakopravno z drugimi delavci v združenem delu odločajo o celotnem dohodku in upravlajo z družbeno reprodukcijo oziroma s sredstvi za širitev materialne osnove dela in s sredstvi za zadovoljevanje osebnih, splošnih in skupnih potreb.

S krepitvijo samoupravnega odločanja o pogojih in rezultatih dela in celotne družbene reprodukcije, z osebnim izjavljanjem delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in z delegatskim sistemom, je poudarjeno, se bo dalo hitreje odpravljati očitne pojave, da imajo organi družbenopolitičnih skupnosti in subjekti zunaj združenega dela neupravičeno močan vpliv na pridobivanje, razporejanje in delitev dohodka. To pa je tudi temeljni predpogoj za hitrejšo združevanje dela in sredstev na enotnem jugoslovanskem območju, za premagovanje ekonomskih težav in za zmanjševanje inflacije oziroma za doseganje postavljenih ciljev in izpolnjevanje nalog iz dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije.

(Nadaljevanje na 2. strani)

DANES VOLILNA KONFERENCA SINDIKATA ŽELEZARNE

Danes, 29. marca, se bo ob 12. uri v dvorani samoupravljalcev začela volilna konferenca osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarn, na kateri bodo poleg obravnave poročila o delu v preteklem letu, finančnega načrta in programa dela v letu 1984, izvolili tudi nove organe tovarniškega vodstva sindikata.

Iz poročila o delu organov konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarn, ki so ga delegati konference prejeli v pisni obliki, je moč razbrati dosti močno in vsestransko aktivnost, ki pa se je predvsem odvijala prek predsednikov osnovnih organizacij in njihovih izvrš-

nih odborov ter posameznih komisij pri izvršnem odboru sindikata Železarn, kar je nedvomno tudi eden od vzrokov, da se sindikat v Železarni, posameznih TOZD in delovnih skupnostih še ni uveljavil v svoji celoviti ustavni vlogi, ker je bil premalo ne-

(Nadaljevanje na 2. strani)

VZDRŽEVALCI JEKLARNE O SVOJIH PROBLEMIH

Zaradi vse težjega položaja in nizkega osebnega dohodka ter slabo plačanih nadur smo vzdrževalci jeklarne 21. marca organizirali skupni seštanek s predstavniki poslovnega odbora Železarn, SEO, kadrovskega sektorja in družbenopolitičnih organizacij.

Do sestanka je prišlo predvsem zaradi prenizko plačanih nadur; saj v primerjavi z rednimi urami niso višje niti za 20%. Na sestanku smo ugotovili, da so pri vzdrževanju jeklarne nadure nujno potrebne zaradi prodorov in prelivov jekla, havarij, remontov in podobno. Čeprav je sindikat že leta 1980 začel z aktivnostjo, da bi se nadure štete v pokojninsko osnovo in bi bile obdavčene kot navadne ure, to še vedno ni uresničeno. Zato smo na sestanku tudi

določili rok 15. april, da se pošlje vso potrebno dokumentacijo Skupnosti za zaposlovanje SRS z zahtevo, da zadevo rešijo v dveh mesecih.

Ugotovili smo tudi, da je pri nagrajevanju med TOZD prevelika razlika. Vzdrževalci jeklarne menimo, da je naše delo premalo cenjeno in nagrajevano. V našem TOZD so delavci s povprečno srednješolsko izobrazbo in vendar se pri osebnem dohodku ne moremo primerjati z delavci v

(Nadaljevanje na 3. strani)

VOLITVE V SAMOUPRAVNE ORGANE IN REFERENDUM

V mesecu marcu je potekel mandat delegatom delavskega sveta, zbora Interne banke in delegatu v odboru samoupravne delavske kontrole SOZD Slovenske železarn. Tudi v organih delovne organizacije, TOZD in delovnih skupnostih je posameznikom prenehal mandat delegata iz različnih vzrokov. Hkrati bodo tudi volitve nadomestnih delegatov v delegacije za zbor združenega dela Skupščine občine Jesenice in za delegacije SIS družbenih dejavnosti.

Istega dne kot volitve delegatov bo tudi referendum, na katerem bomo glasovali o predlogu dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD, predlogu dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo Železarna Jesenice in o predlogu pravilnika o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja v Železarni Jesenice. Delavski svet Železarn, delavski

sveti TOZD in delovnih skupnosti so določili, da bodo volitve, nadomestne volitve in referendum v četrtek, 12. aprila, od 5. do 17. ure na voliščih v TOZD in delovnih skupnostih.

Ni potrebno posebej razlagati, da je v OZD sindikat zadolžen, da opravi vse predkandidacijske in kandidacijske postopke v zvezi z volitvami. V TOZD in delovnih skupnostih so osnovne organizacije sindikata že opravile predvolilne postopke za na-

(Nadaljevanje na 4. strani)

V MARCU BODO DOSEŽENI VSI KOLIČINSKI KAZALCI

Kljub remontu plavža 2 smo po zadnjih podatkih statistične službe sektorja za ekonomiko dosegli 105.202 toni skupne proizvodnje, kar je 100,9 % družbenega plana in 101,9 % nekoliko nižjega operativnega programa za to obdobje.

Z enim plavžem so plavžarji izdelali 8.586,8 tone grodlja in s tem presegli družbeni plan za 28 %. Jeklarji so vliili 36.941 ton jekla in presegli družbeni plan za 4 % in za 6,2 % nekoliko nižji operativni program.

Do 26. marca smo prodali 27.043 ton gotovih izdelkov in storitev in s tem dosegli 95,4 % družbenega plana in 95,8 % operativnega programa. Najuspešnejše so svoje izdelke prodali v TOZD Zebljarna, saj so za 21,6 % presegli operativni program, v TOZD Valjarna žice za 17,9 %, v Profilarni za 8 %, v HV Bela in v Vratnih podbojih za 2,6 %. Odprema gotovih izdelkov in storitev bo povečana v zadnjih dneh, saj nas od konca meseca ločijo še štirje odpremi dnevi.

TOZD TRANSPORT: BOJ S STOJNINAMI IN POMANJKANJEM DELAVCEV

TOZD Transport je storitvena temeljna organizacija, ki opravlja prevoze za proizvodne temeljne organizacije, pa tudi osebne prevoze za potrebe železarn. Po besedah Jožeta ŠLIBARJA, vodja TOZD Transport, je njihova organiziranost dobra. Podobna je sorodnim temeljnim organizacijam v drugih železarnah. Sestavljajo jo trije oddelki: železniški in cestni transport ter oddelke vzdrževanja transportnih sredstev.

»Naša organiziranost je že ustaljena in večjih sprememb, razen naba-ve nekaj novih težkih cestnih pale-tnih vozil, tudi z izgradnjo nove je-klarne ne predvidevamo. Prav tako nimamo v načrtih večjih investicij, le v obnovi osnovnih sredstev bo tre- ba v prihodnje več vlagati. Žal pri tem zaradi pomanjkanja denarja kasnim.

Do lani smo storitve za proizvodne temeljne organizacije dovolj dobro reševali, za kar smo imeli tudi pogo- je. V lanskem letu so se začele teža- ve s kadri, zlasti na železniškem od- delku. Manjka nam več premikačev, da bi lahko pravočasno opravljali naloge, ki jih od nas zahtevajo proi- zvodni obrati. Zaradi tega je začelo prihajati do zamud pri dostavi vago- nov za razkladanje, pa tudi že razlo- ženi vagoni niso bili pravočasno od- peljani. To se je dogajalo predvsem pri večjih dovozih surovin v Železar- no. Poleg teh sunkovitih dovozov pa nam dela preglavice tudi odprema, ki ni enakomerna. Proti koncu me- seca se namreč znatno poveča.

Zlasti nabavna služba bi lahko pri odpravljanju teh težav veliko storila. Bolje bi namreč bilo treba spremlja- ti možnosti razkladanja vagonov v Železarni, pa tudi premik vagonov po železnici preden pridejo v Žele- zarne. Z bolj enakomernim dovozom surovin bi se stojnine znatno zmanj- šale. Tudi odprema izdelkov iz Žele- zarne, ki proti koncu meseca zelo raras, bi morala biti bolj enako- merno porazdeljena čez ves mesec. Proizvodne TOZD pospešeno od- premljajo svoje izdelke šele ob kon- cu meseca, da bi izpolnile mesečne plane proizvodnje. Že leta in leta se dogovarjamo o tem, delamo pa še vedno po starem. Posledica so izred- no visoke stojnine, ki nam jih zara- čunava železniško gospodarstvo za- radi predolga zadrževanja vago- nov na naših tirih. Lani smo za stoj- rine morali odšteti 12 milijonov di- narjev. Velik del krivde za to je prav gotovo v tem, da ob koncih nismo mogli pravočasno dostavljati in od- premljati vagonov. Dovoz surovin bomo morali v Železarni bolj enako- merno porazdeliti, da bomo lahko vagoni čim hitreje raztovorili, tako da bodo stojnine čim manjše. Te bo- do v prihodnje še hitreje naraščale, zato bo potrebno stalno zasledovati dovoz surovin in dostavne roke. Pri velikih dobavah se bomo morali vna- prej dogovoriti in razkladanje orga- nizirati. Ni namreč vseeno, če pride- ta naenkrat dva vagona ali cela kom- pozicija. Od železniškega gospodar- stva bomo morali zahtevati, da se vsaj približno držijo dostavnih rokov in to tudi preverjati.

Nova pogodba z železniškim gos- podarstvom za leto 1984 to še bolj zaostre. Dovoljeni čas zadrževanja železniških voz se je še skrajšal, stojnina je še višja. Če ne bomo ukrepali, bo stojnina letos dosegla vsoto 50 do 60 milijonov dinarjev.

Naše zmogljivosti so znatno manj- še, kot bi bile sicer, ker nam pri- manjkuje premikačev, oziroma za- radi njihove visoke bolniške in neupra- vičene odsotnosti.

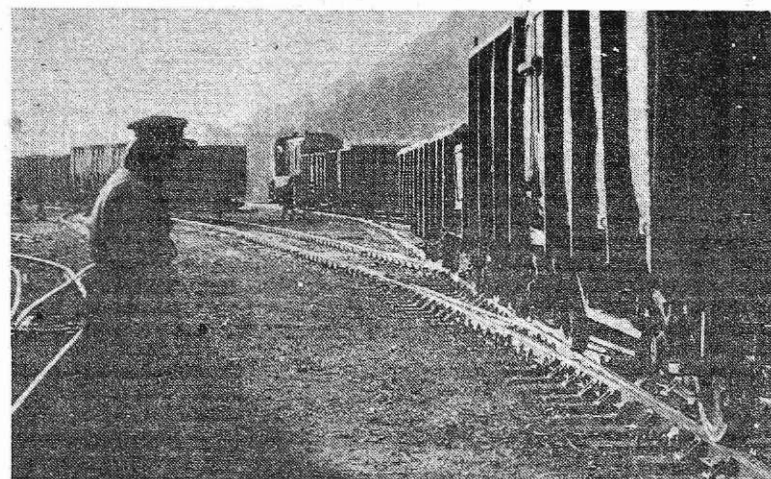
Odsotnost z dela je v TOZD Trans- port med najvišjimi v Železarni, ven- dar nam samo ta podatek ne daje prave podobe stanja v temeljni or- ganizaciji. Odsotnost je namreč pri premikačih veliko večja kot pri dru- gih delavcih. Velika fluktuacija in odsotnost z dela na teh delovnih me- stih je predvsem posledica zelo ne- varnega in težkega dela v težkih de- lovnihih pogojih. Dela se na tri izmene in na prostem, v slabem vremenu, snegu, mrazu... Prav zaradi tega je zanimanje za delo premikačev izred- no majhno, čeprav je opravljanje teh delovnih nalog zaradi raznih dodat- kov in stimulacij dobro plačano. De- lovnihih pogojev ne moremo izboljšati. Ljudi lahko opremimo z zaščitnimi sredstvi, toda strehe nad glavo jim ne moremo nuditi. Velika krivica je, da ti delavci nimajo beneficirane de- lovne dobe. Po petinštiridesetem le- tu starosti je že težko biti premikač, se sklanjati pod vagon in prenašati vse ostale napore, ki jih to delo zahteva.

V naslednjem letu bomo potrebo- vali tudi pet strojevovodij. Skupaj s ka- drovskim sektorjem bomo morali poiskati neko rešitev. Za opravljanje teh nalog je potreben izbran kader z ustrežno predhodno izobrazbo, šola- nje pa traja dalj časa.

Strojni park je pri železniškem transportu zaenkrat še zadovoljiv,

endar so nekatere lokomotive že zastarele. Vse sicer še obratujejo, pojavljajo pa se že težave z nabavo rezervnih delov, ki jih je treba plače- vati izključno v devizah, poleg tega pa so dobavni roki zelo dolgi in za- di zastojev, ki jih povzroča pomanj- kanje delov, tudi dragi. »Pet let že trajajo pogajanja o nabavi nove die- sel lokomotive iz tovarne Džuro Dža- ković, vendar se s proizvajalcem še nismo dogovorili o pogojih za na- kup.«

Z ukinitvijo ozkotirne železnice v Železarni se je znatno povečal cestni promet, ki je, kot pravi tovariš Šli- bar, tudi mnogo bolj elastičen in po- gosto tudi hitrejši kot železniški. Na- splošno je tak način transporta že zaradi cenejših osnovnih sredstev tudi bolj ekonomičen. Sicer pa je od tovora in relacij odvisno, kakšen na- čin transportiranja je bolj primeren.

Železniški promet v Železarni (foto I. Kučina)

OSNUTEK DRUŽBENEGA DOGOVORA O DOHODKU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Z nadaljnjo dodelavo in konkre- tizacijo skupnih osnov in meril na po- dročju dohodka, je rešeno v sprem- nem besedilu, je potrebno ustvariti nujne predpogoje za večjo pro- duktivnost dela in za splošno uvelja- vitev dela in ustvarjalnosti v najsi- rjših razsežnostih, kar bo pripeljal tudi do kakovostnih sprememb pri pove- čevanju učinkovitosti gospodarjenja in celotnega procesa družbene re- produkcije ter sproščanja potencial- nih proizvodnih sil dela. To je tudi močna spodbuda za splošen materi- alni in družbeni napredek na teme- lju naših trajnih programskih opre- delitev.

S tem dogovorom se udeleženci zavezujejo, da bodo z enotno upo- rabo skupnih osnov in meril, ki jih opredeljuje dogovor, ter s svojimi ukrepi in aktivnostmi zagotovili do- seganje naslednjih ciljev (citiramo):

- odločilni položaj in vloga delav- cev v družbeni reprodukciji ter ob- vlodovanje delavcev z vsemi pogoji in rezultati dela, kakor tudi, da se v politiki delitve dohodka enakovred- no upoštevata poraba in razvojne po- trebe;

- enotnost sistema pridobivanja, razporejanja dohodka in čistega do- hodka ter delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev;
- večjo udeležbo organizacij združenega dela v ustvarjenem do- hodu in krepitev akumulacijske in reprodukcijske sposobnosti gos- podarstva;

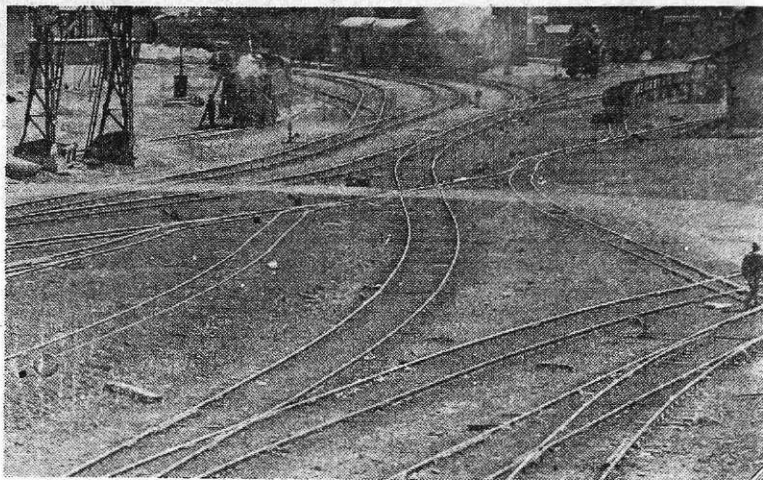
- hitrejšo združevanje dela in sredstev ter nadaljnji razvoj samou- pravnih dohodkovnih odnosov na enotnem jugoslovanskem območju;
- večjo ekonomsko in družbeno motiviranost ter odgovornost delav- cev za rast produktivnosti dela in učinkovitosti gospodarjenja z druž- benimi sredstvi, prilagojenost raz- meram na tržišču in na teh osnovah ustvarjanja večjega dohodka ter do- seganje višjega osebnega in družbe- nega standarda;

- da se z uveljavljanjem realnih odnosov v cenah in instrumentih kreditno-monetarne, devizne, dav- čne, razvojne in ekonomske politike spodbuja izenačevanje pogojev po- slovanja in pridobivanja dohodka or- ganizacij združenega dela na enot- nem jugoslovanskem tržišču in da se z družbenim usmerjanjem politike delitve uveljavlja načelo, da se za približno enako količino in kakovost dela ter rezultatov dela dosega pri- bližno enak osebni dohodek;

Oddelke cestnega prometa, po nje- govih besedah, dobro opravlja svoje delo, pa tudi kadrovskih težav tu ne poznajo. Le težka cestna vozila so že precej zastarela, sredstev za nakup novih pa ni. »Ugotavljamo, da ka- mioni v temeljnih organizacijah niso dobro izkoriščeni. Vse preveč je ča- kalnih časov zaradi počasnega raz- kladanja tovora, zaradi čakanja na dokumente in podobno.«

Vse stroje, tako železniške kot cestne, vzdržujejo v lastnih delavni- cah, ki so v zadnjem času posodo- bljene, tako da so pogoji dela pri njih dobri. »Le če popravil zaradi preobširnega dela ali večjih remon- tov ne moremo sami opraviti, jih da- mo popraviti zunanjim podjetjem. Ti remontirajo tudi po pol leta in več in so zelo dragi.

Slika izpred petnajstih let se je glede transportnih poti v Železarni močno spremenila, saj so ukiniti sko- raj vsi ozki tiri, ceste, vsaj tiste glavne, pa so asfaltirane. Tudi delovni in ostali pogoji so se precej izboljšali in zaenkrat po naših tirih vozita samo še ozkotirni lokomotivi.«

Prepleteni široki in ozki tiri v Železarni pred desetletjem. Ta podoba je izgi- nila. Ozkotirno železnico uporabljajo le še pri dovozu starega železa v TOZD Jeklarna in pri odvozu žlindre iz TOZD Plavž.

DOSEGANJE PLANIRANIH REZULTATOV BO IZJEMNO TEŽAVNO, NE PA NEMOGOČE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Sporazum temelji na tem, da ima vsaka podpisnica pravico koristiti 45,9 % lastnega priliva za plačilo anuitet in uvoz repromateriala. Na osnovi realiziranega izvoza in uvoza v letih 1982 in 1983 so izračunane družbeno priznane repropotrebe za podpisnice. Te trenutno za SOZD Slovenske železarne znašajo 160,2 % oziroma v absolutnem znesku 77.663.000 ameriških dolarjev pravico do uvoza in nakupa na deviznem tr- žišču. Končni izračun s prenosi bo zaradi združevanja znan konec tega meseca.

Zaradi devizne nelikvidnosti bank pa je seveda treba računati, da bo le manjši del navedenega zneska mo- žno kupiti na deviznem tržišču. Tudi v letošnjem letu bodo glavni viri fi- nanciranja uvoza enaki kot lani, to je, poleg lastnega izvoza, združeva- nje deviz pri kupcih naših izdelkov, blagovni krediti, kompenzacijski in kooperacijski posli.

Pravice uvoza med delovnimi or- ganizacijami v SOZD Slovenske že- lezarne se v letu 1984 delijo po na- slednjih odstotkih: železarna Jeseni- ce 129,2 %, železarna Ravne 99,0 %, železarna Štore 111,2 %, Veriga Les- ce 65,3 %, Plamen Kropa 50,7 %, To- vil Ljubljana 29,4 % in Žična Celje 326,6 %, skupno povprečje za SOZD SZ pa je 121,4 %.

Višina pravic do nakupa deviz na deviznem trgu pa je za posamezne delovne organizacije naslednja (v ameriških dolarjih): železarna Jese- nice 36.584.000, železarna Ravne 15.089.000, železarna Štore 15.556.000, Veriga Lesce 1.154.000, Plamen Kropa 54.000 in Žična Celje 340.000.

To so planska predvidevanja, dru- go pa je seveda praksa. V ponedel- jek smo po televiziji že lahko slišali, da se zaradi majavih virov financira- nja uvoza že trga nit oskrbe v SOZD Slovenske železarne za drugo trome- sečje, ki je na pragu. Reševanje tega problema je v tem, je bilo poudarje- no, da povečujemo lasten izvoz, kar pa je glede na recesijo na svetovnem tržišču zelo vprašljivo, ker so cene nizke in zato, družbeno gledano, iz- voz tudi ni racionalen. Ostaja torej najbolj realna možnost, združevanje deviznih sredstev naših kupcev, ki devizna sredstva ustvarjajo z izvo- zom višje predelanih naših izdelkov.

DANES VOLILNA KONFERENCA SINDIKATA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

posredno povezan s članstvom, za kar smo v Železarni s samoupravnimi delovnimi skupinami, ki lahko nastopajo tudi kot sindikalne skupi- ne, ustvarili idealne možnosti.

Poročilo obravnava stanje v Žele- zarni dosti kritično, vendar pa do sa- me vloge in položaja sindikata pre- malo kritično in samokritično. Prav gotovo so točne ugotovitve, da pri uresničevanju ustave in zakona o združenem delu v Železarni zaosta- jamo, da se posamezne rešitve vleče- jo v nedogled, da nam delovanje de- legatskega sistema šepa, da se ne upoštevajo dovolj sklepi in predlogi sindikata, toda ali je že katerakoli sindikalna organizacija, kot predla- gateljica kandidatov za delegacije in samoupravne organe ali kot udele- ženka v demokratičnem postopku kandidiranja oz. določanja in izbora kandidatov za odgovorne družbene funkcije zaradi neizpolnjevanja zaupane naloge tudi že zahtevala odpoklic delegata ali delegatov, ozi- roma razrešnico delavca na odgovor- ni družbeni funkciji? Žal se v naši praksi to še ni zgodilo, čeprav ima sindikat za to vse ustavne možnosti.

Predlog družbenega dogovora po- leg splošnih določb opredeljuje: pri- dobivanje dohodka, planiranje do- hodka, razporejanje dohodka, razpo- rejanje čistega dohodka, delitev sredstev za osebne dohodke in skup- no porabo, samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih delovnih organizacij, aktivnosti in naloge udeležencev dogovora pri njegovem uresničevanju in postopek sklepa- nja, spreminjanja in dopolnjevanja družbenega dogovora.

Sindikat Železarne je prav gotovo v sedanjih izredno težkih pogojih gos- podarjenja prispeval svoj delež k lažjemu premagovanju težav, ki nas pestijo. To pa je največkrat izgledalo bolj kot gašenje požara, kot dolgoro- čnejše reševanje stvari, ker je bil sindikat tudi sam premalo uporen pri uveljavljanju svoje ustavne vloge in iz tega izhajajoči nalog.

Poročila o dejavnosti v preteklem letu delegatom predlagajo tudi vse komisije, ki delujejo pri izvršnem odboru konference osnovnih organi- zacij sindikata Železarne, ki so bile različno aktivne. Skoraj vse komisi- je pa so bile pri svojem delu preveč vpete v operativno-organizacijske naloge, premalo pa kot oblikovalke predlogov politike in aktivnosti na posameznih področjih, ki naj bi se izvajale prek osnovnih organizacij, oziroma njihovih ustreznih komisij.

Na volilni konferenci bodo delega- ti sklepali tudi o razrešnici sedanjim organom konference osnovnih orga- nizacij sindikata Železarne in izvoli- li nov izvršni odbor, nadzorni odbor in deset komisij ter dva delegata v koordinacijski odbor sindikata SOZD Slovenske železarne.

LE Z ODLOČANJEM O NOVI VREDNOSTI, KI JO USTVARJAJO, BODO DELAVCI POSTAJALI DOBRI GOSPODARJI

V strokovnih službah in v drugih vodstvenih strukturah se gleda na delo centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje (CPSI) kot na neproduktivno delo, na vprašanja zaposlovanja na CPSI kot na neproduktivno zaposlovanje itd. Skratka na CPSI se gleda predvsem kot na nek odvečni strošek. Pojavljajo pa se tudi razne zahteve (dostikrat neupravičeno) po poenostavljanju (racionalizaciji) postopkov odločanja, kar bi v svoji dosledni izvedbi v končni fazi pomenilo tudi ukinitve temeljne opredeljene sistema samoupravnega produkcijskega odnosa, da delavec neposredno ali prek svojih delegatov odloča o novi vrednosti, ki jo ustvarja oziroma o celotni družbeni reprodukciji.

V končni fazi bi to torej pomenilo ukinitve oblasti delavskega razreda in legalizacijo oblasti tehnokracije, strokovnjakov, ponovno vzpostavitev razredne delitve dela na ukazovalno in izvrševalno funkcijo, legalizacijo možnosti, da tehnokratske strukture kot kolektivni kapitalist razpolagajo s presežno vrednostjo, jo odtujujejo delavcu, ki jo ustvarja in se obenem, ko pridigajo delavcu o nenehnem varčevanju (glej K. Marx, Kapital I, Delitev presežne vrednosti na kapital in dohodek. Teorija abstinence...), sami obnašajo skrajno razpisniško, oziroma kot se to kaže že danes, da temu delavcu, ki mu nenehno pada življenjski standard, skušajo z razpisniškim prirejanjem (prek vsake mere in vseh možnosti) raznih športnih in drugih kulturnih ritualov ter razglaševanjem raznih simbolov in idolov vzbujati občutek (nacionalne) moči in nepremagljivosti in uspešnosti ter ga odvracati od dejanskih problemov.

Zato je treba jasno in javno povedati, da je produktivna vloga CPSI in delavcev CPSI, da s strokovno argumentacijo branijo sistem samoupravljanja, samoupravljanje kot temeljni produkcijski odnos, kot pridobitev in temeljno vrednoto naše revolucije, še zlasti pred takimi težnjami v strokovnih službah in v drugih krogih, kot je, na primer, prikrivanje ali blokada informacij, težnja po sprejemanju odločitev, ki imajo velik pomen za položaj in kvaliteto življenja delavca, v ozkih krogih, vsiljevanje odločitev raznih personalnih unij ipd.

Zato je treba ponovno (verjetno pa bo treba še velikokrat) povedati, da o presežni vrednosti v sistemu socialističnega samoupravljanja morajo odločati delavci, da morajo interesi delavcev (pluralizem interesov) v tem sistemu priti svobodno do izraza, da mora sistem omogočiti usklajevanje teh interesov, sporazumevanje ter dogovarjanje, če hočemo še naprej izgrajevati tisto vizijo socializma, ki mu pravimo socializem s človeškim obrazom.

Seveda pa mora to sporazumevanje in dogovarjanje potekati v skladu z materialnimi in drugimi možnostmi ter v skladu s cilji, v katerih naj bi se potrjevala višja kvaliteta življenja in medčloveški odnosov.

Prav tu pa je mesto, kjer se mora v proces samoupravljanja vključiti strokovne službe s svojimi ocenami, s celovito, popolno, argumentirano informacijo o pogojih, možnostih, ciljih in posledicah. S popolno, celovito, pravočasno in argumentirano informacijo bi se zmanjšal tudi obseg potreb po tako imenovanih povratnih informacijah, skrajšal bi se čas, ki se sicer porabi za sestankovanje, povečala bi se kvaliteta odločitev. Tej pravočasni prvotni informaciji moramo dati odločilni poudarek v informativnih službah, ne pa da skorajda fetišiziramo povratno informiranje.

Zato pa je potrebno tako v strokovnih službah kot v forumih odpraviti strah pred prikazovanjem dejanskega stanja (četudi ni rožnato in ravno zato, kajti sicer sami sebi mečemo pesek v oči) in ukiniti vse oblike poneumljanja delavcev, ki se kaže tako v olepševanju danega kot v blokadi informacij, manipulacijah, načrtnem enostranskem prikazovanju problema, oziroma kratkotalno v zavajanju. Vsak strah, da se bodo delavci odločali nestrokovno, po svojem trenutnem osebnem razpoloženju in proti skupnemu interesu, je odveč, če bo strokovna služba znala argumentirano razložiti, da odločitev, ki sicer kaže neko korist za delavca, postavlja na daljši rok pod vprašaj njegovo socialno varnost (kot se nam, na primer, sedaj v zaostreni obliki kaže vprašanje pretiranega najemanja tujih kreditov ipd.). Z informiranjem o dejanskem stanju je treba delavce osvestiti (brez informacij odločanje sploh ni možno), da se bodo gospodarno odločali in da bodo gospodarno delali z razpoložljivimi sredstvi. (Po zapisnikih sodeč se med delavci pogostokrat kaže višja zavest dobrega gospodarja, večji občutek odgovornosti, kot pri predlagateljih ali v strokovnih službah: primer Koble, sklada skupne porabe, hokeja ipd.).

Po ukrepih, ki so bili sprejeti pod prisilo pogajanj z mednarodnim monetarnim skladom, pa tudi zaradi problemov, do katerih prihaja zaradi finančne nediscipline itd. na notranjem tržišču (notranja nelikvidnost; v obdobju januar-oktober 1983 je imelo 7000 ali četrtnina proizvodnih organizacij blokirane žiro račune), je treba delavce nujno seznaniti s stanjem na področju finančnega poslovanja (devizno, dinarsko, tekoče, dolgoročno...), kako to vpliva na poslovno politiko Železarne, kakšne posledice in probleme lahko pričakujemo. (Opomba: S problematiko deviznega poslovanja bo FRS v kratkem seznanil delavce TOZD in delovnih skupnosti Železarne s posebno informacijo).

Gre predvsem za devizne dolgove, njihovo reprogramiranje, za tečajne razlike, visoke obrestne mere, inflacijo, cene, za pomanjkanje obratnih sredstev, dražitev kapitala; za vprašanje osebnega dohodka, osebnega standarda, socialne varnosti delavcev ter skupne in splošne porabe...

Kaj pomeni samo najetje kratkoročnega kredita za izplačilo osebnega dohodka po 35, 37, 38 in večodstotni obrestni meri, če ga iščeš na »horuk«, ko ti izpade del planiranega dohodka, ker nedisciplinirani poslovni partner sprejetega blaga ne plača v dogovorjenem roku ali pa če ti banka, ki ti je obljubila toliko in toliko kredita, sporoči, da ima blokiran žiro račun in da denar za izplačilo osebnega dohodka poišči nekje

drugje, kakor veš in naš? ... (Koliko rezultatov dela na ta način požro obresti?)

Kaj pomeni uveljavitev drugačnega poslovnega ponašanja, finančne discipline, ko pa trdimo in se v svojem vsakdanjem ravnanju držimo pravila finančne nediscipline, namreč, da če ne bi delali tako kot drugi, si samo na izgubi, če ne celo obsojen, da propadeš? ...

Ali je pravilno, pravično in socialistično, da se devize, ki jih ustvari neka TOZD z izvozom, izplačajo po trenutni vrednosti in naložijo na bančni račun delovne organizacije (vprašanje tečajnih razlik, ki izvirajo iz drsečega tečaja dinarja) in se jih nato brez kakršnekoli razprave v DO in v TOZD, ki jih je ustvarila, da na razpolago drugi TOZD za odplačilo inozemskega kredita? Ali ne bi kazalo tega vprašanja urediti s posebnim sporazumom za celotno delovno organizacijo oziroma vsaj med prizadetimi TOZD? Če to vprašanje ni urejeno s sporazumom, ali to ne pomeni odtujevanja vrednosti delavcem ene TOZD oziroma prilaganje tuje vrednosti s strani druge TOZD? ...

Le pred kom naj bi skrivali tovrstne informacije? Saj pravimo, da smo svobodno združeno delo, ki izhodi iz sedanje situacije in svoje prihodnje perspektive vidi v združevanju dela in sredstev, v uspešnih poslovnih integracijah, ki naj bi prispevale k zmanjševanju stroškov in k bolj ekonomičnemu poslovanju sploh, v smotrni delitvi dela, v modernizaciji proizvodnje — ne pa v življenju na tuj račun. Te informacije med delavce morajo priti, ne le zato, da bi bili z njimi seznanjeni, temveč zato, da bi sploh lahko smotrno, po principu dobrega gospodarja, odločali o vrednosti, ki jo ustvarijo, da bi jih mobilizirale za premagovanje sedanje gospodarske krize.

Božidar Lakota

VZDRŽEVALCI JEKLARNE O SVOJIH PROBLEMIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

proizvodnih TOZD.

Prav tako ne moremo biti zadovoljni, ker se vedno ni rešeno vprašanje benificirane delovne dobe, čeprav na to že več let opozarjamo. Ta problem je za vzdrževalce jeklarne nastal leta 1977, ko smo reorganizirali vzdrževanje. Takrat smo dobili nove šifre za delovna mesta in avtomatično izgubili benifikacijo. Od takrat dalje nimajo benificirane delovne dobe začetna delovna mesta in delovodje, čeprav vsi delamo v zdravju škodljivem okolju. Prav tako to ni izenačeno z delavci v TOZD Jeklarna.

Velik problem je tudi zaradi prevelike fluktuacije in pomanjkanja delavcev. Novi kader, ki ga dobiva-

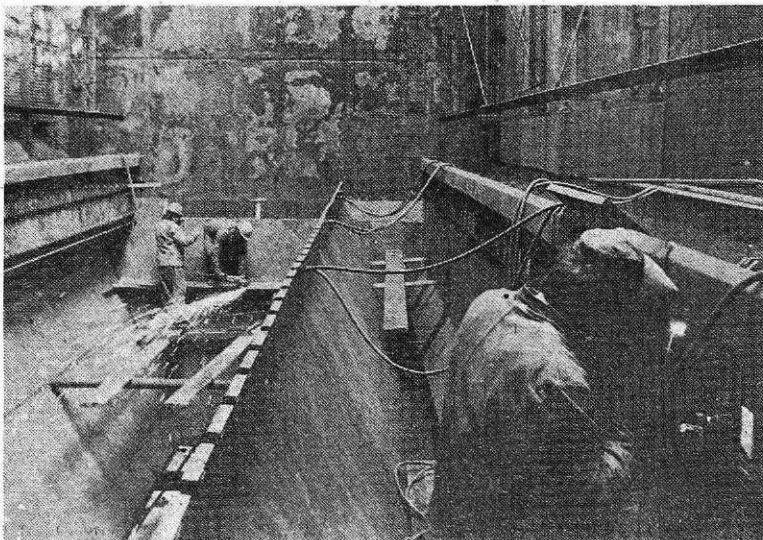
mo, je brez potrebne prakse. Dobivamo vedno več novih naprav, na primer škarje za razrez starega železa, vakuum, drsna zapirala na ponvah, kamnolom itd. Za te nove naprave, ki zahtevajo veliko vzdrževalnih del, pa novih vzdrževalcev ni.

Menimo, da je bil sestanek potreben in koristen, saj se zavedamo vse težjega položaja, v katerem je Železarna. Zavedamo se tudi, da bomo morali še zategovati pas, vendar najti moramo način, da bo nagrajevanje pravičnejše. Dobro delo mora biti tudi dobro nagrajeno. Prav tako se moramo zavedati, da ima vzdrževanje vse večji pomen in da tudi vzdrževalci prispevamo svoj delež k vsaki toni jekla, ki ga vlijemo.

A. B.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu aprilu bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Filip ROGAČ, Valjarna debele pločevine — 8. aprila; Anica BREGANT, KO-FI — komercialni sektor — 11. aprila; Jernej HOČEVAR, KO-FI — komercialni sektor — 15. aprila; Marko OBRSTAR, Hladna valjarna Jesenice — 23. aprila; Ivan LAVRIČ, Vzdrževanje — 30. aprila in Salih MEDİĆ, KO-FI — FRS — 30. aprila. Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

Remont v aglomeraciji (foto I. Kučina)

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 2. DO 8. APRILA

2. aprila, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Valjarna bluming štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. št. 82-054.
3. aprila, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
4. aprila, Leon MESARIČ, vodja TOZD Želbljarna, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216.
5. aprila, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107 a.
6. aprila, Janko PERNE, vodja invest. razvoja, Jesenice, Titova 20, tel. št. 81-904.
7. aprila, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, tel. št. 88-012.
8. aprila, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1 a, tel. št. 81-727.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 2. 4.	BOŽO INTIHAR	JANEZ ARH
TOREK — 3. 4.	BERTI KRAPEŽ	MIRKO ZUPAN
SREDA — 4. 4.	ALOJZ SLIVNIK	IVAN ŠENVETER
ČETRTEK — 5. 4.	IVAN SLAMNIK	FRANC NEČIMER
PETEK — 6. 4.	MARJAN ERMAN	BRANE CEPIČ
SOBOTA — 7. 4.	DUŠAN POLAJNAR	BRANKO GERČAR
NEDELJA — 8. 4.	JOŽE RAVNIK	BOŽIDAR ČERNE

Telefon dežurnega vzdrževanja v Železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure.

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure
nočni pa od 18. do 6. ure.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 2. do 7. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek.

V soboto, 7. aprila, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

Za borce vsak dan od 11. do 12. ure.
PO SS za Vatrostalno vsak dan od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 7. aprila, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

31. marca in 1. aprila, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4/a, telefon 83-596.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure dosegljiv v Vatrostalni, telefon 81-743 oziroma telefon Železarne 34-65. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dosegljiv na domu.

DEŽURNI NOVATOR

Eden izmed zaključkov občnega zbora društva DIATI Jesenice je bil tudi ta, da uvedemo vsakih 14 dni dežurstvo v prostorih društva v Delavskem domu pri Jeleni (I. nadstropje).

Prvo dežurstvo bo v četrtek, 5. aprila, in sicer od 14. do 17. ure. Dežurali bodo: Sašo Piber, Avrelj Ravnik, Janez Vidmar.

Namen dežuranja:
— vpisovanje članov,
— pobiranje članarine
— dajanje pojasnil o delovanju društva in o pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost,
— sprejemanje pritožb članov društva,
— sprejemanje pobud za boljše delo društva in uveljavljanje množične inventivne dejavnosti.

Novatorji, pričakujemo vas!
UPRAVNI ODBOR DIATI Jesenice

DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI ŽELEZARNE

Zavarovalna skupnost Triglav, poslovna enota Jesenice, obvešča vse delavce Železarne, da nakazujemo vse odškodnine iz kolektivnega nezgodnega zavarovanja z dnevno odškodnino — zaradi nezgode — na hranilno knjižico ali tekoči račun upravičenca.

Da bi vsak delavec, ki je utrpel nezgodo, ki ni zahtevala trajnejšega bolovanja — invalidnosti ipd. — in tisti, ki je upravičen samo do odškodnine za dneve bolovanja, vedel, kdaj in koliko mu je zavarovalnica nakazala, smo se z vodji obratov domenili, da vsak mesec na običajna mesta za obveščanje pritrldijo seznam tistih upravičencev, ki smo jim odškodnino nakazali.

Za tak način nakazila odškodnine smo se odločili zato, ker smo velikokrat dobili nakaznice, s katerimi smo prizadetim nakazovali odškodnine, vrnjene in so nam stroški brez potrebe naraščali.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Energetika in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVO OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

1. POMOČNIK STROJNIKA TBV šifra 3233 D-3 6. ktg. 3 osebe
2. III. INSTALATER MONTER šifra 3323 D-3 6. ktg. 2 osebi

POGOJI: pod 1 in 2 — dokončana poklicna šola kovinske stroke. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadroviski sektor Železarne Jesenice z oznako »za TOZD Energetika«.

Posebne prijave dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

POSPEŠEVANJE MNOŽIČNE INVENTIVNE DEJAVNOSTI (2)

Nadaljujemo s povzetki razprav za »okroglo mizo« o množični ustvarjalnosti, ki jo je letos januarja organizirala GZS skupaj z nekaterimi OZD. Dr. Matjaž Mulej, redni profesor na VEKS Maribor, je dal svojemu prispevku, v katerem definira vsebino in pogoje ustvarjalnosti ter motivacije zadnje in pa glavne značilnosti metodologije USOMID, tale moto: Svoboda je odvisna od učinkovitosti dela, le ta od ustvarjalnosti in od njene množičnosti, ta od sodelovanja...

Že kratka primerjava nam pokaže, da smo v položaju, ko nihče ne zaide v težave, ker ne predlaga ničesar novega, kar je znak prevladovanja rutinerstva namesto ustvarjalnosti. Pri tem pa so na svetovnem vrhu učinkovitosti prav tiste dežele, kjer je ustvarjalnost najbolj množična. (To kažejo povsem jasno knjige in članki prof. J. Stanovnika, prof. S. Pretnarja, podatki OZN itd.)

Ustvarjalnost pa je kot dejavnost — nenehen boj, boj v velikem in majnem, boj z materijo, boj v družbenih odnosih, boj z zaostalostjo mnenj, obenem pa pogoj, da je človeku sploh vredno živeti (Dolinšek A. (zbral in pripravil): Pričevanje E. Kardelja, Delo (Ljubljana), 23. 4. 1983, Sobotna priloga, str. 16—17).

Ustvarjalnost je kot lastnost — originalnost, ustvarjalna domišljija, občutljivost za hitro dojetje problemov ipd. (Kuščič Zupan S., Odgovornost in ustvarjalnost v združenem delu z vidika posameznikovega razvoja, Organizacija in kadri (Kranj), 14 (1981), 8. str. 575—580).

Na poti do rezultata je odvisna od ljudi, ki delajo in delo poznajo in zato nihče ne ve bolje od njih, kako bi ga izboljšali, pocenili, povečali njegovo zanimivost; a vendarle vodstvo le redko vpraša njih, še redkeje pa se z njimi združi, da bi z usmerjenim sodelovanjem izrabilo ta veliki vir. (Več o tem glej v reviji Naše gospodarstvo (Maribor), 28 (1982), 3, ki je v celoti posvečena množični ustvarjalnosti in v tem omenjenih virih).

Sodelovanje z jasnimi cilji namreč zmanjša neenakosti, zavist in rivalstvo, ki so neogibni v »sistemih predlogov« (Pri nas je to množična inventivna dejavnost). Razen tega daje sodelovanje več rezultata in priznanja človeku in organizaciji (Kako ogromne so razlike v rezultatih, če podjetje ima kakšen program za razvoj človeka ali ne, plastično kaže študija newyorške borze People and Productivity, A Challenge to Corporate America, iz novembra 1982) in izloči štiri pomembne ovire za ustvarjalnost:

1. strah pred kritiko,
2. slabe delovne navade,
3. samovšečnost,
4. negotovost.

Po spoznanjih iz istih virov obstaja za ustvarjalnost štirje pogoji:

- motivacija,
- znanje,
- sposobnost,
- integracija dela,

a najpomembnejše niso tehnike, ampak ljudje.

DIALEKTIČNA TEORIJA SISTEMOV — SPLOŠNA METODOLOGIJA ZA USTVARJALNO SODELOVANJE

Spoznanje, da je ustvarjalnost potrebna, omogočiti pa jo morajo štirje pogoji, me je pripeljala k virom o metodologiji množične ustvarjalnosti, ker se je teh pet sestavin izhodišč tako lepo ujemalo z značilnostmi, ki sem jih predtem razvijal pod imenom dialektična teorija sistemov, ki sem jo že pred leti povsem povezal z ustvarjalnim delom. (Mulej M. Ustvarjalno delo in dialektična teorija sistemov, Razvojni center Celje, 1979, disertacija 1977 in vrsta člankov in referatov na domačih in mednarodnih posvetovanjih). Njene bistvene sestavine namreč so:

1. zakon o hierarhiji zaporedja,
2. deset pravil za opredelitev izhodišč za ustvarjalno delo,
3. deset pravil za ustvarjalno sodelovanje med delom,
4. postopki za modeliranje ustvarjalnega sodelovanja,
5. entropija kot naravna težnja k propadu in torej nasprotje od ustvarjanja in naravni razlog za potrebnost ustvarjanja,
6. dialektični sistem kot sistem vseh bistvenih vidikov in medsebojnih vplivov med njimi.

Povezava med temi postavkami in onimi petimi je v tem, da je rezultat vedno odvisen od izhodišč in moramo torej vplivati predvsem na njih. Izhodišča pa imajo pet sestavin in ravno v tem je most:

- ustvarjalnost je potrebna, da bi si zagotovili obstoj in svobodo,
- motivacija pomeni njej ustrezen vpliv na vrednote (namesto sedanjega rutinerstva),
- znanje pomeni vsebinsko znanje (in njegovo nenehno posodabljanje namesto srednjeveškega rutinerstva),
- sposobnost pomeni metodološko znanje (da bomo sodobni tudi

pri odgovoru na vprašanja »kako«, ne le »kaj« in »zakaj«).

— integracija dela pa pomeni organizacijsko možnost, sodelovanje (združeno namesto razdrobljenega dela, butaro namesto slame, slogo namesto nemoči, a slogo kot enotnost in boj nasprotij, nikakor kot monolitnost, v kateri le eden misli, saj imajo tedaj vsi drugi pravico do neodgovornosti in neaktivnosti).

Toda: takorekoč skorajda nihče se še ni učil sodelovati, četudi smo kot posamezniki z nujno specializiranim znanjem nujno vsi(!) enostranski namesto celoviti, zato pa neučinkoviti, neustvarjalni in nekonkurenčni, zato pa nesvobodni (ker smo pojem organiziranja predlogov preveč vezali na vprašanje, kdo je komu podrejen, namesto na vprašanje, kako skupno obvladati proces, sodelovati brez pravice do neodgovornosti, ki je sicer normalna, zato pa tudi neučinkovita).

USOMID — APLIKATIVNA METODOLOGIJA ZA CELOVITO USTVARJALNO SODELOVANJE MNOGIH

Primerjave med množično inventivno dejavnostjo, krožkih za izboljšanje proizvodnje (KIP) in USOMID kažejo, da ne gre za konkurenco, ampak za dopolnjevanje:

— kadar je dovolj vplivati na vrednote (brez obeh vrst znanja in organizacijskih možnosti), zadošča MID (= sistem predlogov),

— kadar je dovolj vplivati na vrednote, nekoliko na metodološko znanje in na organizacijske možnosti, zadošča KIP (= krožki za izboljšanje proizvodnje),

— kadar je treba upoštevati vseh pet sestavin izhodišč, torej tudi pisno urediti vsebinsko znanje in neposredneje ustvariti sodelovanje kot dialektični sistem vidikov, je potrebna USOMID (= usmerjena, sistemsko-sistematična, organizirana in množična inventivnost in inovativnost pri delu).

Osnovne značilnosti USOMID:

Usposabljanje, upoštevanost, programoteka, postopek SREDIM, krožki z organizacijskimi vlogami, namensko iskanje možnih sprememb, delovni cilji. Skrajno kratko bi komentirali vsako postavko.

Usposabljanje za ustvarjalno sodelovanje:

Nismo se učili niti sodelovati niti ustvarjalno sodelovati. Izkušnje kažejo, da se to da naučiti, ni potrebno ostati le v odvisnosti od narave in naravne obdarjenosti. (Do konca januarja je Center za USOMID na ECM izvedel 5 seminarjev z dobrim odzivom in vrsto praktičnih vajanj USOMID z usposabljanjem za ustvarjalno sodelovanje in njegovim organiziranjem).

Upoštevanost — vrednot za ustvarjalno sodelovanje:

Ljudje so po svojih vrednotah toliko bolj za inoviranje, kolikor bolj se počutijo upoštevani kot ustvarjalci s pravico do avtorskega ponosa; delali bodo tudi toliko bolj, kolikor več imajo z delom veselja, ker ga štejejo za smiselno in daje dosežke, uspehe in z njimi vpliv.

Programoteka — slika procesov po urejenem vsebinskem znanju:

Vsebinsko znanje sodelujočih ljudi je zaradi specializacije raznoliko, vezano na zbrane vidike. Vendar imajo vsi opraviti tako ali drugače z istim delovnim procesom. Zapis njegovega postopka ga bo vsem predložil, zato bo po izkušnjah, če bo lasten in odsej lastne prakse, zelo olajšal sodelovanje, dojetje težav in možnih težav in iskanje novih rešitev, inventivnost in inovativnost. Zato sodelavci s pomočjo metodologa sestavijo o svojem delu bolj ali manj okvirne programe kot slike postopkov, ki jih združijo v programoteko in nato uporabljajo kot priročnik za redno delo in podlago za nenehno ustvarjalno sodelovanje in inoviranje.

Programoteka lahko dobi tudi računalniško podporo s kvantitativnimi metodami, četudi za zdaj le za temeljni proces (nabava — proizvodnja — prodaja). (Drož F., Možnosti za računalniško podprto kvantitativno poglabitev programoteke — LIMES, Naše gospodarstvo (Maribor), 29 (1983), 5 do 6, str. 250—257.) Sicer pa je programoteka sposobna zajeti v enakovrednem vpogledu katerokoli delo. (To so pokazali tudi referati o izkušnjah z USOMID na posvetovanju o USOMID, ki ga je priredil ECM 22. 11. 1983. Glej Naše gospodarstvo (Maribor), 30 (1984), 2 do 3 (v tisku).)

Programoteka je torej informacijsko-tehnični pripomoček, okrog ka-

terega se vsebinsko vrti ustvarjalno sodelovanje. (To potrjuje praksa vseh petih poklicnih svetovalcev in številnih diplomantov o tej tematici.)

POSTOPEK SREDIM — OKVIR ZA UREJENO METODOLOŠKO ZNANJE IN SODELOVANJE

Postopek SREDIM je iz ameriške vojne mornarice in pomeni:

S (Select) = izbor problema za reševanje,

R (record) = spoznavanje dejstev, podatkov,

E (evaluate) = vrednotenje, analiza zbranih podatkov,

D (determine) = odločitev, izbor rešitve, prehod od invencije v inovacijo,

I (implement) = uporaba novosti v praksi,

M (maintain) = vzdrževanje; da novost zares zaživi v praksi.

Po izkušnjah z uporabo USOMID v praksi smo vgradili v vsak korak SREDIM pot do enakopravnega razmišljanja vseh tako:

1. korak = posamično pisno razmišljanje,

2. korak = kroženje zapisov in posamično dopolnjevanje,

3. korak = ustna razprava, sinteza, dopolnjevanje,

4. korak = čistopis.

Za podrobnejšo opredelitev postopka je mogoče uporabiti še nekaj metodoloških pripomočkov, zlasti v korakih 1. in 2., pa tudi vrsto problemu ustreznih tehnik.

Krožki z organizacijskimi vlogami:

Možnost za sodelovanje pomeni krožek, ki ne le daje ideje, ampak jih razvije do kraja in po dogovoru z vodstvom tudi sam uvede. Zato deluje v rednem in v (za povabljene strokovnjake) razširjenem sestavu, ki ima kot celota pravico do inovacijske nagrade. Sestavlja ga 5 do 12 prostovoljcev in naj obstaja (idealno) pri vsaki samoupravni skupini kot njeno ustvarjalno jedro.

Praksa Tektronixa je razvila 12 organizacijskih vlog, s katerimi dodatno zagotavljamo dialektičnost dela in preganjamu pravico do neodgovornosti, ki naravno obstaja, če je vodja odgovoren za vse sam.

Namensko iskanje možnih sprememb:

Motiviranost vseh normalnih ljudi se precej dvigne, če namesto predloga, ali celo ukaza »reševali bomo probleme na tvojem delovnem področju«, pridemo k sodelavcu s predlogom, da kot pametni delavci »namensko iščejo možne spremembe«, od katerih bomo smiselne skupno uvedli. Vdile bodo k večanju učinkovitosti in manjšanju napora z lastno skupno pametjo in lastnim vplivom na lastno življenje. Možno bo tudi preventivno delovanje, ki je očitno dosti bolj učinkovito kot popravljanje.

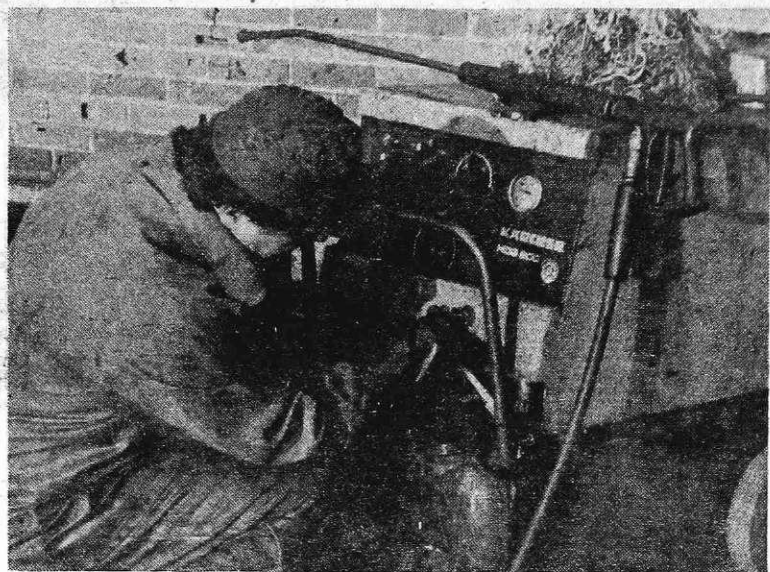
Delovni cilji:

Množična ustvarjalnost ni le množična inventivna dejavnost s pomembnimi, a obrobni učinki, to je tudi nova, bolj socialistično samoupravna miselnost (= odgovornost, ustvarjalnost, sodelovalnost, zanesljivost, enakopravnost po znanju, moč argumenta, celovitost), ki spodbija (tudi nehoteno) tehnokracijo, birokracijo in podobne zastarele odnose, ki povzročajo večini pravico do neodgovornosti.

Težava pri taki bistveni spremembi je običajno v srednjih plasteh vodstvenih delavcev s tkim. mojstrsko miselnostjo. Njih je najbrže mogoče še najbolje pritegniti tako, da vrhovno vodstvo vključi med dogovorjene delovne cilje (o vodenju z delovnimi cilji glej tekste prof. S. Možine in S. Ivanjke, npr. S. Ivanjko: Oblikovanje in usmerjanje dela s pomočjo delovnih ciljev, Naše gospodarstvo (Maribor), 28 (1982), 1, str. 8—14) tudi razvijanje množične ustvarjalnosti (poklicne in nepoklicne), v katero se nižji vodje vključijo kot udeleženci in odgovorni razvijalci. To sicer da nekaj dela, a še vedno manj, kot če moraš vse sam premisliti, ker imajo drugi pravico do neodgovornosti.

SKARTKA: DELAJMO PAMETNEJE, NE NAPORNEJE, ZATO USTVARJALNO SODELUJMO

Začnimo tudi pri nas upoštevati dejstvo iz op. 5, da ljudje imajo ogromno zmoglosti, da z boljšim (= bolj socialistično samoupravno sodelovalnim) upravljanjem prispevajo k porastu svoje skupne učinkovitosti, s tem pa v bistvu k porastu svoje svobodnosti in življenjske ravni. Zgolj stimuliranje brez usmerjenega, sistematičnega in organiziranega razvijanja ustvarjalnega sodelo-

Vzdrževalec v TOZD Transport (foto I. Kučina)

vanja kot redne prakse inoviranja kateregakoli dela celotnega procesa poslovanja ne zadošča več. Ni dovolj zajeti le eno od petih sestavin izho-

dišč. Ustvarjalno sodelovanje je možno in potrebno povsod in znanje zanj tudi.

(Gospodarski vestnik 7/84)

RAZPIS PANTZOVE NAGRADE ZA LETO 1984

Delavski svet Železarne Jesenice v skladu s 5. členom pravilnika za podelitev Pantzove nagrade razpisuje natečaj za podelitev Pantzove nagrade za leto 1984.

Pravico do sodelovanja na tem natečaju imajo vsi delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne, pa tudi druge osebe izven Železarne, ki s svojim življenjskim delom na področju metalurške dejavnosti in drugih, ki so vezane zlasti na tehnologijo in tehniko, bistveno vplivajo na rast delovne organizacije kot celote in s tem prispevajo k uveljavljanju Železarne Jesenice doma in v tujini.

Rok prijave je 30. april 1984. Prijave za razpis je treba nasloviti na oddelku za zaščito industrijske lastnine v sektorju za ekonomiko in organizacijo.

Prijavi mora biti priložena dokumentacija, na osnovi katere bo posebna komisija izbrala nagrajenca.

Višina nagrade je po sklepu delavskega sveta Železarne pet prečnih neto osebnih dohodkov na zaposlenega iz leta 1983. Poleg denarne nagrade prejme nagrajenec še plaketo in diplomu.

Vse informacije v zvezi s prijavo lahko zainteresirani dobijo na oddelku za zaščito industrijske lastnine.

Sodelavec — topilec v martinarni (foto I. Kučina)

VOLITVE V SAMOUPRAVNE ORGANE IN REFERENDUM

(Nadaljevanje s 1. strani)

domestitev manjkajočih delegatov v organih upravljanja in delegacijah. Kandidacijska konferenca Železarne pa je 14. februarja določila kandidatno listo za volitve delegatov v organe upravljanja SOZD Slovenske železarne.

Kandidati za delegate v delavski svet SOZD so: Vinko Cerar — TOZD Žičarna, Karel Jančič — TOZD Jeklarna, Rečko Kavčič — E-TKR-NG, Janez Kosmač — TOZD Elektrote, Igor Logar — TOZD Remontne delavnice, Igor Mežek — TOZD Vzdrževanje, Janez Ortin — TOZD Transport in Janez Pikon — delovna skupnost E-TKR-NG.

Kandidati za delegate v zbor Interne banke so: Mitja Benedičič — TOZD HV Bela, Brigita Džamastagič, Marija Novak, Florjan Velikajne, Borut Verovšek, Roman Smolej — vsi delovna skupnost KO-FI, Vasa Voh — delovna skupnost E-TKR-NG in Henrik Zupan — TOZD Jeklarna. Kandidat za delegata v odbor samoupravne delavske kontrole je Janez Kramar iz delovne skupnosti KSI.

Dopolnitve obeh samoupravnih sporazumov so bile potrebne zaradi novosti o sanaciji, investicijah, delovnih razmerjih, medsebojni solidarnosti, delovni in pravni varnosti invalidov, ugotavljanju in odpravi motenj v proizvodnji ter o organizaciji LO in družbene samopomoči.

Pravilnik o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblikah inventivnega ustvarjanja v Železarni Jesenice je povsem nov samoupravni akt, ki temelji na samoupravnem sporazumu, ki velja za SOZD Slovenske železarne. Dopolnitve obeh sporazumov in pravilnik so bili v javni razpravi, trenutno pa v TOZD in delovnih skupnostih poteka poprejšnja obravnava.

Kandidatne liste so zaprte, to pomeni, da bomo volili toliko delegatov kolikor je kandidatov, na posameznih glasovnicah.

Na eni glasovnici bodo kandidati za delegate vseh treh organov SOZD Slovenske železarne, na drugi glasovnici bodo vsi trije samoupravni akti, o katerih bomo odločali na referendumu. Za nadomestne volitve bo ena glasovnica kandidatov za delegate v samoupravne organe TOZD oz. delovne skupnosti in Železarne, na drugi glasovnici pa bodo kandidati za delegate v delegaciji za zbor združenega dela in za delegacije v SIS družbenih dejavnosti. Glasovali bomo tako, da bomo obkrožili zaporedno številko pred imenom kandidata, za samoupravne akte obkrožili besedo ZA ali PROTI.

Pravico glasovanja ima vsak, ki bo na dan volitev v delovnem razmerju. Vsa ostala pojasnila in navodila bodo na dan volitev dajali volilni odbori.

Volilna komisija,

V RAZPRAVI JE OSNUTEK ZAKONA O JAVNEM OBVEŠČANJU

Zvezni zbor Skupščine SFRJ je na svoji 25. seji 15. februarja 1984 sprejel osnutek zakona o temeljih sistema javnega obveščanja. Osnutek zakona ureja vprašanja o tem, kdo je lahko vir informacij, pojem javnega glasila, dajanje pobude za ustanovitev javnega glasila, odnos ustanovitelja do ustanovljenega glasila, uresničevanje posebnega družbenega interesa v javnih glasilih ter druga vprašanja, ki so skupnega pomena na področju odločanja.

Organizator in nosilec javne razprave o osnutku zakona je Socialistična zveza delovnega ljudstva, zato je Svet za informiranje pri SZDL Jesenice na svoji drugi seji 21. marca sklenil, da se povzete osnutka zakona objavi v glasilu Železar in tako omogoči široka javna razprava. **Priporočila in stališča iz javne razprave je treba na svet za informiranje poslati do 17. aprila 1984.** 18. aprila bo namreč razširjena seja sveta za informiranje, na kateri bodo obravnavali prispele pripombe in stališča.

V nadaljevanju objavljamo povzetek osnutka zakona o temeljih sistema javnega obveščanja, ki je bil v celoti objavljen v Delu, in sicer v petek, 16. marca, na četrti strani.

SISTEM JAVNEGA OBVEŠČANJA

Sistem javnega obveščanja kot sestavni del političnega sistema socialističnega samoupravljanja sestavljajo družbeni odnosi, ki se v procesih javnega obveščanja vzpostavljajo med njegovimi subjekti ter vse oblike in načini javnega obveščanja, da bi se uresničile določene pravice in dolžnosti delovnih ljudi in občanov, da aktivno sodelujejo pri obveščanju in da so obveščeni.

V sistemu javnega obveščanja delovni ljudje in občani uresničujejo pravico, da so obveščeni, zagotavljajo podatke in informacije, ki so nujni za njihovo življenje in delo, izražajo in objavljajo svoja mnenja, načrtujejo, organizirajo in usmerjajo razvoj sistema javnega obveščanja v skladu v svojimi, skupnimi in splošnimi družbenimi interesi in potrebami.

SUBJEKTI SISTEMA JAVNEGA OBVEŠČANJA

Subjekti sistema javnega obveščanja so delovni ljudje in občani, temeljne in druge organizacije, združene dela in njihova združenja, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti, družbenopolitične skupnosti in organizacije ter njihovi organi.

Svojo družbeno funkcijo morajo subjekti sistema javnega obveščanja opravljati tako, da prispevajo k uresničevanju in razvoju socialističnega samoupravljanja, delegatskega sistema, samoupravnega položaja delavca v združenem delu in drugih z ustavo določenih pravic in dolžnosti. Subjekti sistema javnega obveščanja, pooblašeni z zakonom, ustanovitvenim ali drugim aktom, zagotavljajo obveščanje državljanov Socialistične federativne republike Jugoslavije v tujini.

JAVNO OBVEŠČANJE IN JAVNA INFORMACIJA

Javno obveščanje je vsaka organizirana oblika delovanja subjektov sistema javnega obveščanja. Javna informacija so novice, podatki, mnenja in sporočila, objavljeni v tisku, po radiu, televiziji ali v drugih sredstvih javnega obveščanja ali kako drugače dostopni javnosti.

TEMELJI SISTEMA JAVNEGA OBVEŠČANJA

Temelji sistema javnega obveščanja so:

1. pravica delovnih ljudi in občanov, da objavljajo in izražajo svoja mnenja v sredstvih javnega obveščanja in uresničujejo družbeni vpliv na njihovo delo, da so obveščeni o dogodkih v domovini in po svetu, ki so pomembni za njihovo življenje in delo in za skupnost;
2. obveznost virov javnih informacij, da dajejo javne informacije in pravica delovnih ljudi in občanov, da uporabljajo javne informacije;
3. uresničevanje javnega obveščanja po načelu enakopravnosti jezikov in pisav narodov in narodnosti Jugoslavije;
4. svoboda javnega obveščanja in odgovornost za javno informacijo;
5. odprtost sredstev javnega obveščanja za demokratično izražanje pluralizma samoupravnih interesov;
6. javnost dela organov samoupravljanja, organizacij in skupnosti, organov družbenopolitičnih skupnosti in organizacij ter nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij;
7. svobodna menjava in širjenje informacij na ozemlju SFRJ in njihova dostopnost vsem subjektom si-

stema javnega obveščanja pod enakimi pogoji;

8. pravočasno in resnično ter razumljivo dajanje in objavljanje informacij;

9. pravica do popravka objavljene informacije;

10. odgovornost za objavljanje informacij in podatkov, za katere je določena stopnja zaupnosti in za zlorabo prepovedi objavljanja določenih informacij in podatkov.

JAVNO OBVEŠČANJE

Javno obveščanje je svobodno. Objavljanje in širjenje informacij se sme omejiti samo pod pogoji in v primerih, ki so določeni z zakonom.

Javno obveščanje se ne sme uporabljati za spodbujanje temeljev socialistične samoupravne demokratične ureditve, določene z ustavo SFRJ, neodvisnosti države, krčenje zajamčenih svoboščin in pravic človeka in občana, ogrožanje miru in enakopravnega mednarodnega sodelovanja, razpihovanje nacionalnega, rasnega in verskega sovraštva ali nestrpnosti, spodbujanje h kaznivim dejanjem in spodbujanje javne morale.

Socialistična federativna republika Jugoslavije pospešuje izmenjavo in širjenje informacij tako, da podpira in spodbuja mednarodni pretok informacij in mednarodno sodelovanje med pooblaščenimi organi in organizacijami, ki se ukvarjajo z dejavnostjo javnega obveščanja in sklepa mednarodne pogodbe s področja obveščanja.

Pri uresničevanju ustavnega načela javnosti dela morajo organi upravljanja organizacij združenega dela, samoupravnih organizacij in skupnosti ter drugi subjekti sistema informiranja s samoupravnim in drugim splošnim aktom v skladu z zakonom določiti, kateri podatki in informacije iz okvira njihove dejavnosti so tajni in se ne smejo objavljati. Navedeni organi ter drugi subjekti sistema javnega obveščanja so odgovorni za določanje stopnje zaupnosti informacij, s katerimi razpolagajo.

VIRI JAVNIH INFORMACIJ

Viri javnih informacij so delovni ljudje in občani, temeljne in druge organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti ter njihovi organi, delegacije, organi družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitične organizacije ter druge družbenopolitične organizacije in društva ter njihovi organi in delegacije, civilne pravne osebe, nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij in organizacij, ki se ukvarjajo z zbiranjem, obdelovanjem in prenašanjem podatkov in dejstev, pomembnih za spremljanje, načrtovanje in usmerjanje družbenega razvoja, kadar dajejo informacije za javnost.

SREDSTVA JAVNEGA OBVEŠČANJA

Sredstva javnega obveščanja so javna glasila in druga sredstva javnega obveščanja. Javna glasila so dnevni in občasni tisk, radijski in televizijski program, programi časopisnih agencij in dokumentarno-informativni film. Druga sredstva javnega obveščanja so bilteni, letaki, plakati, transparenti, razglednice, diapozitivi in fotografije v javni rabi, fotografska in videografska sredstva in druge oblike objavljanja informacij za javnost s prenosom zapisa, glasu ali slike.

USTANAVLJANJE IN IZDAVANJE JAVNEGA GLASILA

Temeljne in druge organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti ter druge družbenopolitične in samoupravne skupnosti ter njihovi organi lahko pod pogoji, določenimi z zakonom, za uresničevanje svojih pravic in obveznosti ustanovijo in izdajajo javna glasila.

Občani in društva lahko pod pogoji, določenimi z zakonom, izdajajo tisk in širijo informacije z drugimi sredstvi obveščanja.

Javno glasilo se v skladu z zakonom ustanovi z ustanovitvenim aktom. Z njim se določijo predvsem: glavni cilji in naloge javnega glasila, njegova programska zasnova, vir in način financiranja, oblike uresničevanja posebnega družbenega intere-

sa, načela kadrovske politike ter vzajemne pravice in obveznosti ustanovitelja in javnega glasila.

Javno glasilo lahko začne izhajati oziroma oddajati, ko se v skladu z zakonom registrira pri pristojnem organu.

UREJANJE JAVNEGA GLASILA

Urejanje javnega glasila temelji na kolektivnem delu ter osebni in skupni odgovornosti novinarjev in uredništva javnega glasila. Način dela, pravice in odgovornosti novinarjev in uredništva pri njihovem delu se uredijo s samoupravnim splošnim aktom in zakonom.

Glavni in odgovorni urednik je odgovoren za vsako informacijo, ki se objavi v javnem glasilu. Glavni in odgovorni urednik vodi uredništvo javnega glasila in je za izvajanje določene uredniške politike odgovoren ustanovitelju; svetu javnega glasila, določenim z zakonom in organu upravljanja organizacije, ki izdaja oziroma oddaja javno glasilo.

OBJAVLJANJE POPRAVKA

Glavni in odgovorni urednik mora v javnem glasilu objaviti popravek, razen:

1. če se popravek ne nanaša neposredno na informacijo, zaradi katere se zahteva objava popravka, oziroma, če popravek vsebuje le mnenje ali posplošeno obravnavo brez dejanskih podatkov v zvezi z navedbami v informaciji;
2. če bi objava popravka zaradi njegove vsebine povzročila prepoved širjenja oziroma oddajanja javnega glasila ali zakonsko odgovornost glavnega in odgovornega urednika;
3. če se popravek nanaša na navedbe v objavljeni informaciji, katerih resničnost je ugotovljena s pravomočnim aktom pristojnega organa;
4. če popravek ni podpisala pooblaščenca oseba, kadar gre za organ oziroma organizacijo;
5. če je popravek napisan žaljivo;
6. če je popravek nesorazmerno daljši od informacije, v kateri so navedbe, zaradi katerih se zahteva popravek;
7. če je bil popravek zahtevan 30 dni po objavi informacije v javnem glasilu;
8. če je bil zahtevan nov popravek z isto vsebino kot prejšnji in če spor pred sodiščem zaradi objave prejšnjega popravka iste informacije še ni končan;
9. če je bil že objavljen popravek iste informacije, ki ga je zahtevala kakšna pooblaščenca oseba.

Popravek se mora objaviti brez sprememb ali dopolnitev v istem delu javnega glasila, pod istim naslovom in na isti način kot informacija, na katero se nanaša, v prvi, najpoznejši pa v drugi naslednji številki oziroma oddaji javnega glasila. Če so informacija, za katero je bil pozneje dan popravek, objavila oziroma oddajala tudi druga javna glasila, morajo v prvi naslednji številki oziroma oddaji objaviti tudi njen popravek.

Če glavni in odgovorni urednik javnega glasila zavrne objavo popravka informacije ali ga ne objavi na način in v roku, ki sta določena z zakonom, ima tisti, ki je zahteval popravek, pravico do tožbe.

ZAGOTAVLJANJE VPLIVA NA PROGRAMSKO ZASNOVO

Poseben družbeni interes na področju javnega obveščanja in zagotavljanje družbenega vpliva na programsko zasnovo, uredniško politiko, izražanje in usklajevanje samoupravnih interesov se uresničujejo prek svetov javnih glasil in z delovanjem organov, teles in drugih oblik dela Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Sveti javnih glasil obravnavajo in ocenjujejo uresničevanje programske zasnove in uredniške politike, obravnavajo in sprejemajo njihove delovne programe in načrte, stališča v zvezi s posameznimi objavljenimi oziroma oddanimi informacijami, ki niso v skladu z določeno programsko zasnovo in uredniško politiko, glavna vprašanja ekonomskega položaja javnih glasil, spremljajo izvajanje kadrovske politike in po potrebi, najmanj pa enkrat letno, pisno obveščajo ustanovitelja o uresničevanju programske zasnove in uredniške politike javnega glasila, o svojem delu in problemih pri uresničevanju svojih nalog ter obravnavajo še druga vprašanja, določena z zakonom in splošnim aktom javnega glasila.

Ustanovitelj javnega glasila določi programsko zasnovo glasila in je odgovoren za njeno izvajanje.

V skladu s programsko zasnovo in smernicami sveta uredništvo določi

uredniško politiko in je ustanovitelju odgovorno za njeno izvajanje.

Ustanovitelj javnega glasila določi v sodelovanju z organi upravljanja javnega glasila načela kadrovske politike in je odgovoren za njeno izvajanje.

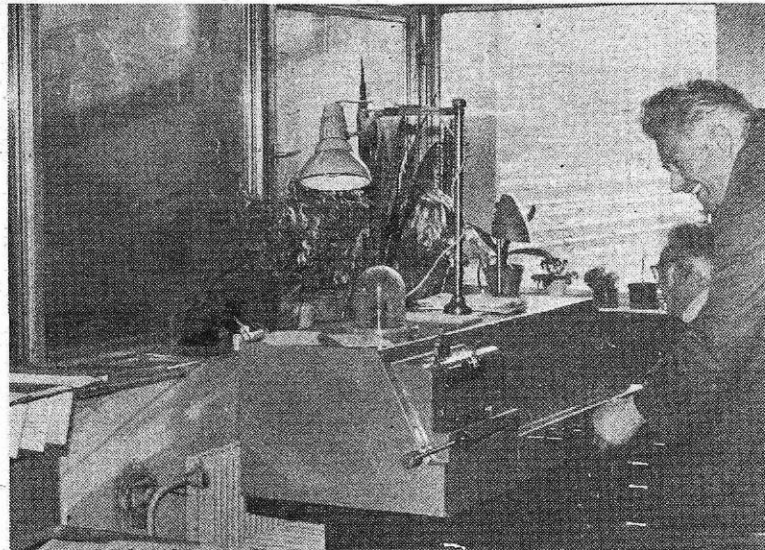
Ustanovitelj javnega glasila sodeluje z organizacijo, ki izdaja oziroma oddaja javno glasilo, pri zagotavljanju materialnih, organizacijskih in drugih pogojev za uspešno uresničevanje funkcije javnega glasila.

Ustanovitelj javnega glasila imenuje in razrešuje direktorja ter glavnega in odgovornega urednika po poprejšnjem mnenju organa upra-

vljanja delovne organizacije, ki izdaja oziroma oddaja javno glasilo, če z zakonom ni drugače določeno.

Socialistična zveza delovnega ljudstva pri uresničevanju svoje vloge na področju javnega obveščanja skrbi, da viri informacij, javna glasila, ustanovitelji in sveti pri svojem delu prispevajo k uresničevanju z ustavo in zakonom zajamčenih pravic, družbenih in osebnih interesov delovnih ljudi in občanov pri obveščanju ter posebnega družbenega interesa na tem področju.

Iz osnutka zakona povzela
Lilijana Kos

Tehnica na tovarni postaji Železarne (foto I. Kučina)

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Elektrode z dne 16. marca 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

ŽIČAR NA ARBOGA STROJU šifra 2540 D-4 9. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- šola za metalurške delavce — žičar
- osem razredov osnovne šole.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor Železarne Jesenice z oznako »za TOZD Elektrode«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Žebljarna z dne 22. marca 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

VOZNIK VILIČARJA šifra 2471 D-3 6. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- šest razredov osnovne šole,
- izpit za voznika viličarja.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako »za TOZD Žebljarna«.

Posebne prijave dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 20. marca 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge za določen čas — 6 mesecev

II. KUCHARICA šifra 9519 D-2 6. ktg. 1 oseba

SOBARICA SAMSKIH DOMOV šifra 9206 D-2 4. ktg. 2 osebi

POGOJI:

- pod 1 — poklicna gostinska šola — kuhar
- pod 2 — 6 razredov osnovne šole.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako »za TOZD Družbena prehrana«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Strojne delavnice z dne 16. marca 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

DELOVODJA KOVAČNICE šifra 7502 D-4 14. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- tehniška oz. delovodska šola metalurške ali strojne smeri,
- tri leta delovnih izkušenj na področju kovanja in toplotne obdelave,
- poznavanje toplotne obdelave jekel.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor železarne Jesenice.

Posebne prijave dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD HV Jesenice z dne 21. februarja 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO DELOVNE NALOGE

ČISTILKA, šifra 2132, 2. ktg. — ena oseba

Pogoji: dokončana osemlетка, en mesec delovnih izkušenj.

Delo je za določen čas — nadomeščanje delavke v času porodniškega dopusta. Delo je samo v popoldanskem času.

Kandidatke naj pošljejo pisne prijave z dokazili v roku osmih dni na kadrovski sektor Železarne Jesenice.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Hladna valjarna Bela z dne 27. marca 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

ŽERJAVOVODJA, šifra 4309; D-3, 8. ktg. 1 oseba (sistem dela 5+2)

ŽERJAVOVODJA, šifra 4259; D-3, 7. ktg. 1 oseba (sistem dela 4+1)

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadrovski sektor Železarne Jesenice, z oznako »za TOZD Hladna valjarna Bela«.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Na seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Bela, ki je bila 1. marca, so se dogovorili, da ob dnevu žensk sodelavkam omogočijo obisk strokovnega predavanja, ki ga je organizirala komisija za družbeno aktivnost žensk pri izvršnem odboru konference sindikata Železarne, obisk predstave v gledališču Tone Čufar, vsaki pa bodo na praznovanju izročili še darilni bon v vrednosti 1.000 din.

Predlagali so novega delegata za odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu temeljne organizacije.

Obpravnavali so tudi nekatere pritožbe sodelavcev in imenovali tričlansko komisijo, ki bo pregledala pritožbe delavcev zaradi žigosanja kartic ob koncu dne in prekratkega časa za umivanje.

Komisijo za oddihe in izlete so zadolžili, da pripravi predlog izleta v maju.

DELOVNA SKUPNOST KSI

Druga seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je bila 5. marca.

Odločili so se da ob dnevu žensk ne obdarijo sodelavk, ker to za osnovno organizacijo predstavlja prevelik strošek, ampak bodo vsaki podarili le nagelj. Namesto obdaritve posameznic so raje namenili 20.000 din za nakup ultrazvočne naprave v jeniški bolnici. Obiskali so tudi tri bolne sodelavke.

Pregledali so predloge kandidatov za delegate, ki jih bodo volili delavci 12. aprila.

Pregledali so program dela komisije za šport in rekreacijo in sklenili 17. marca organizirati zimski piknik na Pristavi. 23. marca bodo organizirali tudi srečanje športnikov v Kazi.

Komisija za socialno varstveno vprašanja je predlagala, da se višina socialnih pomoči dvigne s 6.000 na 8.000 din. Vsakemu sodelavcu bodo ob odhodu v pokoj izročili darilo v vrednosti 3.000 din, umrlim sodelav-

cem pa bodo kupili venec prav tako za 3.000 din.

Razpravljali so tudi o organiziranju prehrane za delavce splošno varnostne službe. Menijo, da dogovor z vodstvom TOZD Družbena prehrana ni v skladu z zahtevami delavcev.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice so na prvi seji, ki je bila 20. marca, obravnavali sklepe občnega zbora in konstituantne seje odbora in jih potrdili.

Potrdili so tri nove člane izvršnega odbora konference sindikata Železarne in sklenili, da sredstva, ki so namenjena za tekmovanje kovinarjev, porabijo za ekskurzijo udeležencev tekmovanja na BIAM v Zagreb.

Ugotovili so, da se je zakuske ob dnevu žensk udeležilo 28 sodelavk. Vsem so izročili tudi darilni bon v vrednosti 500 din.

Tekmovanja v spomin sodelavcev Langusa in Bruna se je udeležilo v veleslalomu 41 tekmovalcev in ena tekmovalka in v sankanju 50 tekmovalcev in štiri tekmovalke.

Pregledali so tudi trenutni položaj glede izgradnje nove jeklarne in druge faze strojnih delavnic in potek

usklajevanja novega kataloga delovnih nalog.

Izdelali so predlog novih delegatov v samoupravnih organih ki ga mora- jo obravnavati vse SDS.

TOZD PROFILARNA

Na četrti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna, ki je bila 22. marca, so govorili o nagrajevanju po delu. Ne zdi se jim pravilno, da je isto delo v različnih panogah različno vrednoteno, saj to vnaša nezadovoljstvo med ljudmi z nizkimi osebnimi dohodki in da delavci delovnih organizacij, ki imajo izgubo, prejemajo višji osebni dohodek kot delavci delovnih organizacij, ki poslujejo pozitivno.

Brez pripomb so potrdili kadrovske spremembe v občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice in delegate za organe upravljanja v SOZD SZ.

Sklenili so, da bodo zaradi majhnega števila zaposlenih v prihodnje izlete, športna in kulturna srečanja organizirali skupaj z osnovno organizacijo sindikata TOZD Vratni podboji. Vodstvo TOZD so zadolžili, da pregleda vzroke za nizke osebne dohodke delavcev temeljne organizacije.

Za prebiranje profilov za izvoz pa bo osnovna organizacija sindikata skušala vzkpodbuditi mladince.

OSTALI SMO NA CESTI

Ta sestavek sem napisala, ker sem zelo ogorčena nad našim avtobusnim prevozom. Vsak dan se namreč vozim na delo z Belce na Jesenice z majhnim otrokom in moram priznati, da se v avtobusnem prometu ni nič spremenilo na bolje — kljub stalnim pritožbam in prošnjam potnikov.

V torek, 28. februarja, je naše ogorčenje doseglo vrhunec. Navedena dne se je namreč naš avtobus (ob 5. uri) pokvaril in vsi smo morali izstopiti na Belem polju. Razumemo, da se takšne stvari kljub rednim in natančnim pregledom vozil dogajajo, ne razumemo pa, kako je mogoče, da nas nihče od mimo vozečih avtobusov (kar štirje Viatorjevi so peljali mimo) ni opazil in nas ni mogel od-

peljati na Jesenice, čeprav avtobusi sploh niso bili tako zelo zasedeni. Ali ni bila dolžnost našega voznika opozoriti druge voznike, oziroma nam priskrbeti nadomestno vozilo?

Sprašujem se, kje je ostala oziroma kam se je izgubila humanost in predvsem odgovornost delavcev avtobusnega prometa? Nekateri potniki so morali hočeš-nočeš peš do Hrušice in še dalje, sama pa sem imela to srečo, da naju je z otrokom neznan voznik s svojim avtom odpeljal do Jesenice.

Vem, da s tem pismom že storjena ne bom popravila ali drugače pomagala prizadetim. Je pa prav, da za nevestno ravnanje voznikov izvejo tudi njihovi predpostavljenci!

Potnica

POPRAVEK 68. ČLENA PRAVILNIKA O VARSTVU IN VREDNOTENJU IZUMOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV TER DRUGIH OBLIK INVENTIVNEGA USTVARJANJA

V predlogu pravilnika o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja, ki je bil objavljen 15. marca v glasilu ŽELEZAR, je prišlo v 68. členu do napake. Popravljen 68. člen v celoti navajamo:

»Koristne in izvedljive ideje, ki jih iz objektivnih razlogov ni možno realizirati, se pavšalno nagradi z 2,5 % od povprečnega mesečnega neto OD na delavca iz preteklega leta v Železarni Jesenice.

Koristne ideje, ki se bodo lahko izvedle in prerasle v tehnične izboljšave, se vrednotijo po določilih tega pravilnika.

Prosimo, da v arhivskih pravilnikih popravite odstotek z 1,5 na 2,5 %.

Oddelek za zaščito
industrijske lastnine

SREČANJE UPOKOJENCEV TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V sredo, 14. marca, smo bili upokoenci TOZD Valjarna debele pločevine povabljeni na ogled obrata in srečanje z vodilnimi delavci sindikata in TOZD. Pred vratarjem na Javorniku se nas je ob 12. uri zbralo lepo število — okoli 60 bivših delavcev kolektiva. Že prva srečanja so bila nad vse prijetna, saj se posamezniki nismo videli že dolga leta.

Pod vodstvom vodilnih sodelavcev smo si ogledali nove in stare naprave v obratu. Naprave so se precej

spremenile, tako da bi se marsikdo od starejših, že dolgo odsotnih, le težko znašel v preurejenih prostorih.

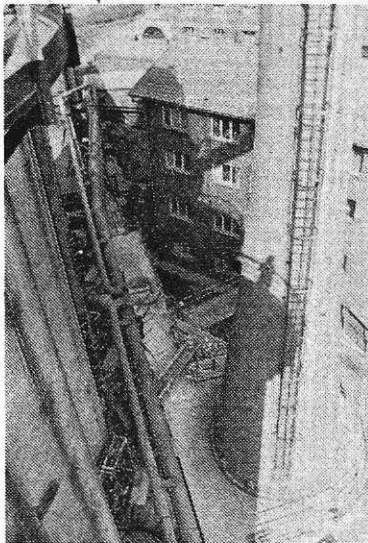
Predsednik izvršnega odbora sindikata TOZD nas je s krajšim nagovorom prisrčno pozdravil, vodja TOZD Vito Grčar pa nam je jedrnat in izčrpnimi podatki razložil današnje delo v TOZD in načrte za prihodnost. Z vsemi novimi napravami bo valjarna debele pločevine lažje izpolnjevala velike planske naloge.

Po razgovoru so nas vodilni sodelavci popeljali na zaključek srečanja v dom upokojencev na Javorniku. Tu so nas presenetili s knjižnimi darili in zelo okusno pripravljenim prigrizkom.

Pri čaši vina smo nadaljevali pogovor in obujali spomine na opravljeno delo — saj nas ni bilo malo, ki smo živeli in delali v valjarni od vsega začetka njenega obratovanja.

Srečanje nam bo ostalo v trajnem spominu in se za prisrčni sprejem ter odlično izvedbo osnovni organizaciji sindikata in vodstvu TOZD iskreno zahvaljujemo, z željo, da se še večkrat srečali.

V imenu vseh upokojencev
J. B.

Remontna dela na kavperjih (foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Nadaljujemo s pregledom sestankov samoupravnih delovnih skupin, na katerih so obravnavale predvsem program, samoupravnih aktivnosti za februar. Tudi tokrat povzemamo le tista mnenja, predloge in vprašanja, ki se nanašajo na ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, pripravna vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC - peči, kontiliv 1 in 2, predelava talilniških odpadkov, kamnolom Trebež ter ponovično gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS elektropeči 3 in BBC peč v zvezi z zaključnim računom menita, da je zaradi njihovega slabega dela, predvsem v livni jami, še vedno preveč odpisa. Livne garniture, predvsem kokile, morajo biti očiščene. Največ odpisa gre na račun dinama jekel, čeprav je v peči dobro izdelano, ugotavlja SDS. SDS ponovično gospodarstvo 2 in 3 ugotavlja, da je treba zaradi dobrega in varnega dela pospešiti nakup novega žerjava. Bolj skrbno bo treba delati tudi s praški, saj jih razsujejo vsak teden skoraj v vrednosti 50.000 din. Delači so bili na sestanku med drugim tudi opozorjeni, da je pravilni pristop na 32-tonski žerjav iz grape in ne s podesta, vendar pa žerjavovodje žele, da se jim pristop na žerjav napravi s podesta. Opozorili so tudi, da je delo v grapi nevarno tudi zaradi odbijanja voz in premika. Nekateri strojevodje vozijo prehitro, pri čemer pa premikaci ne hodijo pred garnituro, da bi opozarjali delavce. Drugih pripomb v zvezi z ožjo obratno problematiko ni bilo.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklolivarna 1 in 2. SDS jeklolivarna 1 meni, da je limit za premije v njihovi TOZD zavora za rast produktivnosti. Zato predlagajo, naj se limit sprost, da bi s tem produktivnost še porasla, kar bi prispevalo k temu, da bi se TOZD približala srednjeročnemu planu, to je izdelava 2000 ton ulitkov. Pritožujejo se tudi zaradi premajhne in nehygienične kantine v jeklarni. V zvezi z zaključnim računom SDS meni, da je treba bolj izkoristiti delovni čas, izboljšati delovno in tehnološko disciplino, ter bolje organizirati delo. V celotni delovni organizaciji se po njihovem mnenju premalo pozornosti namenja materialom, ki so potrebni za nemoten potek dela. Glede tehnološke discipline bi bilo treba izvajati konkretno odgovornost. V zvezi z zalogami pa pravijo, da jih v livarni ni, oziroma, kar jih je, so le v čistilnici, ker so zaradi pomanjkanja delavcev, vremenskih pogojev in prepovedi nadurnega dela ulitki še neočisti. SDS čistilnica odlitkov meni, da bi bilo prav, če bi enkrat letno prejeli odgovor o porabljenih sredstvih, ki jih iz sklada skupne porabe dodeljujemo društvom in ustanovam.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 2 in 3, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2, adjustaža Javornik ter lužilnica. Na sestanku SDS vodstvo TOZD so bile v zvezi z zaključnim računom podane številne pripombe. Po mnenju SDS bi morala biti komisija za izplene bolj aktivna. Njena naloga bi morala biti, da bi pravilno porazdelila stroške zaradi nedoseganja izplena na blumingu, do katerih prihaja zaradi jeklarskih napak. Na te napake TOZD ne more vplivati, čeprav zvišujejo stroške TOZD. Izplen na blumingu, na katerega lahko vplivajo, se giblje (zaradi valjajevskih napak) v predvidenih mejah. Pritožuje se tudi zaradi neporavnanih stroškov z jeklarno glede fene (odrezki), saj se ta problem vleče že kar šest let (v letu 1983 je bilo teh neporavnanih sredstev kar za dve stari milijardi din). Slab finančni rezultat je TOZD dosegla tudi zaradi nedobave tujih slabov (tudi tu je po mnenju SDS odgovoren neko dogovor). Na poslovni rezultat je seveda vplivala tudi okvara elektromotorja na štekel. Ta okvara je nastala zaradi višje sile, ali pa morda zaradi slabega vzdrževanja oziroma preobremenjevanja elektromotorja (kar je lahko posledica vsiljenih nepravilnih programov valjanja in regulativov (kromi) z nizkimi temperaturami). Dodatne stroške in dodatno delo jim povzroča (sestane) je bil 1.3. slaba kvaliteta sarž iz jeklarne (so v porastu). Jeklo v okviru Železarne sicer na ta način rešujejo, so pa za to finančno kaznovani (višji stroški), namesto da bi bili stimulirani. Tudi stroški porabe zaščitnih sredstev so se povečali. Priznavajo, da je temu delno krivo neracionalno gospodarjenje z zaščitnimi sredstvi, po drugi strani pa je tudi kvaliteta zaščitnih sredstev zelo slaba (morda bi bilo prav, da bi centralno skladišče reklamiralo pri dobavitelju slabo kvaliteto zaščitnih sredstev). Vodja proiz-

vodnje je na koncu sestanka vse prisotne opozoril tudi na pojave nepravilnega žigosanja kartic. Člani SDS bluming 2 pod razno predlagajo, naj se kvalitetna problematika rešuje tekoče ter o tem obvešča delavce. Na slabo kvaliteto zaščitnih sredstev opozarja tudi SDS adjustaža bluming 1. SDS adjustaža bluming 3 se v zvezi z zaključnim računom vprašuje, ali res ni mogoče odpraviti vzrokov, ki se pri razlagi izgube ponavljajo že nekaj let (slab izplen bluminga, nedoseganje plana, preveliki zastoji). Vprašujejo tudi, kdaj bodo zanje organizirani sistematični zdravniški pregledi. SDS bluming 4 v zvezi z izgubo meni, da so napake še vedno iste ter da zato tudi izplen kljub naporom ni dosti boljši (jeklo je slabo, to velja tudi za postrojenje). Pod razno so valjanci opozorili na vrsto problemov, s katerimi se srečujejo pri valjanju (način valjanja, stanje trakov). SDS adjustaža Javornik ter lužilnica sta na skupnem sestanku pri obravnavanju zaključnega računa opozorili predvsem na problem nagrajevanja ter kadrovske problematiko. Menijo namreč, da je oddelek na Javorniku zapostavljen ter da je delo na Javorniku preslabo ovrednoteno. »SDS vprašuje vodstvo TOZD in ostale službe, ki na tem delajo, zakaj so v adjustaži in v lužilnici pri delitvi osebnega dohodka zadnji v TOZD, ko pa vsi pokazatelji kažejo, da so rezultati dela v tem oddelku najboljši v TOZD.« Zanimaja jih, zakaj se plačilne liste v njihovi TOZD ne dajejo na oglasne deske, kot to delajo v večini drugih temeljnih organizacij. Glede kadrovanja v njihovem TOZD pa menijo, da »poteka nenormalno in neodgovorno«. Lastni kader, ki ima izkušnje, je po njihovem mnenju zapostavljen. Namesto tega zaposlujejo novince, ki se morajo še učiti, »potem pa se čudimo, da je bluming štekel v izgubi«. Spregovorili so tudi o pomanjkanju delavcev. Vprašujejo se, »kaj dela kadrovik, ki je veliko bolje plačan kot mi, pa ne naredi svojega dela«. SDS meni, da se v TOZD dela neodgovorno in je normalno, da iz dneva v dan vsem skupaj pada morala do dela. Nadalje sprašujejo, zakaj ni bilo razpisa za opravila in naloge vodje proizvodnje. SDS meni, da se taka delovna mesta samo dajejo, če imaš dobrega prijatelja in dobro vezo in da je v njihovi TOZD navada, da se vodilna mesta zasedejo preko vezic in prijateljev, ostala delovna mesta pa z razpisom, kot na primer, razpis za žerjavovodje in razpis za čistilke. Tudi pod razno sta se SDS ponovno vrnili na vprašanje kadrovanja in nizkih osebnih dohodkov.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD ter valjarna žice 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD v zvezi z zaključnim računom ugotavlja, da osebni dohodki v njihovi TOZD zaostajajo za 10 % za rastjo osebnih dohodkov v Železarni ter vprašujejo, »kako imamo urejena merila stimuliranja dobrega dela in dobrega gospodarjenja«. Nadalje žele vedeti, kolikšno vrednost predstavlja 1 % izplena, če ga finančno ovrednotimo. Zanimaja jih tudi smotnost in finančni efekt prevajanja grede 52 in višina obratnih sredstev, ki jih vežejo. Te gredice namreč preko leta zbirajo do količine 1000 ton, šele potem jih prevajajo. SDS valjarna žice 1 meni, da bi morali OD delavcev, ki delajo v sistemu 4 + 1, prikazovati brez dodatkov za posebne pogoje dela. Podobnega mišljenja glede osebnih dohodkov je tudi SDS valjarna žice 3. Ta SDS pod razno ugotavlja, da bi morali delegati v delavskem svetu TOZD bolj odigrati svojo vlogo, prenašati mnenje SDS na delavski svet ter nato delavce povratno informirati. Nekateri pripombe SDS valjarna žice 4 v zvezi z zaključnim računom so podobne tistim, ki smo jih navedli že pri omenjenih SDS. Poleg teh pa SDS navaja še vprašanje prehrane (indeks stroškov znaša 183,8, prehrana pa je slaba) in stroškov za zaklonišča. Je tudi ena izmed redkih SDS, ki predlaga določene ukrepe za izboljšanje poslovnih rezultatov. Npr.: bolj ažurna zamenjava dotrajanih delov v valjarni, boljša izbira časa za valjanje na tretji žili (priprava večje količine programa), znižati navadno trgovsko žico na minimum, izpolnitev normativa zaposlenih in podobno.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-I in II, adjustaža 2400-I in II, OTOP ter odprema. SDS proga 2400-II vprašuje, kdaj bodo končno dobili avtomat za čaj. Glede ure za žigosanje predlaga, da jo je treba prestaviti v spodnji hodnik garderob, »ker je tu stalno poplavljen hodnik z vodo«. Premije za februar bi bilo po njihovem mnenju treba izračunati tako, da bi se odšteli vsi tisti dnevi, ko proga zaradi pomanjkanja vložka ni mogla normalno obratovati. Da bi bilo stresanje škaže iz zabojev v jaskih bolj varno, je treba nabaviti novo verigo ali nove žične vrvi. SDS OTOP se pritožuje zaradi žerjavov št. 7 in 13. To sta namreč dva nova žerjava z velikimi napakami s strani dobaviteljev. SDS zahteva, da se te napake čimprej odpravijo.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjar-

ne, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, karisti ter odprema. SDS so med drugim razpravljale tudi o januarskih proizvodnih rezultatih in v zvezi s tem tudi o predlogu delovništva, da »tisti, ki ne dela nadurno, ne bi polovico premije«. Mnenja so bila sicer deljena, za boljše razumevanje pa v celoti povzemamo stališče SDS hladna valjarna 1 in adjustaža hladne valjarne: »V tem mesecu je znašal družbeni plan 2450 ton, doseženo pa je bilo 2469 ton ali 0,8 % presežka. To je zelo dober uspeh, ki pa je bil dosežen z nadurami. Ker so dobili premije tudi tisti, ki niso delali nadur, se predlaga, da tisti, ki ne opravijo nobene nadure, ko je to potrebno, niso upravičeni do polovične mesečne premije.« V zvezi z dopolnitvami pravilnika o delovnih razmerjih so bili člani obeh SDS pri temu, da »se vpelje faktor 8 %« in sicer zaradi zastarelih strojev. SDS žarilnica 2 pod razno vprašuje, »zakaj imajo na Siemensu v sobotah in nedeljah 500 din nagrade za nadurno delo, če upoštevamo, da v žarilnici delajo vse nedelje in večino praznikov in ni nobene nagrade«. SI 3 žarilnica 3 točke »volute v organe upravljanja SOZD SZ in nadomestne volitive v organe upravljanja v TOZD, DO in v delegacije« ni obravnavala, ker ni dobila predlogov kandidatov za obravnavo. Ponovno postavlja tudi vprašanje, zakaj se ne prične s popravili žerjavne proge. Pritožuje se tudi nad obširnimi dnevnimi redom in pripominja, »da je tako obsežen dnevni red s tako pomembnim gradivom v tako kratkem času — 1 ura — nemogoče dobro obrazložiti, še manj pa razumeti. Če bomo hoteli razvijati samoupravljanje, da bodo delavci res zavestno odločali, bo to takrat, ko bodo dobro razumeli obravnavana vprašanja.« Sestanka SDS lužilnica sta se na zahtevo SDS udeležila tudi vodja TOZD in asistent, ker so pod razno obravnavali pogoje dela, nagrajevanje ter kadrovske problematiko v lužilnici. SDS se pritožuje nad zelo slabimi pogoji dela v lužilnici. Klimatske razmere so nemogoče. Temperatura je okoli nič stopinj ali še manj, vidljivost je slaba (megla, nevarnost poškodb z žerjavom), koncentracija hlapih žveplene kisline je previsoka, tla so spolzka itd. Tudi naprave so dotrajane. Sanacija lužilnice poteka prepočasi, čeprav so na ravni Železarne ustanovljene neke skupine za sanacijo lužilnice, v katerih pa ni niti enega predstavnika lužilnice in se ne ve, kaj sploh delajo.« SDS zahteva, da se v komisijo za sanacijo vključi tudi delovna lužilnica. SDS nadalje zahteva od oddelka za študij dela in časa, da da odgovor na pripombe, ki jih je dala SDS na katalog del in nalog. Menijo namreč, da so glede na klimatske pogoje in dotrajane delovne naprave preslabo nagrajeni. Prav tako zahtevajo, da se oteženi dodatki (20 %) povzra iz treh ur na šest ur. »SDS poziva tovariše, ki se ukvarjajo z nagrajevanjem, naj se vsak za osem ur oglasi v lužilnici in pogoje preizkusi na lastni koži.« Ne strinjajo se tudi z mišljenjem oddelka za študij dela in časa, ker je zavrnil predlog (sklep) odbora za gospodarstvo pri DS TOZD, naj bi se tehtalcem povečala premija s 50 na 70 %. Grupa (po novem točke) je glede na obseg in odgovornost dela tehtalcev prenizka. Samokritično tudi ugotavljajo, da njihovo delo ni najbolje, vendar pa ne tako slabo, kot ga ocenjuje Žičarna. Kot dokaz za to trditve navajajo primer, »da pride žica v popravilo zaradi slabega dela lužilcev, vendar pa jo čez kakšno uro nepopravljeno vrnemo nazaj, pa pravijo, da je v redu.« Menijo, da bi bilo treba popraviti tudi odnos žičarjev do dela. Nadalje ugotavljajo, da so kazni za izostanek premile, »saj je nekaterim vseeno, če izgubijo mesečno premijo in enodnevni zaslužek, na disciplinsko komisijo pa se zaradi enega izostanka ne splača dajati, saj tako dobi samo opomin«. Velik problem v lužilnici so tudi kadri. Fluktuacija je zaradi slabih delovnih pogojev velika. V zadnjem času pa tudi novih delavcev ne dobe. »Menijo, da kadrovska služba v Železarni ne opravlja dobro svojega dela in da premalo stori za proizvodne TOZD. Prav tako se ne strinjamo, da nam premešajo tehnologijo (v enem letu dva), ki so nam v sedanjem stanju zelo potrebni.« Pritožujejo se tudi nad programom samoupravnih aktivnosti: »SDS meni, da je preveč samoupravnih sporazumov, saj jih je povprečno na mesec več kot tri in so vsi preveč obširni in premalo pisani za navadnega delavca.« SDS karisti kot običajno pod razno opozarja, naj bodo poti za vilicarje v vseh obratih malo bolj vzdrževane.

S pregledom ostalih zapisnikov, ki se nanašajo še na program samoupravnih aktivnosti za februar (razprava o zaključnem računu itd.) bomo nadaljevali v prihodnji številki Železarja.

Center za proučevanje samoupravlja
ter informiranje — Božidar Lakota

RAČUNALNIKI DOLOČAJO PRIHODNOST PROIZVODNEGA STROJNIŠTVA V ŽELEZARNI RAVNE

V SVETU BODO LETA 1990 RAČUNALNIKI KONSTRUIRALI, KRMILILI IN NADZIRALI POLOVICO PROIZVODNJE STROJEV

Železarna Ravne je lani kot edina delovna organizacija v Jugoslaviji pristopila k mednarodni organizaciji CIRP. Sprejeli so jo zato, ker so dosegli ustrezno stopnjo na področju kibernetike, informacijskih in proizvodnih sistemov. Strojno programiranje NC strojev, uvajanje računalnikov v proizvodne procese in v konstrukcijski proces so jim omogočili, da sledijo hitremu tehnološkemu razvoju.

Analiza razvoja proizvodnega strojništva v svetu iz obširne literature CIRP kaže do l. 1990 naslednjo podobo:

Konstrukcijski proces — 75 % vseh delov in 25 % specialnih orodij bo konstruiranih z računalniško grafiko; s to grafiko bo razvitih tudi 50 % vseh načrtov za prototipe.

Načrtovanje tehnoloških postopkov — 50 % podjetij bo imelo računalniško vodeno montažo.

Proizvodne banke podatkov — nad 50 % vseh standardov, načrtov idr. bo shranjenih v računalniških spominih in pripravljenih za računalniško konstruiranje. 50 % montažnih podjetij bo vodenih računalniško.

Zasledovanje proizvodnega procesa — centralni računalnik bo kontroliral 80 % vseh delov, ki so v proizvodnem procesu.

Adaptivna kontrola proizvodnih sistemov — razviti bodo široko uporabni senzorji za kontrolo vseh postopkov rezanja in deformiranja materialov.

Računalniško krmiljenje proizvodnih sistemov — 90 % tračnih enot bodo nadomestile disketne enote, ki bodo vključevale geometrične tehnološke informacije in merilne sisteme.

Krmiljenje integriranih proizvodnih sistemov — 50 % vseh strojev ne bo več individualno postavljenih, ampak bodo povezani v proizvodne celice, kjer bodo stroji in roboti prek računalnika vključeni v visoko produktivni logistični proizvodni sistem, kot ga kaže slika 1.

Vsaka proizvodna celica bi bila sestavljena iz enega ali več obdelovalnih strojev, strežne naprave, merilnega centra, dnevnega skladišča in procesnega računalnika, ki bi nadzoroval posamezne naprave (slika 2).

Mikroprocesorji pri pregledu in kvaliteti — avtomatska kontrola kvalitete bo prek povratne zveze samostojno spreminjala obdelovalne pogoje in s tem senzorsko prek diagnostike samostojno krmilila celotne proizvodne sisteme.

STANJE PROIZVODNEGA STROJNIŠTVA V ŽELEZARNI RAVNE

Podrobneje je razvojni program proizvodnega strojništva v Železarni Ravne opisan v elaboratu »program razvoja mehanskih temeljnih organizacij«.

Iz zaporedja dogodkov, ki bodo v svetu potekali na področju razvoja strojništva, so prikazani svetovni razvojni tokovi oziroma zahodne razvite države.

Tem razvojnimi tendencam bomo morali slediti, sicer bomo še bolj zaostali za razvitim svetom. Zadnje stabilizacijske akcije in povečevanje izvoza na zahod pa sledenje razvitemu svetu še bolj pogojujejo.

V programu razvoja mehanskih temeljnih organizacij so kot primer razvojnega koncepta prikazali koncept »pilota proizvodnega sistema za razvoj in osvajanje novih izdelkov visoke tehnologije«. Drugi razvojni koncept, ki ga sedaj pripravljajo, je koncept proizvodnih celic, ki se lahko organizirajo znotraj TOZD ali pa so organizirane kot dislocirane enote, vendar samoupravno organizirane v matični temeljni organizaciji.

Razvojni programi v ravenski železarni torej obstajajo, in to taki, ki so v razvitem svetu že preizkušeni. Potrebno se je le še dogovoriti in jih sprejeti ali pa razviti druge, ki jim bolj ustrezajo.

Za osvajanje novih razvojnih konceptov pa je pomembno sedanje stanje razvoja proizvodnega strojništva. V Železarni Ravne je stanje naslednje:

KONSTRUKCIJSKI PROCES

Konstrukcijski biro je poleg pravih dela najstarejša razvojna enota, ki se je ob rutinski izdelavi dokumentacije za proizvodnjo ukvarjala tudi z razvojno funkcijo. Konstrukcijski proces v železarni vsa leta po vojni do danes ni doživel bistvenih organizacijskih ali razvojnih sprememb. Le število zaposlenih se je postopno povečevalo. Postopek raz-

vijanja novih izdelkov je bil klasičen: na osnovi podobne tuje dokumentacije in nekaj domače in tuje literature so nastajali novi izdelki, s katerimi so le težko prodirali na zahodni trg.

V zadnjih petih letih je z uvajanjem računalnikov tudi konstrukcijski biro pričel uporabljati računalnik za različne tehnične izračune.

V zadnjih dveh letih pa so v sodelovanju s Fakulteto za strojništvo začeli intenzivno uvajati računalnik v konstrukcijski proces ter uvajati prepotrebno standardizacijo. Kupili so najnovejšo opremo za računalniško podprto konstruiranje, na kateri bodo lahko šolali lasten kader.

Koncept razvoja konstrukcijskega procesa so zastavili pravilno in morajo to kontinuiteto obdržati in jo s postopnim kupovanjem nove računalniške in grafične opreme še pospešeno dograjevati z uvajanjem standardizacije in mikrofilma. S tem bodo dani vsi pogoji za lasten razvoj novih izdelkov visoke tehnologije, ki bodo lahko konkurirali zahtevnemu zahodnemu trgu.

Nekatere organizacijske spremembe bodo potrebne še pri klasifikaciji in identifikaciji obdelovancev, ker je sedanja organizacija pretoga in za prakso neuporabna.

Formiranje centralne banke podatkov za vse obdelovance v Železarni Ravne je pri tako slabo razviti terminalski mreži za konstrukcijski biro prej zavorni element kot moderni pripomoček. Rešitev je le v instalaciji procesnih računalnikov posebej za posamezna področja dela.

Ta problem bo postal še bolj aktualen, ko bodo pričeli s tesnejšim povezovanjem konstrukcijskega procesa s CAD/CAM sistemom.

TEHNOLOŠKI RAZVOJ

Misel, da je za osvajanje kvalitetnih izdelkov potreben poleg konstrukcijskega procesa še tehnološki razvoj, je v železarni dolgo zorela.

Edini tehnološki oddelki, kjer se je razvijala tehnologija, so bili v pripravi dela, kjer so zaradi pomanjkanja kadra komaj sproti zadostili potrebam proizvodnje.

Nabava prvih NC strojev je opozorila, da je potrebno organizirati razvojne centre, kjer se vnaprej pripravi kompletna mikrotehnologija. Na osnovi teh potreb sta nastala NC center in orodni center, kjer so pričeli zasledovati in prenašati v železarno moderno NC tehnologijo. V nekaj letih so tako prvi v Jugoslaviji imeli na računalniku instaliran CNC-sistem za strojno programiranje CNC-strojev s programskim jezikom EXAPT. V sodelovanju s Fakulteto za strojništvo in z včlanjenjem v združenje EXAPT so tesno povezani s celotnim svetovnim dogajanjem na tem področju razvoja proizvodnega strojništva. Vzporedno z NC-centrom se je razvijal še orodni center, ki ima prednostno nalogo standardizirati in seznanjati vse porabnike orodij z zadnjimi dosežki na tem izredno hitro razvijajočem se področju. Podobno kot konstrukcijski biro se tudi NC-center in orodni center ne moreta ustrezno hitro razvijati, ker nimata namenskih mini računalnikov in terminalov za ažuriranje podatkov in medsebojno komuniciranje.

V naslednjih letih čaka konstrukcijski biro, NC-center in orodni center zelo kompleksna naloga, v kateri

bodo morali povezati geometrične informacije, tehnološke informacije in lastnosti materialov, iz katerih so obdelovanci ter informacije o orodjih in strojih. Smo pred novo tehnološko revolucijo, v kateri pri razvoju novega izdelka istočasno sodelujejo konstrukter, tehnolog in operater v proizvodni celici. To bo povzročilo organizacijske spremembe, na katere bodo morali biti pripravljeni.

Namen vseh teh povezav geometričnih in tehnoloških informacij v enoten razvojni center je v tem, da želijo v čim krajšem času priti do razvoja in osvojitve novih izdelkov.

Skratka, vse informacije, ki so potrebne za nov izdelek, morajo po možnosti istočasno priti na kraj, kjer nov izdelek nastane. Sedanja organizacija nastajanja tehnične dokumentacije od risbe do luknjanega traku je bistveno predolga in konkurenčno neustrezna.

ZAKLJUČEK

Poleg geometričnih informacij (risbe) in tehnoloških informacij (teksti tehnoloških postopkov) je organizacija krmilnih informacij za vodenje proizvodnega procesa bistvenega pomena.

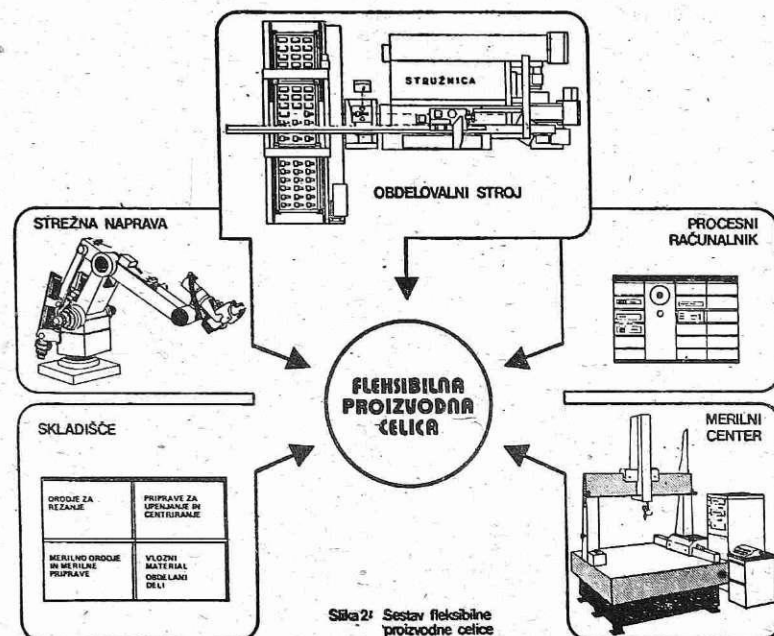
Sedanji poskusi uvajanja računalniško podprtih metod za vodenje in časovno določanje proizvodnje so bili več ali manj neuspešni, ker so želeli optimirati proizvodne procese take, kakršni so. Za učinkovito optimiranje sedanjih tehnoloških procesov v posameznih temeljnih organizacijah bodo morali prej tehnološko urediti sedanje postopke in se šele nato lotiti računalniške obdelave povratnih informacij. Pomanjkanje razvojnih tehnologov je onemogočalo prejšnjo ureditev tehnoloških postopkov, zato ima uvajanje CA-POSS-E sistema bistveno manjše učinke, kot bi sicer bili. V razvitem svetu skušajo združevati izdelke v tehnološko in proizvodno zaključene enote, za katere je enostavnejše vzpostaviti računalniško podprt proizvodni sistem. Na splošno ima proizvodno strojništvo tendenco prehajanja na individualno proizvodnjo, vendar v zaključnih proizvodnih celicah, kjer je več strojev povezanih v dobro organiziran proizvodni sistem. Mehanske temeljne organizacije Železarne Ravne oziroma njihovi proizvodni programi imajo take lastnosti, da se lahko s sistematičnim pristopom formirajo proizvodno zelo učinkovite proizvodne celice, kjer se proizvodnja lahko dvigne za 30 %.

Take proizvodne celice bodo morali organizirati za izdelke, ki se pretežno izvažajo in se zanje zahtevajo terminsko oostrejši pogoji kot za druge izdelke. Konkretno bi morali proizvodne celice organizirati za:

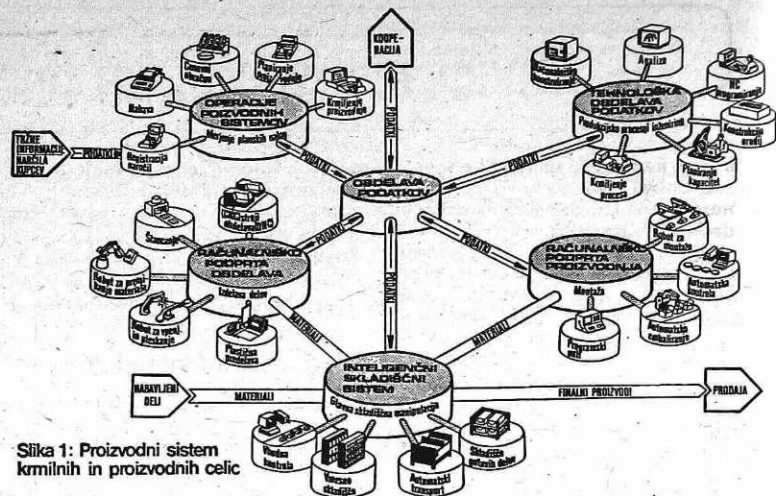
- krogelne pipe,
- ravne in poševne ventile,
- valje za hladno valjanje,
- orodne plošče,
- nože za pločevino,
- grafične nože itn.

Bistvo proizvodnih celic je namreč v tem, da z ustrezno mehanizacijo tečejo 24 ur na dan. Pri tem delavec ni direktno vezan na takt dela stroja, ampak občasno streže proizvodnemu sistemu. Seveda taka proizvodnja prinaša zahteve po novi tehnološki disciplini in poslovni morali nasplo, to je pa tudi namen vseh stabilizacijskih ukrepov, da se tehnična struktura kadrov začne bolj odgovorno vesti kot do sedaj.

(Iz članka Toneta Prátnekarja iz 3. štev. Informativnega fužinarja)

Slika 2: Sestav fleksibilne proizvodne celice

Slika 1: Proizvodni sistem krmilnih in proizvodnih celic

RAZPIS ZA GRADBENA POSOJILA V LETU 1984

Na osnovi sprejetega predloga o delitvi sklada skupne porabe za leto 1984, sklepa odbora za stanovanjska vprašanja pri delavskem svetu Železarne Jesenice in na osnovi določil samoupravnih aktov o urejanju stanovanjskih zadev v Železarni, razpisujemo gradbena posojila za delavce TOZD in delovnih skupnosti Železarne Jesenice v skupni vsoti 40.320.000,00 din, in sicer za:

- nakup etažnih stanovanj v družbeni gradnji po 432.000,00 din,
- gradnjo stanovanjskih hiš po 360.000,00 din,
- nadomestno gradnjo s predhodnim rušenjem po 360.000,00 din,
- nakup stanovanja v zasebni lasti po 360.000,00 din,
- nakup stanovanjske hiše v zasebni lasti po 360.000,00 din,
- rekonstrukcije ali modernizacije stanovanjskih hiš in stanovanj v zasebni lasti s pogojem, da se s tem izboljšajo stanovanjski pogoji v skladu s stanovanjskimi standardi, po 144.000,00 din.

Upravičenci do gradbenih posojil so delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ali upokoenci Železarne, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. Želijo z nakupom etažnega stanovanja v družbeni gradnji, z izgradnjo stanovanjske hiše, z nakupom stanovanja ali stanovanjske hiše v zasebni lasti sami rešiti svoje stanovanjsko vprašanje na območju občin Jesenice in Radovljica ali na območju drugih krajev, od koder je mogoče dnevno prihajati na delo in z dela z rednimi prevoznimi sredstvi ali z organiziranim prevozom Železarne.
2. Želijo z rekonstrukcijo lastne stanovanjske hiše ali lastnega stanovanja izboljšati stanovanjske pogoje v skladu s stanovanjskimi standardi.
3. Namensko varčujejo za gradnjo, nakup ali rekonstrukcijo svoje hiše, oziroma svojega stanovanja. Privarčevano morajo imeti:
  - za nakup etažnega stanovanja v družbeni gradnji 20 % predračunske vrednosti,
  - za gradnjo hiše v usmerjeni gradnji 25 % predračunske vrednosti,
  - za individualno gradnjo 40 % predračunske vrednosti.

Pri novogradnjah se šteje za dokaz lastne udeležbe zgrajena hiša do druge gradbene faze in nabavljeni material do tretje gradbene faze brez družbenih kreditov. Druga faza in nabavljeni material do tretje faze je tudi pogoj, da je delavec upravičen do posojila.

4. Da združujejo delo v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti Železarne ali da so upokoenci Železarne.

5. Da bodo izpraznili družbeno stanovanje v skladu z določili samoupravnih aktov za reševanje stanovanjskih zadev v Železarni, če so nosilci stanovanjske pravice v takem stanovanju. Tisti, ki so nosilci stanovanjske pravice v stanovanju, ki je last Železarne, morajo stanovanje vrniti Železarni do pogodbenega roka. V nasprotnem primeru bodo morali plačevati dodatno obveznost, v skladu s pravilnikom o reševanju stanovanjskih zadev v Železarni, do izpraznitve stanovanja.

6. Delavci, ki so v preteklih letih že prejeli gradbeno posojilo do določene višine, niso upravičeni do novega posojila. Če posamezniki niso dobili posojila do določene višine za leto, ko so zaprosili za posojilo, lahko prosijo za razliko do višine, ki je bila določena v letu odobritve posojila.

7. Rok vračanja posojila je odvisen od višine posojila, ne more pa biti daljši od 20 let, vključno z moratorijem. V času moratorija se glavnica vsako leto poveča za 4 %. Odplačevanje posojila bo urejeno s pogodbo, prvi obrok zapade v plačilo po treh letih od dneva, ko je bilo gradbeno posojilo odobreno.

8. Posojiljemalec se s posojilno pogodbo obveže, da bo vrnil celotno preostalo posojilo v enkratnem obroku s pripadajočimi obrestmi in poravnal nastale stroške, če bo prenehal delati v Železarni na lastno željo ali po lastni krivdi.

Od dneva preinitve dela do vračila celotnega zneska posojila se obračunavajo obresti po obrestni meri za sredstva na vpogled in ne kot obresti za gradbeno posojilo.

9. Za gradbena posojila morajo predložiti prosilci:

- a) izpolnjeni obrazec »prijava na razpis za gradbena posojila«, ki ga dobijo pri vratarju kadrovskega sektorja, informacije pa dobijo v oddelku za družbeni standard, kadrovskega sektorja, soba št. 11, telefon 3209 ali 3113;
- b) originalni zemljiškoknjižni izpisek, ki ne sme biti starejši od pol leta — prosilci ga dobijo na oddelku zemljiške knjige pristojnega sodišča;
- c) odločbo o lokaciji;
- d) gradbeno dovoljenje;
- e) potrjen gradbeni načrt s predračunom;
- f) dokaz o lastni finančni udeležbi ali o namenskem varčevanju v višini obvezne lastne udeležbe;
- g) spisek gradbenih posojil, ki jih je prosilec že dobil za gradnjo, za katero prosi posojilo v Železarni.

10. Za adaptacijo ali modernizacijo morajo predložiti prosilci:

- a) gradbeno dovoljenje, če adaptacija posega v nosilne zidove ali v zunanji izgled gradnje, sicer gradbeno dovoljenje ni potrebno;
- b) izpolnjeni obrazec »prijava na razpis za gradbena posojila«;
- c) originalni zemljiškoknjižni izpisek, ki ne sme biti starejši od šestih mesecev;
- d) lastni predračun za adaptacijo na osnovi cen v trgovini;
- e) dokaz o lastni finančni udeležbi;
- f) predračun za porabo posojila;
- g) spisek že prejetih gradbenih kreditov za gradnjo, za katero prosi.

11. Prosilci, ki kupujejo stanovanje ali stanovanjsko hišo, morajo predložiti kupoprodajno pogodbo.

Prijave prosilcev, ki ne bodo predložili zahtevane dokumentacije, ne bodo obravnavane. Prijave in potrebno dokumentacijo morajo železarni oddati najpozneje do 28. aprila 1984 na kadrovskega sektorja Železarne, oddelke za družbeni standard. Do tega datuma traja tudi razpis za gradbena posojila v letu 1984. Poznejše prijave ne bodo obravnavane in upošteevane.

Navedbe pri prijavi za razpis bo preverjala komisija, v kateri bo tudi gradbeni strokovnjak. Na osnovi predložene prijave za gradbeno posojilo, dokumentacije in poročila komisije bodo samopravni organi sklepali o odobritvi posojila. Sklepi o odobrenih gradbenih kreditih bodo objavljeni v tedniku »Železar«.

V sredo, 28. marca, je potekel zadnji dan za prijavo na razpis za vpis v srednje usmerjeno šolstvo. Skupnost za zaposlovanje je zbrala prve podatke o tem, kam so se usmerili letošnji osmošolci. Gotovo je, da si vsak med njimi želi dobiti kadrovske štipendije. Zbrani so tudi podatki o štipendijah, kar nam omogoča današnjo primerjavo med številom vpisanih in številom kadrovskih štipendij.

Učencev, ki bodo v 8. razredu končali s šolanjem, je letos razmeroma malo, le 316 jih je. Med njimi je nekaj več fantov (165) kot deklet. Pri družila se jim bo tudi skupina učencev, ki izstopajo v enem od nižjih razredov. Zaskrat se je za izstop odločilo 28 učencev, ki se trenutno odločajo za enega od skrajšanih programov.

Na začetku bomo poskušali oceniti letošnji razpis kadrovskih štipendij. Od skupnega števila 388 štipendij bomo izločili tiste, ki so namenjene višješolcem in visokošolcem in se bomo ustavili pri 345 štipendijah, po katerih bodo segali naši srednješolci. Tako kot v večini slovenskih in gorenjskih občin ugotavljamo tudi na Jesenicah, da je letošnja štipendijska bera bolj obilna in tudi za spoznanje bolj kakovostna kot v prejšnjih letih.

Jeseniške delovne organizacije so močno zmanjšale razpise za najkrajše in malo zahtevne programe (stopnja zahtevnosti II) in s tem pokazale večjo naklonjenost domačemu znanju. Nekaj manj kot dve tretjini vseh razpisov je za naslednje dve zahtevnostni stopnji, tretjo in četrto, po starem bi rekli za poklicno šolo. Za slaba dva odstotka več je letos štipendij za peto zahtevnostno stopnjo (tehnične in njim sorodne šole), za višje šole je namenjenih samo 5, za visoke šole pa 38 ali 10 % štipendij. Naj kar takoj povemo, da mnoge od razpisanih štipendij ne bodo našle kandidata, in seveda obratno: dolga vrsta družin bo nosila vse breme šolanja sama. Več o tem boste razbrali pri posameznih usmeritvah.

Že od uvedbe usmerjenega izobraževanja naprej raste delež učencev, ki se odločajo za KOVINARSTVO in STROJNIŠTVO. V tem trenutku naštejemo v vseh smereh srednjega programa 63 osmošolcev in 13 učencev iz nižjih razredov v skrajšanem programu. Delež bodočih kovinarjev med osmošolci je 20 odstoten in bo še nekoliko porasel na račun odklonjenih v drugih usmeritvah. Žal smo med njimi našli le tri dekleta. Za kovinarstvo in strojništvo so naše delovne organizacije načrtovale 105 štipendij za naslednje poklice: strugar, rezalec, orodjar, konstrukcijski ključavničar, ključavničar, monter vodovodnih naprav, monter ogrevalnih naprav, strojni mehanik. Tretjino štipendij bi podelila Železarna Jesenice, naštejemo naj še ostale: Kovinoservis, Kovin, KO-OP Mojstrana, TOZD Žičnice Kranjska gora, Vodovod in Elim. Žal so namenjene skoraj vse štipendije za triletno šolanje, za poklic strojni tehnik jo bo uspelo pridobiti v višjih letnikih le redkim, zelo prizadevnim učencem. Narava dela v naštetih delovnih organizacijah je taka, da želijo privabiti predvsem fante, kljub temu pa predvidevamo, da bi vsaj deset deklet lahko našlo primerno delo v tej stroki tudi na Jesenicah. Naj omenimo, da brez kadrovske štipendije doslej ni ostala nobena od deklet, ki se je šolala na poklicni kovinarski šoli.

Štipendije bodo ostale nepodeljene, čeprav se za kovinarstvo odloča vsak peti učenec. Potrebe so namreč prevelike za skromen jeseniški priliv iz šol. Če bi skušali usmerjati še več fantov, bi delali škodo predvsem metalurgiji, za katero je zanimanje že sedaj skromno.

Naslednjo večjo skupino osmošolcev so privabili poklici v ELEKTRO STROKI. Med temi 33 učenci (10 odstotkov) srečamo le eno dekle, ki jo

tako kot še 15 fantov privlači elektronika. Vendar se je pokazalo, da v tem priljubljenem programu ne bodo mogli vpisati vseh prijavljenih, saj je število prijav za 62 učencev preseglo dovoljeni vpis. Tudi naši učenci se bodo morali enakomerneje razporediti. Zanimanje za elektroenergetiko je mnogo manjše, vpisalo se je 17 učencev, od tega dva za železniško smer. Pa štipendije? Devet štipendij je za obratovne elektricare (Elim, Železarna Jesenice, KO-OP Mojstrana) in tri za elektromonterje pri Elektro Žirovnici, medtem ko imajo elektroničarji na voljo prav tako samo tri štipendije. Zagotovljena je tudi štipendija vsem, ki bodo sprejeti (ne prijavljeni!) v železniško šolo. Na tej šoli je prijav za elektricare preveč, za kovinarje je še nekaj možnosti. Tistim fantom, ki so se vpisali zaradi želje postati strojevodja, naj povemo, da železniško gospodarstvo štipendira tudi učence, ki se šolajo v elektro energetiki in vzdrževanju strojev na neželznih šolah, torej tudi na jeseniškem CSUI.

Elektro stroki tesno sledita GO-STINSTVO in TURISTIČNA DELA. V vseh treh osnovnih smereh skupaj smo našli 28 učencev. To je hkrati rekordni delež in jeseniška občina ima med vpisanimi 41 %, ostalih 59 % pa se deli na ostale štiri gorenjske občine. Sedem prijavljenih za kuharstvo ima na voljo 13 štipendij (HP Gorenjka, TTG, Železarna Jesenice, Gradis Jesenice) za poklic kuhar in eno štipendijo za poklic tehnik kuharstva (Hoteli Kompas). 16 bodočih natarkarjev čaka pri istih štipenditorjih deset štipendij in pri Kompasovih hotelih še dve štipendiji za tehnike strežbe. Ni strahu, da bi kdo ostal brez štipendije, saj jih v velikem obsegu nudi tudi sosednja občina. Manj sreče imajo letošnji kandidati za smer turistična dela, ki bodo morali pogledati po štipendijah zunaj naše občine. Pa še nekaj kaže podčrtati — fantov je vsako leto več, letos skoraj polovica.

NA DRUŽBOSLOVNO-JEZIKOVNO usmeritev se je prijavilo 24 učencev, eden od njih zaradi vključitve v smučarski oddelek. Samo štirje fantje so med njimi. Za te učence velja, da bodo v srednji šoli brez vsake kadrovske štipendije, večina od njih pa tudi med šolanjem na višjih in visokih šolah. Najbrž bi bilo prav, da bi združeno delo poskrbelo vsaj za zelo talentirane, sicer se zna zgoditi, da bo postala ta usmeritev zbirališče učencev, ki zmorejo stroške šolanja, ne pa zbirališče učencev z večjimi znanji in nadarjenostmi za družboslovno-jezikovno smer.

Vztrajno, čeprav počasi, se dviga število učencev, ki se vpisujejo v NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNO TEHNOLOGIJO. Letos se je prijavilo 21 učencev in med njimi je le pet fantov. V drugih gorenjskih občinah kadrovskih štipendij tu ne poznajo. Železarna Jesenice je edina, ki vsako leto štipendira vsaj štiri učence. Te štipendije so namenjene dijakom prvega razreda. Železarna je s svojim razpisom osamljena in tako ostane vsaj tri četrtine učencev brez kadrovskih štipendij. Prav bi bilo, da bi se nadarjeni učenci bolj enakomerno razporedili po strokah.

Med dekleti tako priljubljena TEKSTILNA stroka je privabila 20 učenk iz osmih in še 10 iz nižjih razredov. V domači občini bo našlo štipendijo le pet šivilj (Gorenjska oblačila). Tekstilne mehanike (predilce, vezalce, pletilce) pa vabijo predvsem v tržiško občino.

Zdi se nam, da imamo pri preusmerjanju kandidatov za tekstil še najmanj uspeha.

TRGOVINSKA DEJAVNOST je področje, na katerem se bo morda kmalu pokazal primanjkljaj ustrezno usposobljenih delavcev. Vpis je vedno skromnejši, število učencev, ki med šolanjem prehitro omagajo, pa je veliko. Med šestimi vpisanimi žal ni nobenega fanta, čeprav jih bodo v nekaterih specializiranih trgovskih organizacijah nujno potrebovali. Pet štipendij so razpisali v Golici in Kovinotehni, prijavilo se je šest učenk.

Zadnjič smo omenili, da je bila POSLOVNO-FINANČNA DEJAVNOST pred leti na prvem mestu, v zadnjih letih pa se iz leta v leto vpiše v to smer manj jeseniških učencev. Letošnji delež prijavljenih je 5 %. Delež iz naše občine se torej ni okrepil, nekaj večji je iz radovljiške občine. Vsi učenci, ki so se prijavili, ne bodo sprejeti, nekaj jih bo moralo poiskati mesto drugod. Skoraj vsi učenci na ekonomski šoli so brez kadrovskih štipendij. Če je v prejšnjih letih tu in tam le kdo razpisal štipendijo, na katero se je nato prijavila cela armada učencev, se je kmalu pokazalo, da je bila namenjena otroku njihovega delavca. Letos nismo našli niti takega razpisa.

V programe ZDRAVSTVENEGA VARSTVA se je vpisalo 16 ali 5 letošnjih osmošolcev. Tudi tu velja povedati, da so se na Jesenicah v zadnjih letih skrcile možnosti za zaposlovanje tako kot v vseh negospodarskih organizacijah. Po nekaj letih premora imamo spet razpisane tri kadrovske štipendije, in sicer za poklice laborant, tehnik, medicinska sestra in zobotehnik. Iz jeseniške občine se šola v zdravstveni usmeritvi okoli 80 % dijakov brez družbene pomoči, ker kadrovskih štipendij ni, za štipendijo iz združenih sredstev pa le malokdo izpolnjuje pogoje, saj je šola doma.

Kljub vsestranskemu varčevanju vidimo, da so potrebe v delovnih organizacijah po administratorjih velike in da presegajo število tistih, ki uspejo dokončati šolanje v programu ADMINISTRATIVNA DEJAVNOST. Letošnji vpis deset učenk je

stopnja zahtevnosti	program	število štipendij	štipenditor
II	SKR — pridobivalec kovin in predelovalec	30	Železarna Jesenice
IV	SR — metalurgija — metalurški tehnik	34	Železarna Jesenice
VII	VI — dipl. inž. metalurgije	15	Železarna Jesenice
		7	Vatrostalna

Primernih del za ženske je v tej dejavnosti malo, ovire za to so med drugim tudi v zahtevi po troizmen-skem delu. Zato je osnovni razlog, da je število prijavljenih tako skromno, v tem, da fantov (letos 165) manjka za vse potrebe v naši občini. Na drugi strani pa velja omeniti tudi premajhno informiranost o zahtevnosti poklicev v metalurgiji. Mnogi menijo, da po zahtevnosti zaostajajo. Morda bi kazalo bolj odločno poudariti, da prihaja prav ta dejavnost med najpomembnejše. Tako npr. tudi elektroniki brez ustreznega materiala ne more izpeljati svojega načrta. Večkrat slišimo tudi tole: Če si metalurg, si vezan samo na Jesenice, v življenju pa nikoli ne veš, kam te zanesa pot... Takim dvomom postavljamo v razmislek, da skoraj ni občine v Sloveniji, v kateri med letošnjimi štipendijskimi razpisi ne bi našli poklicev metalurški tehnik in metalurški inženir.

Ustavimo se še pri naslednjem največjem neskladju, to je pri GRADBENIŠTVU. Letošnji vpis je močno podoben lanskemu in prejšnjim. Dva učenca želita postati zidarja, eden gradbeni tehnik in eden slikopleskar. Pa štipendije? Vsi štirje učenci, kandidati za skrajšani program, bodo dobili štipendije. Za srednji program gradbeništva (med njimi zmanjšano iščemo štipendijo za gradbenega tehnika) je za zidarje 26 štipendij (Vatrostalna, Gradis, Kovinar, Gradbinec), za tesarje 17 in za poklic železokrivca dve štipendiji. Štipendije so razpisane tudi za dipl. inženirje. Štipendije bodo ostale nepodeljene, ker spet zmanjka fantov za toliko potreb.

Če smo prej omenili, da se mnogi naši tekstilci izobražujejo za potrebe ostalih gorenjskih občin, potem moramo izpostaviti sorodno področje — OBUTVENO TEHNOLOGIJO. Za šivanje zgornjih delov obutve so razpisali pet štipendij, za izdelovanje obutve prav tako pet in za čevljarke tehnike dve štipendiji. Nekatere značilnosti poklica konfeksionar in šivalec obutve so si toliko podobne, da svetujemo učencem, ki so se prijavili za tekstil, naj razmislijo tudi o sorodnem poklicu, za katerega jih

približno na enaki ravni kot prejšnja leta. Kadrovskih štipendij za to dejavnost skoraj ne poznamo, saj delovne organizacije avtomatično pričakujejo, da se na tej tipično dekliski usmeritvi šola zadosti učenek. Po daljšem času smo letos zasledili eno štipendijo, ki jo je Železarna Jesenice namenila za poklic administrativni tehnik.

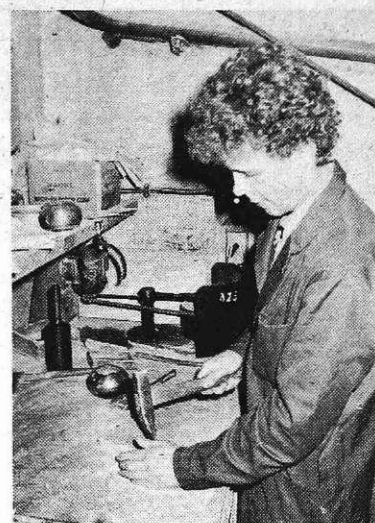
Deset fantov je prijavljenih za poklic MILIČNIK. Poznano je, da bodo vsi ustrejni sprejeti in da so pogoji za šolanje zelo ugodni. Vendar pričakujemo, da bodo zavrnila najmanj polovico naših prijavljenih kandidatov.

Našteli bomo še nekaj poklicev, za katere je na razpolago manj štipendij od prijavljenih učencev:

Za tri učence GLASBENE ŠOLE ni letos nobene razpisane štipendije, za štiri VZGOJITELJICE ena, za 11 učiteljev pa samo dve. Prijavljeni učenci na PTT šoli (promet) ne bodo vsi sprejeti, saj jih je preveč, v naši občini sta za tri prijavljene kandidate razpisane dve štipendiji. Na RAČUNALNIŠKO USMERITEV v Kranju, za katero se je iz naše občine odločilo devet učencev, je število prijav za 35 učencev večje od dovoljenega števila. Za poklic FARMACEVT-SKI tehnik velja izpostaviti, da kadrovskih štipendij za to usmeritev že dolgo ne poznamo. Vsem trem vpisanim učenkam svetujemo, da ponovno pretehtajo svojo odločitev. Tudi LESARJI bodo morali pogledati za štipendijami preko meja naše občine, saj sta na voljo le dve štipendiji, vpisanih pa je 7 učencev.

Našteli pa bomo tudi tiste smeri in poklice, za katere velja obratno: torej večja ponudba štipendij na eni ter šibkejši vpis na drugi strani.

Gotovo velja to v največji meri za METALURGIJO. V tem trenutku najdemo med prijavljenimi v srednjem programu samo 11 fantov in dve dekleti, v skrajšanem programu pa nobenega učenca. Metalurgiji kot temeljni stroki jeseniškega gospodarstva se obetajo le 4 % zaključujoče generacije. Kakšen pomen ima ta stroka, kaže tudi letošnji štipendijski razpis, ki je bogat na vseh stopnjah izobraževanja:

Sodelavec pri pripravi vzorcev v OTK (foto S. Kokač)

pendij. Površni bralec bi sklepal, da bi si praktično vsak lahko zagotovil kadrovske štipendije. Resnica je drugačna. Od 300 štipendij jih je okoli 70 namenjenih za poklice, ki bi jih na Jesenicah opravljale tudi ženske. Če se na teh 70 razpisov ne bi prijavil noben fant (vemo pa, da ni tako), imamo za preostalih 230 razpisanih štipendij »na razpolago« samo 165 fantov. Tu in tam pa odide kdo od naših fantov tudi na katero od smeri, za katero ni razpisanih štipendij in na smer, kjer so poleg pretežnega števila ženskih moških delavci zaradi narave dela nujno potrebni (trgovina, šolstvo, medicina, promet, turizem in gostinstvo, kmetijstvo, gozdarstvo in še kaj), potem se ne čudimo več, da se z domačim prilivom ne približamo potrebam jeseniškega združenega dela. To naše združeno delo je na žalost nastalo v časih, ki so dovoljevali razvoj s pomočjo delavcev z drugih področij.

Mnogokrat slišimo, da učinkovitega poklicnega usmerjanja ne more biti, če ni točnejših potreb po kadrih. Vendar vseeno vemo o teh potrebah več, kot smo pripravljeni priznati. Jeseniške delovne organizacije jih leto za letom ponavljajo in ne napovedi se le malo razlikujejo. Poznamo jih. Ocenjujemo pa, da kvalitativno in kvantitativno presegajo vsakoletni priliv iz šol. Ob skromnem domačem prilivu iz šol je že pred nekaj leti usahnil vir kadrovskih štipendistov, ki so prišli na šolanje z drugih področij. Ob takem pomanjkanju iščejo mnogi glavne krivce drugod. Za prepad med potrebami in prilivom dolžijo predvsem mrežo in kapacitete šol ter poklicno usmerjanje. V bistvu pa gre za strukturo združenega dela, ki je vse doslej delovalo s pomočjo delavcev od drugod.

Današnji sestavek je namenjen predvsem staršem, ki se v teh dneh sprašujejo: Ali bo sprejet? Kdaj bo o tem obveščen? Kdaj naj pošlje vlogo za štipendijo? Ali lahko kandidira tudi drugam? Kako poteka preusmerjanje, kadar je prijavljenih preveč učencev? Kdo lahko dobi štipendijo iz združenih sredstev?... Starše in učence vabimo, da se zaradi takih vprašanj oglasijo pri Skupnosti za zaposlovanje ali pri socialni delavki osnovne šole. Svetujemo, da ponovno pretehtate poklicno odločitev svojega otroka tudi v luči njegove bodoče zaposlitve.

Francka Thaler in Magda Pogačnik

Dopisylte

INFORMATIVNI FUŽINAR:

SVEDER SNEŽNJAK

K uspešni organizaciji zimskih olimpijskih iger v Sarajevu so s svojim znanjem prispevali tudi delavci ravske železarne.

Izdelali so namreč zelo izviren sveder za vrtnje lukenj v sneg in led. Vsi vemo, da je za tekmovalce v slalomu ali veleslalomu potrebno postaviti precejšnje število palic. Zanje pa je treba v trd sneg ali celo led in včasih v zmrazeno zemljo izvrtati luknje s premerom od 25 do 40 mm. Za vrtnje so uporabljali posebne stroje, izpeljane iz motornih žag in svedrov. Vendar so bile pri vseh vrstah poznanih svedrov težave: pri vrtnju niso dovolj hitro izmetavali izvrtkov in so se mašili, če pa vrtnalec ni bil dovolj hiter, mu je sveder v izvrtini celo zamrznil. Če upoštevamo še to, da mora biti delo opravljeno hitro, včasih tudi med tekmovalcem,

si lahko predstavljamo težave postavljalcev prog.

Delavci ravske železarne pa so v slabih treh tednih konstruirali in izdelali popolnoma nov sveder, imenovan snežnjak. Sveder predstavlja novost na svojem področju in so zato zanj zahtevali patentno zaščito. Sveder je namenjen prav za vrtnje snega in ledu. Od doslej znanih svedrov vrta hitreje in se ne maši.

Olimpijskemu komiteju so podarili kar 50 takih svedrov in mu s tem prihranili devize za uvoz slabših tujih svedrov. Nekoliko so bili razočarani, ker se jih ni nihče spomnil in se jim zahvalil za iznajdljivost. Menijo pa, da tudi zavest, da si opravil dobro delo, nekaj velja.

(Povzeto po članku Franja Krivca iz 3. štev. Informativnega fužinarja)

Cestni promet v Železarni (foto I. Kučina)

PREGANJANJE NEŠKIH PRISELJENCEV Z GORENJSKE

(IZ ROKOPISA ZA KNJIGO »KRIK V DRAGICI«)

Kdo bi si mislil, da me bodo zapeljale borovnice. Sveto-pisemska prva človeka Eva in Adam sta bila izgnana iz raja, ker je kača zapeljala Eno, da je odrgala prepovedan sad, jabolko. Nemška vohunka Margaretha Zelle, ki je trdila, da je indijskega porekla ter si je nadela ime Mata Hari (kar pomeni Oko Zore), je pred in med prvo svetovno vojno po evropskih prestolnicah zapeljevala diplomate in generale s svojo lepoto in plesi. Leta 1917 so jo ustrelili v Parizu, ko je bila stara 41. let.

Nobenega partizanskega funkcionarja nikoli ni zapeljala lepota tipa. Mate Hari. Največkrat smo bili žrtve premajhne budnosti in prevelike brezkrbnosti, pa čeprav smo imeli za seboj že mnogo grenkih izkušenj. Le malo je manjkalo, pa bi bili tudi mi v drugi polovici julija 1942 žrtve te do konca vojne neozdravljive partizanske bolezni.

Zjutraj je taborišče zapustila 'patrulja in se napotila proti Rudnemu polju, to je v smeri Gorij, Bleda in Bohinja.

Fantje, hajdimo na borovnice! vzklikne Šimen in že zdrvi proti bližnji gozdni poseki, mi pa za njim.

Vse smo pustili v koči, le orožje smo vzeli s seboj. Kakor hitro se jih je kdo najedel ali naveličal obirati, se je sam ali v skupini vrnil nazaj. Nazadnje sva ostala le še s sosaščanom in prijateljem Janezom Ambrožičem-Izidorjem. Naenkrat naju je zdramil strel, ki je odjeknil iz bližine taborišča. Spogledava se in zavrtiva pete v isto smer. Pri koči so že bili Nemci, borci pa nikjer. Utekli so zadnji hip.

Kam zdaj? Urno nazaj, od koder sva prišla. A glej, na poseki, kjer sva obirala borovnice, so že zelenici. Vse-povsod so bili. So slučajno prišli sem ali pa smo bili izdani?

Potajila sva se v velik grm. Ni minilo pet minut, že je na majhni vzpetini, le deset metrov od naju, zasedla položaj mitraljskega trojka, toda tako, da so nama kazali hrbet. Mitraljska cev je bila obrnjena v drugo smer. Pozno popoldne so Nemci iz najine bližine odšli proti koči, midva pa na vrh hriba, kjer sva prenočila. Ugibala sva, kam so se naši umaknili in če je kdo padel, kajti po prvem strelu pri koči je še nekaj časa pokalo. Pozneje sva zvedela, da naša enota ni imela žrtev.

Z največjo previdnostjo sva šla naprej in večkrat zagledala v bližini nemške kolone in patrolje. Spretno sva se jim izmikala in prišla v bližino senožeti Frančiške Pretnar, na kateri so delali domačini. Povedala sva jim, kaj se nama je zgodilo in kako sva zahajkala vso osebno opremo. Prosila sva jih, naj o tem obveste najine domače ter kdaj in kam naj nama prinese potrebno opremo in hrano. Vsi so bili pod mučnim vtisom nemške hajke, ker so policisti, vojaki in orožniki že dva dni križarili po Pokljuki, večkrat mimo in čez Pretnarjevo senožet.

Zjutraj sva z Izidorjem iz doline zaslišala močno brnenje avtomobilov. Hajka se bo nadaljevala, pomisliva. Le kje bova dobila hrano, saj ne moreva do nobene hiše? Oh, kako sva bila lačna!

Avtomobili so se ustavili v Gorjah. Šla sva naprej in se ustavila na Hotunjskem vrhu, od koder je lep razgled po vsej blejski kotlini, tja do Kranja. Slutila sva, da se v gorjanskih vaseh dogaja nekaj nevsakdanjega. Videla sva avtobuse, kamione, osebne avtomobile in motoriste s prikolicami. Vse je bilo v živahnem gibanju. Iz hiš so prihajale družine, ob njih stražarji. V rokah so nosili cule, vreče in nahrbtnike s skromno opremo, nekateri pa ničesar. Med potjo so se ozirali nazaj proti domu. Bila sva predaleč, da bi videla solze in slišala stoke.

Tega dne, bilo je 24. julija leta 1942, so iz gorjanskih vasi odpeljali v izgnanstvo 44 družin s približno 200 prebivalci. Že v Gorjah so moške ločili od žensk in otrok. Teden dni prej so tako storili na Hrušici pri Jesenicah.

Zaradi izredno hudega terorja v tistem poletju so se moški zelo bali Begunj. Po vojni so mi mnogi pripovedovali, kako so med vožnjo skozi Lesce in mimo Radovljice s strahom pričakovali, kdaj bo tovornjak ali avtobus zavil proti Begunjam; proti razpiti mučilnici in morilnici. Oddahnili so se z notranjim olajšanjem, ker nobeno vozilo ni zavilo proti Begunjam. Še vedno je bilo bolje iti v izgnanstvo, kot doživeti zasliševanja in mučenja v Begunjah.

Le nekaj kilometrov od Radovljice naprej se je kolona vozil ustavila. Vodja transporta se je zmotil ali pa pozabil, da morajo nekatera vozila z moškimi in ženskami v Begunje. V Podvinu so obrnili vozila in se ustavili na vrtu begunjske graščine. Druga vozila z gorjanskimi izganci so odpeljala naprej do taborišča v Sentvidu.

Izidorjeve starše in brata Jožeta tedaj niso izselili, pač pa naslednje leto. Iz moje rojstne hiše na Poljšici, vasi, ki je dva km jugovzhodno od Zgornjih Gorij, so odgnali očeta Jakobna Poklukarja, po domače Pretnarja, starega 55 let, mamo Marijo (47), brate Vinka, Jakoba, Janeza in strica Vinka Poklukarja. Jaz sem nezakonski in se zato pišem Tine Slivnik-Lado. Od fantov sem najstarejši v družini. Ko se je to dogajalo, sem bil star 20 let, najmlajši, Janez, pa 12 let.

Tri dni po prihodu Gorjancev v Begunje so iz sob tega zapora odpeljali na Belo polje pri Hrušici 45 fantov in moč, zvečer pa so na dveh tovornjakih na begunjski vrt pripeljali trupla. Moja brata Vinko in Jakob, prvi star 19, drugi 18 let, sta bila v ti isti skupini, ki je za te žrtve morala izkopati jame in jih potem pokopati. Pri tem neljubem opravilu sta bila tudi Jože Ambrožič-Lizenkov iz Sp. Gorij in Jakob Pogačar ter nekateri iz drugih krajev.

Brata sta mi po vojni pripovedovala, kako sta mislila, da bodo ob tej jami postrelili Gorjance.

Gorjanske družine so bile predvsem v treh taboriščih za izgnance: v Hüttenbachu, v Gunzenhausnu pri Nürnbergu in Rottmanshöhe pri Starenbergsee. Nekateri so bili v koncentracijskih taboriščih. Znan revolucionarka Ivanka Mohorič-Olga iz Zaboršč pri Poljšici (rojena v Kamni gorici), ki je bila tedaj aretirana in v Begunjah hudo mučena, je že istega leta umrla v Auschwitzu, stara 47 let.

Pozno popoldne, ko so izgnance že odpeljali in nisva več videla vojaštva v vasi, sva se z Izidorjem začela bližati najini rojstni vasi Poljšici. Nisva vedela, če so se umaknile vse nemške zasede. Vedela pa sva tole: če so še kje, so nad vasjo, obrnjene proti Pokljuki. Zato sva napravila velik ovinek po gozdu in se vasi približala s spodnje, blejske smeri. Previdno sva se približala naši hiši, ker sva se bala, da se je kakšna skupina Nemcev potuhnila v vasi. Vsa vrata so bila zaprta, v okolici pa tišina kot opolniti na pokopališču. Nepriznako-vano so se začela vrata odpirati in med njimi se je prikazala moja sestrična Francka Medja iz Raven v Bohinju, ki je živela v naši hiši in jo Nemci niso imeli na spisku za izselitev. Z Janezom Ambrožičem-Izidorjem, ki je prišel z menoj, sta imela sina (Izidor je padel kot komandir kurirske postaje februarja 1945 blizu kraja, od koder sva opazovala izgon gorjanskih družin).

Ob najinem obisku je bila Francka tako zbegana, živčno srta od prestanega strahu, da ni mogla nikjer ničesar najti za jesti. Pripovedovala nama je, kako je bilo, koga oziroma katere družine so selili in da so pokradli vso hrano. Končno je v nekem lesenem predalu omare nametla za pest moke in nama skuhala žgance. Pohitela je v hlev in za naju pomolila nekaj mleka.

Pregledal sem vso hišo, našel star nahrbtnik in vanj stlačil odejo in nekaj stare obleke.

Štirinajst dni pred temi dogodki je poveljstvo poključskih partizanov dobilo navodilo, naj izvede čim več prehranjevalnih akcij in organizira zbiranje hrane prek vaških aktivstov, ker je bil napovedan prihod druge grupe odredov na Pokljuko. Med drugimi akcijami smo bili v Hudovernikovih trgovini na Poljšici in v trgovini Emavs v Zgornjih Gorjah, katere lastnica je bila Jerca Vodšek. Na Pokljuki je kazalo, da se nam bo hrana pokvarila. V plansarskih stajah bi jo prej ali slej dobili Nemci, zato smo jo odpeljali nazaj v dolino in shranili pri zaupnih ljudeh. V naši hiši smo imeli več vreč sladkorja in več hlebov sira iz Emavsove trgovine. Na dan selitve je brat Jakob, kovaški vajenec, šel na delo proti Zgornjim Gorjam in opazil, kako se iz več smeri gorjanskim vasem bližajo nemške kolone, v daljavi pa je slišal avtomobile. Stekel je nazaj domov, obvestil vse v hiši, kaj je videl in slišal, zmetal hlebece sira v vreče in jih skril med koruzo na njivi pod vasjo. Nemci so sladkor dobili in ga odnesli skupaj z vso drugo hrano, sira pa ne. Francka, kateri je bilo zelo hudo, da nama ni mogla dati popotnice, je vedela za sir na njivi, a je bila tako živčno razvrvana, da je to pozabila. Spomnila se je, ko sva bila že visoko v hribu.

Nadaljevanje

Sedaj so imeli z njimi oblastniki nacisti posebne namene: Preparirali so jih v večdnevem tečaju za vodstveni kader, tako v domu kakor tudi izven, tudi med domačo mladino v Kranju je bilo tekom zadnjih let ustanovljenih več hajot-enot, samo firer-kader so dobivali od učiteljskega in še drugih priseljenih rajhovskih družin. Sedaj je bil še poseben načrt: Ustanovili so vaške straže ... in folksšturm.

Pouk kot tak je bil vedno manj zanimiv. Profaksi so trepetali. Čim je zatulila sirena okoli devetih, že se je začel direndaj. Vsak je pohitel, kamor je bil dodeljen za pomožen »luftšucdinst« na razne postojanke nemške oblasti. Postajal je vsak po svoje top. Vedno je vohljaj, kje bi iztaknil kaj za pod zob. Hlinili so prizadetost, kako jim je žal, da niso dočakali izpraševanja tega ali onega profaksa. Škodoželjno so odobraval redne polete angloameriških letelih trdnjav, ki so spravili učne dneve v nered. Dijaki so se znašli, kjerkoli so bili. Vedno so tudi kaj uščipnili za pod zob. Marsikdo pa je spet odkril novo lepoto.

Ako so si že želeli visokega enakomernega sireninega tona, ki je naznanjal konec zračnega alarma, je bil to edini vzrok, ker so bili lačni.

Usodno pa je bilo za Zdravka, ko so kar na začetku novga šolskega leta vpoklicali domskega vodjo Hofarja. Dr. Reuss ga je nasledil. Tako je Ponta uspel s svojim predlogom: Zdravka je hotel imeti zraven sebe za grupenfirerja v novem 1. b letniku.

Izkašljaj se je prvič prekleto prosto in nevarno, kaj misli glede funkcije grupenfirerja. Ponta ga je poslušal. Prijateljsko in sočutno. Potem je še on vsekaj: — Kaj hočeš, morava parirati. Drugače te vtaknejo za hajot-vodjo h kakšni mestni enoti. To bi bilo še slabše. Veš, da so banditi počili hajot-vodjo Warmutha letos marca?

— Mene so šele 42. leta o božiču po sili vtaknili v tržanski ljudski šoli v hajot. Proti moji volji.

— Za najino voljo se nihče ne briga. Povelje je zato, da se izpolni!

— Jaz sem zato tukaj, da se učim, kar mi bo enkrat kot učitelj potrebno.

— Jaz tudi. Skrivaj pa le še skočim v cerkev.

— Ti hodiš skrivaj v cerkev?

Nikdar se nista tako prostodušno porazgovorila o tehtnih problemih kot sedaj. Iz iskrenega prijateljskega zaupanja je dijak končno pristal.

VALENTIN POLANŠEK

113

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

— V novem šolskem letu je bilo vse narobe. Kolikor niso napravljali bombniki zmede, so bili ponoči partizani. Potem pogostni pogrebi padlih.

Tretjeletnike in tudi iz drugega letnika tiste, ki so bili iste starosti, so oblekli v nove uniforme skoraj temnomodre barve. Dodali so še drugo uniformo sivkastorjave barve iz trinitnika, katero je bilo treba oblačiti za pogostne orožne vaje.

In ... izročili so vsakemu mladcu puško. Pravo težko puško tipa staroavstrijske mandliherce s petimi naboji. Ugnezditu so jih morali v omarah, ki jih je bilo mogoče zaklepati. Ključ pa je moral sedaj dijak »folksšturmec« nositi vedno pri sebi. Tudi ponoči z jermenčkom na roki.

Dijak in puška! Sprva so se gledali, ko so jim v dvorišču partajhajma poleg mestne cerkve izročili orožje. Vsi neboljeni so postajali. Sramežljivost in nova vrsta bojazni sta zlezli v mladostniške oči.

Zdravko je stal kot okamenel. Na drugem koncu pa Ponta. Pa še marsikdo. Tudi neznani fantje. Morda Kranjčani. Vsak je bil prizadet. Oficir je ostal tog. Njegov obraz je pisal: Sig haj! Vsi v smrtni boj proti banditom, boljševo in Zidom!

Tako so uvedli neopazno kruto predvojaško vzgojo, kamor so doma na Koroškem civiliste mladce teh let klicali v Čajno in druge kraje. Vse se je pripravljalo, da bo udarilo v poslednjem boju! Starce pa so doma klicali in mobilizirali v vaške straže in folksšturm. S takimi »landvohovci« si je obetal SS-rajsfirer Himmler, da bo nastala nepremagljiva domovinska fronta. Nepremagljiva? Ko je VI. armija v Stalingradu šla v franžle! Ko je prav klavirno končal Afrika-korpus! Ko se je podrl tako razvpito »nepremagljivo« Atlantikwall, ki je odpovedalo tako shvalisano Göringovo letalstvo, ko je ... ko je ... ko je toliko ...

O vsem tem so seveda dijaki dobro vedeli. Zato so tudi padale šale. Samo da so zvenele nekako z obešenjaškim humorjem ...

Ni bilo več sodijaka Guča, da bi se izdušil na svoj značilni način. Odšel je na počitnice. V nemščini in matematiki je »zmrazil«. Zmleli so ga po preizkušeni metodi selekcije, zakaj preveč je nergal in upal reči misli med dijaki, ki spadajo pod rubriko »folksšedling« in »wercerse-cung«.

Zdaj je bil vrag. Komaj še časa za učenje. A tudi ni bilo prave vne-me pri tretjeletnikih. Potem pa dnevno ista drajna: Zračni alarm ... potikanje po zakloniščih ... vedno manj in slabša hrana ... in orožne vaje in orožne vaje ...

Zato je bilo končno nekaj razveseljivega, ko je prišla v domsko pisarno mlada profesorica Klančnik in dala poklicati grupenfirerja Zdravka.

(Dalje prihodnjic)

PETER PAVLOVEC

11

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

»No tovariš Ravnik, malo sva se pogovorila, malo sva spila, sedaj vam pa povem, da boste morali vaše izlete na stranišče skrbiti na minimum, ker drugače ne boste mogli ostati pri nas. Poskusno dobo vam bomo podaljšali še za en mesec!«

No oče, pa smo bili tam kjer se pota in mišljenja razhajajo. Jaz ne bom smel na stranišče, on bo pa še vedno imel noge na mizi. Splet je nekaj šinilo vame, nekaj upor podobnega, nekaj kar je težko razložiti, vendar lahko razumeti: pravice namreč malega človeka so vedno omejene na minimum.

»Kaj pa če bom imel drisko? Bom moral drisko prijaviti na oglasni tabli!«

»Povedali boste svojemu predpostavljajenemu!«

»Kaj pa če mi ne bo verjel? Bo moral potem moj predpostavljajeni z menoj na stranišče, da se bo prepračil!«

»Postajate nesramni Ravnik. To ni v vaše dobro.«

»Vi ste bili nesramni že ko sem vstopil. Imeli ste noge na mizi. Bi jih imeli, če bi sprejeli generalnega direktorja. Drek bi jih imeli. Sprejeli bi ga stoje in plesali okoli njega. Ko sem vstopil in vas videl z nogami na mizi, bi vam jih najraje odtrgal in vrغل skozi okno!«

Pa se je vse končalo oče. Rekel je, da bi najbrž rad knjižico, pa sem rekel, da res in potem sem jo dobil. Takole je, takšen sem pač. Nekaj je šinilo vame, pa sem bil spet na cesti. Pa tale kadroviski sploh ni bil slab človek. Lep pozdrav oče in ne jezi se name.

MIZA

Oh, dragi moj oče, bil sem že ob službi zaradi orodja, zaradi psa in kaj vem zaradi česa še. Tokrat pa sem bil ob službi zaradi mize: težke okorne pisarniške mize. Ustrane mize, za katero je sedelo že ničkoliko birokratov in sem pa tja tudi kakšen pošten normalen človek. Boga prosim, da bi te okorne mize, ki nekako še spominjajo na predvojne čase, čimprej izginile iz naših pisarn. Boga pe še zlasti prosim, da bi za novimi mizami sedeli novi ljudje, da bi sedeli za temi novimi mizami poštene ljudje in pa seveda tudi kakšen birokrat, kar bi samo popostrilo življenje za pisarniški mizami. To bi bilo življenje oče, da bi bil birokrat kot norček na dvoru ali pa komik v filmu ali pa kot klovn v cirkusu. Si predstavljate takšno življenje? Sicer so pa birokrati sploh največji klovn. Toda bojim se, da z novimi mizami trumoma prihajajo novi birokrati in da je poštenjak med njimi pravi traged.

Sploh so mize, oče, velike spremljevalke človekovega življenja. Kar precejšen del našega življenja se odvija za mizo na mizi, včasih pa tudi pod mizo. Tudi ti si rezljaj svoje figurice za mizo. Pa kako je bila stara in lepa tista naša javorjeva miza? Le pazi, da jo France ne bo razsekal in privlekel kakšnega lakiranega hudiča v hišo! Ta France ni imel nikoli spoštovanja do starin in tudi do česa drugega ne. Najbrž ni spoštoval niti tebe, niti matere. Sploh je ta France neko novodobno usrane, čeprav ga imam po svoje kljub temu rad, ker me tudi nanj večje spomini na dom.

Z mizo, takšno iz predvojnih časov, sem imel opravka nekega jutra v mesecu marcu. Bilo je zelo mrzlo to jutro in temperatura je padla globoko pod ničlo, kar je zelo nenavadno za ta mesec, ki velja nekako že za pomladnega.

»Gašper, Gašper, Gašper!« sem zaslišal mojstrov glas. Ta glas, čeprav mojstrov, sploh ni bil ukazovalen. Prej bi rekel, da je bil proseč in to mi lo proseč. Moj mojster je bil najčudovitejši mojster, kar sem jih kdajkoli imel. Bil je posebej ljuba dobrot. To je bil človek po mojem okusu in jaz sem bil zanj posebej ljuba na poslušnost prav zaradi te njegove dobrote. Ta človek je bil

tak, da bi o njem napisal sodobno pravljico, pa ne samo za otroke ampak tudi za odrasle, še zlasti za odrasle!

»Gašper, Gašper!« je bilo zvenel njegov glas, kot strune angelske. Kako toplina glasu vznemirja moja čustva do skrajne nežnosti in kako grobost glasu vznemiri moja čustva do skrajnega sovraštva. Kako malo je potrebno človeku da ljubi in tudi kako malo je potrebno da sovraži! Kako malo, da ima v roki cvetlico in kako malo, da ima kamen! »Pojd k tovarišu Zakotniku!« je rekel mojster.

Šel sem k tovarišu Zakotniku v njegovo pisarno. Tam so me že čakali in tovariš Zakotnik je rekel, ko me je zagledal, da je sedaj prišel pravi človek.

»Vidiš tole mizo Gašper? Prestavili jo bomo k radiatorju. Gospo Faniko in gospo Natašo tamle pri oknu preveč zebe.«

Veš oče, gospo Faniko in gospo Natašo je res lahko zebo, saj sta bili zelo malo oblečeni. Na sebi sta imeli tanki bluzici, skozi bluzice pa se je tudi marsikaj videlo in to kar se je videlo, je bilo kar čedno, nič ne rečem. Če pa bi imeli gospe na sebi vsaj brezrokavnika, mize najbrž ne bi bilo treba prestavljati k radiatorju. Pa da ne boš mislil da obe gospe nimata toplejših cunj? O imata jih, imata in to še kakšne. Toda gospa Fanika in gospa Nataša radi vzbujata pozornost. Radi sta lepi in seksi. Prekleti neumni babi, oče, kot da v puloverjih ne bi mogli biti ravno takšni, še zlasti če bi bila puloverja tesno se prilagujajoča telesoma. Tisti bunki na oprsju bi še bolj prišli do izraza. No ampak bomo pač prestavili mizo zaradi Fanike in zaradi Nataše. Oče, bili smo štirje moški, ki so nas zlobnili iz proizvodnje zaradi te preklete mize in seveda zaradi gospe Fanike in gospe Nataše. Razumem, da smo včasih morali biti štirje, da smo iz krave potegnili teleta. Ampak, da smo morali priti v pisarno štirje, da smo prestavili eno samo samcatu usrano pisarniško mizo, mi pa ni čisto jasno.

To po nečem smrdi. Po čem smrdi še sam ne vem. Vem pa eno: da je tule zgornj v pisarnah veliko gospodov in gospodkov uslužbencev, ki bi tole mizo zlahka sami prestavili in ne bi bilo treba klicati ljudi iz proizvodnje. Povem ti pa še to, da se tile uslužbenčki trimčkajo po raznih tekaških, plavalnih in kolesarskih maratonih.

Nadaljevanje

Predsednik Skupščine občine Radovljica Boris Šetina je 21. marca sklical drugo skupno sejo vseh treh zborov občinske skupščine. Delegati so opravili v skladu z ustavo in zakoni določenimi postopki volitve predsednika in članov predsedstva SRS ter predsednika in podpredsednikov skupščine občine Radovljica. Po opravljenih volitvah so novoizvoljeni predsednik Boris Šetina in podpredsednik skupščine Jože Dežman in Damjan Hafner podali slovesno izjavo.

Vsi trije zbori Skupščine občine Radovljica so na 22. ločenih sejah opravili 21. marca volitve predsednikov in podpredsednikov zborov za naslednje dveletno mandatno obdobje. Vsi trije zbori so sprejeli usklajeno besedilo predloga resolucije o politiki družbeno gospodarskega razvoja občine v letu 1984 in stališča ter usmeritve k poročilu o delovanju delegatskega sistema Skupščine občine Radovljica. Delegati pa so bili tudi seznanjeni o poteku prenosa vile Bled v turistično gospodarstvo Bleda.

Zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor SO Radovljica sta na ločenih sejah obravnavala predloge zakonov o urejanju prostora, o urejanju naselij in drugih posegov v prostor, o stavbnih zemljiščih in predlog zakona o gradnji objektov.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti OS sta na ločenih sejah sprejela osnutek odlokov o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov, o komunalnih taksah, o zaključnem računu proračuna občine za leto 1983, odlok o proračunu občine v letu 1984 ter osnutek odloka o poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč. Oba zbora sta sklenila umakniti osnutek odloka o varstvu pred hrupom in sprejeti ustrezno dopolnitev odloka o javnem redu in miru.

Izvršni svet OS Radovljica je na 78. seji 20. marca sprejel mnenja in amandmaje k predlogu odloka o zaključnem računu za 1983 proračuna občine ter k predlogu odloka o proračunu občine za leto 1984, k stališčem in usmeritvam k poročilu o delegatskem sistemu v občini, k predlogu odloka o poprečni gradbeni ceni in stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč, k predlogu odloka o komunalnih taksah in k predlogu odloka o davkih občanov.

Izrekli so soglasje k vrednosti točke za odmero nadomestil za uporabo stavbnega zemljišča za leto 1984, sprejeli mnenje k poročilu podpisnikom družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanju s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SRS. Sprejeli so mnenje k ponovni kandidaturi poslovnih organov v Almiri in Filbu. Sprejeli so aneks k pogodbi o nabavi, skladiščenju in obnavljanju blaga in stalnih blagovnih rezerv, mnenja in amandmaje k delegatskim vprašanjem zasiedanja zborov OS Radovljica. Razen tega so na seji obravnavali predloge nekaterih zakonov in gradiva za republiško skupščino.

Na 4. seji predsedstva OK SZDL, ki je bila 19. marca v vlogi enotne delegacije za družbenopolitični zbor OS Radovljica, so razpravljali in sprejeli stališča o predlaganem gradivu za 22. sejo DPZ, ki je bila 21. marca. Sledila je razprava o strokovnih podlagah za prehod na stanarine, ki bodo pokrivala enostavno reprodukcijo v občini. Predsedstvo je izreklo soglasje k imenovanju Slavka Humerca za individualnega poslovnega organa LRP Triglav Jesenice.

Že od začetka marca se vrstijo v vseh osnovnih organizacijah ZK v radovljiški občini sestanki, na katerih razpravljajo o gradivih za programsko volilno sejo občinske konference ZK Radovljica. Obravnavajo tudi kadrovske predloge za občinsko vodstvo oz. za predsedstvo in komite ZK. Za predsednika občinskega komiteja ZK je predlagan kot možni kandidat Stanko Slivnik, za sekretarja Branko Čop, za izvršnega sekretarja predsedstva OK ZK pa Vlado Kovač. V predsedstvo OK ZK so kot novi kandidati predlagani Gvido Melink, Franc Hrustelj in Marija Zupan. Razrešili naj bi osem dosedanjih in izvolili prav toliko novih članov OK ZK.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na marčevski seji med drugim obravnavalo predloge krajevnih organizacij ZB NOV za desetdnevno zdraviliško zdravljenje svojih članov v Strunjanu. Doslej so poslale od sto možnih le 36 predlogov. Prednostno upoštevajo zdravstvene potrebe in socialni položaj upravičence. Namesto 21, bo odslej trajalo zdravljenje 14 dni. Vsak upravičenec plača polovico stroškov, to je 3.400 din, drugo polovico pa financira občinski odbor, oziroma pristojna komisija za zadeve borcev.

V sindikalnem izobraževalnem centru Radovljica je bila 23. marca volilna seja občinskega sveta ZSS Radovljica. Delegati in vabljeni gostje so najprej obravnavali dveletno poročilo o delu občinske organizacije ZSS in po razpravi sprejeli program dela OS ZS Radovljica za obdobje 1984/85. Izvolili so vodstvo občinskega sveta. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Vladimir Silič, za podpredsednika pa Albin Mrak.

Predsedstvo in sekretariat OK ZSMS Radovljica je na 5. seji 17. marca obravnavalo najprej delegatska gradiva za 22. sejo DPZ občinske skupščine Radovljica in sprejelo več stališč. Spregovorili so o evidentiranih možnih članih predsedstva RK ZSMS, niso pa potrdili nobenega kandidata za člana OK ZKS Radovljica. Oblikovali so predlog za podelitev zlatega znaka ZSMS Zdravku Novaku in se dogovorili o oblikah dela predsedstva in sekretariata OK ZSMS v naslednjem četrtletju. Razen tega so se domenili za akcijo evidentiranja mladih v mladinsko delovno brigado in o drugih tekočih nalogah.

Na osnovi dopolnila k samoupravnemu sporazumu o svobodni menjavi dela za leto 1984, ki so ga sprejeli delegati skupščine občinske Skupnosti socialnega skrbstva Radovljica na marčevski seji, so določili nove cene osnovne oskrbe v domu dr. Janka Benedika. Te bodo za okoli 21% višje od lanskeletnih. Za osnovno oskrbo v enoposteljni sobi je cena 465,50 din na dan, v dvoposteljni 428,50 din, na negovalnem oddelku pa 439 din na dan. To velja za paviljon A. V paviljonu B so dnevne cene v enoposteljni sobi 493,50 din, v dvoposteljni 456,50 din in v negovalnem oddelku 467 din. Računajo, da bo poprečna zasiedba v domu 150 oskrbovancev.

Letošnja Kurirčkova pošta je prispela iz Tržiča v radovljiško občino 23. marca, kjer so jo prevzeli pionirji iz Begunj. V šestih dneh bodo pionirji nosili kurirsko torbo po vseh krajih občine, kjer jim bodo pripravili slovesne sprejeme s kulturnimi prireditvami. Leški pionirji bodo izročili torbo 29. marca svojim vrstnikom iz jeseniške občine v Smokuču.

Delegati obeh zborov skupščine Izobraževalne skupnosti Radovljica so na 8. seji 22. marca potrdili zaključni račun in poročila o izvajanju programov skupnosti v letu 1983, okvirni finančni načrt za leto 1984 ter letno poročilo o uresničevanju vzgojnoizobraževalnega dela osnovnih šol v občini. Ponovno so izvolili predseidnike in podpredseidnike skupščine in zborov izobraževalne skupnosti. Potrdili so normative za oblikovanje šolskih oddelkov in imenovali Nika Podobnika za delegata v svet osnovne šole v Lescah. Potrdili so tudi predlog družbenega dogovora o izgradnji in financiranju Muzeja revolucije Gorjenske.

Na 11. seji skupščine občinske Zdravstvene skupnosti Radovljica, 27. marca na Bledu, so delegati obeh zborov obravnavali in potrdili pregled prihodkov in odhodkov skupnosti v letu 1983, poročilo o delu samoupravnih organov skupnosti za leto 1983 in delovni načrt za 1984. Sprejeli so osnutek finančnega načrta za leto 1984 in sklep o prispevkih za zdravstveno varstvo za leto 1984 ter ugotovitveni sklep o prispevni stopnji iz BOD za čas od aprila do junija 1984. Razen tega so delegati sprejeli še izhodišča za sklenitev samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah medsebojnega sodelovanja in razmejitvi nalog med zdravstveno skupnostjo in skupnostjo socialnega skrbstva Radovljica. Imenovali so tudi svoje delegate v delavske svete zdravstvenih organizacij.

Na prvi seji konference članic Ljubljanske banke TBG-PE Radovljica 21. marca v Radovljici so delegati najprej opravili razrešitve in volitve v organe upravljanja LB TBG Kranj, nato pa po obravnavi sprejeli poročila o uresničevanju načrta sred-

njeročnega programa LB TBG Kranj za leto 1983 in potrdili oblikovanje in razporejanje skupno ustvarjenega dohodka in v sklade po zaključnem računu 1983. Sledila je razprava o gradivu LB — Združene banke Ljubljana in stališč, ki jih bodo delegati posredovali na zasiedanju Združene banke v Ljubljani.

V radovljiški Almiri so v letu 1983 uspešno gospodarili, o čemer pričajo tudi spodbudni sklepni podatki o proizvodnji in izvozu. Velja omeniti, da so lani izvozili kar za 45% več svojih izdelkov, ki so jih nargli za okoli 32% več deviznega iztrška kot predlanskim. Tudi letošnji načrti so zahtevni. Proizvodnjo bodo povečali za 3 do 4 odstotke, izvoz pa kar za petino v primerjavi z lanskim.

Za delegate posebnih delegacij za kulturo in raziskovanje, združenih delegacij za kulturo in telesno kulturo ter združenih delegacij za kulturo, telesno kulturo in raziskovanje v občini Radovljica, je Delavska univerza Radovljica od 12. do 15. marca organizirala seminarje za dopolnilno usposabljanje. Na programu so bile teme o omejevanju skupne porabe in njen vpliv na uresničevanje programov posameznih SIS, srednjeročni programi SIS, značilnosti množične kulture in telesno kulturne dejavnosti in uveljavljanje delegatskega sistema v SIS. Na seminar so vabili čez 200 delegatov, udeležencev pa je bilo okoli 50.

Na letni skupščini krajevne organizacije ZB NOV Lesce, ki šteje 173 članov, so v soboto, 17. marca zvečer spregovorili o svojem delu in raznih pojavih in nepravilnostih s katerimi se srečujejo. Posebno so opozorili na potrebo zbiranja zgodovinskega gradiva iz NOB, o vključevanju borcev v krajevno samoupravo, o sodelovanju KO ZB NOV s krajevno skupnostjo, turističnim društvom in KK SZDL. Pohvalili so delo dispanzerja za borce, kjer so lani pregledali 120 borcev, 57 pa se jih vabilu ni odzvalo. Lani so organizirali vrsto proslav in dva izleta, letos pa bo zaradi draginje komajda mogoče pripraviti kakšen daljši izlet. Udeležba na skupščini je bila kot vedno dobra.

V prostorih KUD Radovljica v graščini je bila 13. marca 6. seja zbora delegatov Zveze kulturnih organizacij občine Radovljica. Delegati in gostje so najprej obravnavali obsežna poročila o ljubiteljski in množični kulturni dejavnosti, ki so jih opravila društva in sekcije ter ZKO v obdobju zadnjih treh let. Po živahni razpravi so sprejeli pravilnik o vrednotenju društvenih dejavnosti, opravili volitve v organe ZKO in sprejeli program dela ZKO Radovljica za leto 1984. Za predsednika izvršnega odbora ZKO so namesto Nika Rupla, ki mu je potekel mandat, izvolili Janka Rozmana, za novega predsednika zbora delegatov pa Staneta Miheliča.

Po podatkih komisije za kulturo pri občinskem svetu ZSS Radovljica je bilo po programu kulturne akcije za delovne kolektive v letu 1983 več prireditev, kot je bilo načrtovano, zahvaljujoč dodatnemu denarnemu prispevku občinskega sindikalnega sveta. Skupaj je bilo lani izvedenih 68 kulturnih prireditev, ki se jih je udeležilo okoli 14.000 obiskovalcev, ali poprečno 205 na eno prireditev. Velja posebno povedati, da so bile lanskeletne prireditve kakovostno boljše kot predhodnega leta. Lani je za program kulturne akcije Kulturna skupnost Radovljica namenila 460.000 din, občinski svet ZSS Radovljica 110.000 din, delavci pa so prispevali 98.200 din.

V Radovljici so 16. marca odprli hkrati dve likovni razstavi. V Šivčevi hiši se je predstavil s svojimi deli nagradjenec Prešernovega sklada Franc Novinc, v prostorih Intertrade v Grajskem dvoru pa akademski slikar Janez Kovačič.

V fotogaleriji Pasaža v radovljiški graščini je fotokino klub Radovljica pripravil drugo letošnjo razstavo, ki jo je odprl 16. marca. Tokrat se z 22 umetniškimi fotografijami predstavlja nadarjeni Milan Malovrh iz Tržiča. Avtor je dosedaj sodeloval na 108 skupinskih in 1 samostojni razstavi. Prejel je prvo nagrado za kolekcijo DIA na 7. jugoslovanski razstavi barvnih diapozitivov v Kranju 1983.

Udeleženci 17. smučarskega srečanja jugoslovanskih novinarskih iger v Kranjski gori so 9. marca obiskali Begunje. Ogledali so si tovarniške obrate in se seznanili s proizvodnjo smuči in športnega orodja Elana.

DESETA OBLETNICA USTANOVITVE KRAJEVNE SKUPNOSTI ZASIP

Območje krajevne skupnosti Zasip leži na 553 m nadmorske višine, na rahli vzpetini severozahodno od dva kilometra oddaljenega Bleda in pod vzhodnjem 844 m visokega hriba Homa.

Zasip navajajo darovnice že v 11. stoletju pod imenom Zasip (Franc Gornik). Skupne površine je približno devet kv. kilometrov, prebivalcev pa je po najnovejših podatkih malo več kot 800. Krajevno skupnost Zasip sestavljajo strnjena naselja: Zasip, Sebenje, Muže, Stagen in Rebr. Največ in najboljša obdelovalna zemlja je na vzhodni strani pod naseljem Muže. V tem naselju je še največ čistih kmetov, sedem jih je še v Zasipu, nekaj je polkmetov, vsi ostali prebivalci pa so delavci. Svoj kruh si služijo po raznih delovnih organizacijah na Bledu, v Lescah, Radovljici in Begunjah. Največ se jih še vedno vozi z vlakom na Jesenice na delo v Železarno, pa tudi drugam.

Kdor se spomni še povojnega Zasipa, se danes lahko samo čudi, kajti od postaje Podhom (Podhom in Zasip loči le železniška proga) skozi Sebenje je nastalo na južni strani Homa novo strnjeno naselje. Na nove stanovanjske hiše je še prav poseben lep pogled v poletnih mesecih, ko terase in okna krasi različno cvetje. Omeniti velja, da ves ta pozidani predel ni bil kmetijsko pomemben, kajti v tej peščeni rebri niti trava ni rasla, za gradnjo pa je lega odlična. Sonca je ves dan dovolj, na severni strani pa brani dostop mrzlim vetrovom hrib Hom. Od leta 1955 do danes je bilo tdi zgrajenih 140 novih

stanovanjskih hiš. V Zasipu je danes tudi 75 turističnih ležišč v 12 gospodinjstvih.

Krajevna skupnost Zasip je najmanjša in najmlajša v občini Radovljica. Pred desetimi leti se je odcepila od KS Bled in se osamosvojila, kar se je izkazalo kot zelo dobro. Prvi predsednik je bil Ivan Povšin, predsednik KK SZDL pa Jože Zupan. Že v prvih petih letih samostojnosti so se odločili za prvi krajevni samoprispevek za asfaltiranje cest in ga tudi uspešno izvedli, lastniki hiš pa so še malo dodali in dobili asfalt prav do svojih hiš, tako da v Zasipu ni nobenega prahu.

V letu 1977 so prevzeli organizacijo in izvedbo IX. zbora gorjenskih aktivistov na Homu, katerega jim je zaupala občinska konferenca SZDL Radovljica. Ta zbor je izredno dobro uspel, predvsem po zaslugi krajanov, ki so bili zelo delavni, kar potrjuje tudi priznanje, ki jim krasi njihov krajevni urad, ki so si ga uredili v svojem kulturnem domu.

Štiri leta so se trudili in končno prepričali PTT Kranj, da so dobili 154 telefonskih priključkov, od tega je 22 telefonov tudi v sosednji vasi Podhom, ki sicer spada v krajevno skupnost Gorje. Na hribčku Hom so zgradili rekreacijski prostor in si postavili gostišče »Jurček«. Na tem prostoru se vsako poletje zbira veliko

ljudi, različne organizacije pa prirejajo piknike. V taki bližini Bleda bi res le težko našli tako lahko dostopen in lep kraj, kot je Hom. Iz te razgledne točke se občudovalcu pokaže vsa blejska kotlina kot na dlani, vse tja do mogočne Jelovice, na severni strani pa veriga Karavank z najvišjim vrhom Stolom.

Kulturnoprosvetno društvo, ki deluje že več kot 60 let, ima posebno mesto v družabnem življenju Zasipa. V tem društvu je bila v času med obema vojnama zelo živahna dramska sekcija, ki pa ta čas ne dela več tako aktivno. Pravo nasprotje pa je kvalitetni moški pevski zbor, ki ga uspešno vodi prof. Franc Bele. Že več let je predsednik društva Ciril Kreigher.

Zelo prizadevno deluje tudi gasilsko društvo pod vodstvom Viktorja Dolžana. Pred leti so si zgradili nov gasilski dom, pri čemer je bilo veliko prostovoljnega dela. Ljudje so posebno veliko pomagali z brezplačno oddajo lesa. Nagnavili so si tudi novo motorno brizgalno in gasilski avtomobil z izdatno pomočjo občinske gasilske zveze oziroma skupnosti.

Zasip se tudi bori, da bi dobil novo samopostrežno trgovino, ki jim jo že dalj časa obljublja veletrgovina Specerija Bled, kajti dosedanja klasična trgovina se še vedno drenja v hiši privatnega lastnika. Gostilno imajo le eno in to pri »Kureju«, poleg gostišča v prtiličju prosvetnega doma.

Ob tem krajevnem jubileju — moramo povedati, da so krajani Zasipa

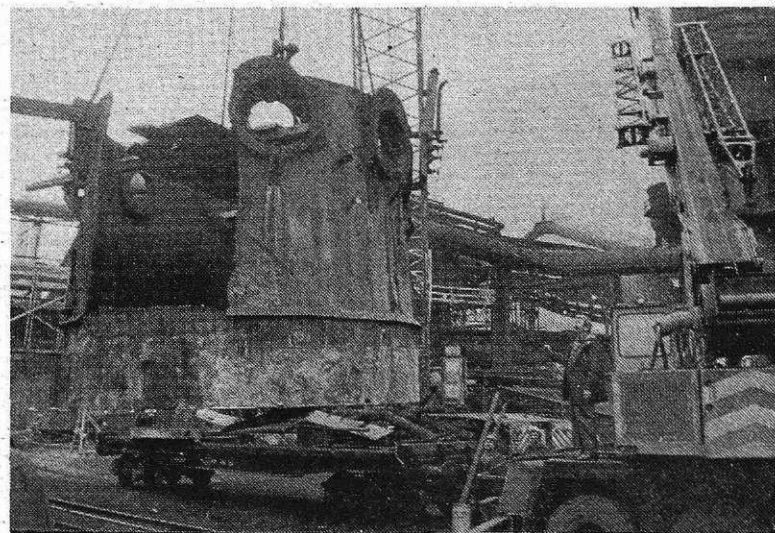
veliko prispevali med NOB. Neposredno je v NOV sodelovalo 39 borcev, šest pa jih je dalo življenje za svobodo. Trije aktivisti iz Zasipa so že 5. avgusta 1941 izvršili sabotažno akcijo na cevovodu HC Piškovci tik pod Zasipom. S to akcijo so povzročili okupatorju zastoj v železnarni na Jesenicah. Posebno aktivna je bila takratna mladina, za narodnoosvobodilno gibanje pa so z veliko vnemo delali vsi krajani Zasipa.

Jože Ambrožič

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V metalurškem inštitutu Tula so pred kratkim razvili nov postopek za proizvodnjo jekla, ki omogoča v vložku kisikovega konvertorja tudi do 100-odstotno uporabo jeklenega odpadka (običajno do 30%). Osnova tega postopka je kombinirano vpihovanje kisika, zemeljskega plina in premogovega prahu v konvertor od zgoraj, spodaj in s strani. Glede na vrsto izdelanega jekla in kakovost jeklenega odpadka dosega poraba na tono izdelanega jekla od 100 do 120 kub. m. kisika, 58 do 80 kg premogovega prahu in 3 do 4 kub. m. zemeljskega plina. Pred zaključkom procesa in izpustom raztaljenega jekla vpihava v talino tudi argon ali ogljikov dioksid (CO₂). Poraba energije je pri tem postopku precej manjša kot pri obločni električni peči ali Siemens Martinovi peči. Na osnovi tega postopka že poskuno obratuje desetonski konvertor.

Del starega plavža (Foto I. Kučina)

DELOVANJE CENTRA ZA SOCIALNO DELO V OBČINI JESENICE

Na seji sveta centra za socialno delo Jesenice smo obravnavali poročilo o delu centra, o čemer delovni ljudje in občani niso kaj prida informirani, čeprav gre za pomembno dejavnost. Zato iz poročila povzemam nekaj misli in ugotovitev.

Dejavnost centra zajema štiri glavne panoge, in sicer:

- varstvo otrok in družine,
- ima kar 15 različnih vej delovanja,
- varstvo odraslih in ostarelih oseb, s šestimi različnimi dejavnostmi,
- družbene denarne pomoči in
- druge zadeve.

VARSTVO OTROK IN DRUŽINE

Pred sklenitvijo zakona so v letu 1983 svetovali 133 parom, kandidatom za sklenitev zakonske zveze.

Zahtevkov sodišč za spravi poizkus je bilo v letu 1983 103, od teh je bilo vloženih 97 tožb, šest zakoncev se je za razvezo odločilo sporazumno. Tožbo je v 70 ali 72 % primerov vložila žena, le v 27 ali 28 % primerov pa mož. Le 19 zakonskih parov, ki so se razvezali, je brez otrok, ostalih 84 zakoncev v ločitvenem postopku pa ima 114 mladoletnih nepreskrbljenih otrok.

V letu 1983 je prosilo za spregled mladoletnosti zaradi sklenitve zakonske zveze šest mladoletnih deklet, v vseh primerih je bilo prošnjam ugodeno.

V letu 1983 so se preživitvene povečale za 28 %. Na podlagi sklepa o valorizaciji preživitven je bilo izdanih 563 odločb. Preživitvene se gibljejo od 1.000,00 do 6.000,00 din, kar 76,9 % preživitven je med 2.000 do 4.000 din, le ena pa je višja kot 6.000 din.

Število otrok, rojenih izven zakona, je v naši občini v porastu. V letu 1983 je bilo evidentiranih 95 takih rojstev. Očetovstvo je bilo priznано za 77 otrok, za ostale je bilo izvedeno ugotavljanje očetovstva pri centru. Ob tem je pomembna ugotovitev, da je kar 49 oseb samih uredilo očetovstvo pri matični službi, štiri matere pa so se odločile, da očetovstva ne bodo urejale.

Koncem leta 1983 je bilo pri rejniških družinah 21 otrok, tekom leta je bilo pet novih primerov, v štirih pa je rejništvo prenehalo. V rejništvu je bilo 16 otrok zaradi neugodnih socialnih razmer, pet pa zaradi usposabljanja — to so slušno prizadeti otroci, ki so že v predšolski dobi vključeni v usposabljanje.

Rejnine so bile v letu 1983 dvakrat valorizirane. Koncem leta 1983 so znašale rejnine mesečno:

- za predšolske otroke 6.211,00 din
- za šolske otroke 7.388,00 din
- za lažje razvojno motene 8.125,00 din

- za slušno prizadete:
- predšolske 5.959,00 din
- šolske 7.172,00 din

Šest staršev delno prispeva k rejnini, dva starša v celoti vračata znesek rejnine, za ostale krije rejnine v celoti Skupnost socialnega varstva. V letu 1983 je bil posvojen en otrok, obravnavanih je bilo pet primerov, v štirih teče zakonsko določeni enoletni rok za posvojitev. Število otrok, kandidatov za posvojitev, je vse manjše, zakoncev brez otrok, ki bi želeli posvojiti otroka, pa je veliko.

V letu 1983 je bilo pregledanih in razvrščenih 17 razvojno motenih otrok. Koncem leta je bilo vključenih v varstvo, izobraževanje in usposabljanje naslednje število otrok:

- 9 otrok v razvojnem oddelku vzgojnovarstvene ustanove (predšolski),
- 63 otrok obiskuje šolo s prilagojenim programom na Jesenicah,
- 21 otrok je nastanjenih v zavodih za usposabljanje,
- 16 otrok je vključenih v delavnice za delo pod posebnimi pogoji.

V vzgojnih zavodih živi le devet mladoletnikov iz jeseniške občine, od tega trije po sklepu sodišča. Pred leti, ko v šolah in delovnih organizacijah še ni bilo socialnih in svetovalnih služb, je bilo v zavodih bistveno več otrok in mladoletnikov.

V letu 1983 je bilo na novo vključenih v zavode za usposabljanje pet otrok, prav toliko pa jih je usposabljanje zaključilo. V šolanju in usposabljanju v zavodih je 21 otrok.

V primerih, ko pri mladoletnih zaradi težje prizadetosti usposabljanje ni uspešno in se ne morejo zaposliti, se vključujejo v delavnice pod posebnimi pogoji, kjer seveda nimajo statusov delavca, pač pa varovanci. Dolegle so bili vsi varovanci upravičeni do posebne družbene pomoči — invalidnine, koncem leta 1983 pa je bil sprejet zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, s katerim bodo ustrezneje urejene pravice oziroma oblike družbenega

varstva teh oseb. V delavnicah na Jesenicah je vključeno 16 varovancev.

Število mladoletnih begavcev je v letu 1983 naraslo (leta 1982 — 16, v letu 1983 — 40). Med temi jih je sedem iz Slovenije, 33 pa iz drugih republik. Največ se jih je vrnilo iz tujine in to otrok s Kosova, kateri so bili domnevno organizirano odpeljani v tujino.

Vedenjsko osebnostno motenih mladoletnikov je bilo v letu 1983 obravnavanih 201, ali kar 19 % več kot leto prej. Pri obravnavi mladostnikov izstopa vzgojna nevedljivost, učna neuspešnost, izostajanje od pouka in opustitev šolanja in dela. Pogosti so begi od doma, združeni s kaznivimi dejanji, prekrški in drugim neprilagojenim vedenjem (opijanje, nasilniško vedenje, postopanje). Starost takih mladostnikov je vse manjša. Prav pri šoloobveznih otrocih zasledimo že vse našete oblike vedenjskih odklonov in tudi že kazniva dejanja.

Zaradi kaznivih dejanj je bilo obravnavanih 32 otrok starih od 14 let. Zagrešili so naslednja dejanja: 24 tatvin, štirje primeri poškodovanja tuje lastnine, ena povzročitev gozdnega požara, ena povzročitev lažje telesne poškodbe, ena kriva ovadba in en odvzem motornega vozila.

Za mladoletnike, stare od 14 do 18 let, so prejeli od raznih organov kar 161 predlogov za obravnavo, dodatnih 40 pa še iz šol, delovnih organizacij in staršev. Po številčnosti tudi v letu 1983 prednjačijo prekrški zaradi vožnje brez potrdila o znanju cestno prometnih predpisov ali voziškega dovoljenja, po pogostnosti primerov pa sledi objestniško obnašanje.

Tekom leta je bilo pod skrbništvom 27 mladoletnih oseb, v osmih primerih je skrbništvo prenehalo, tako da je koncem leta ostalo še 19 primerov. Poleg tega je bilo v letu 1983 obravnavanih zaradi raznih skrbniških zadev še 45 primerov.

Za urejanje odnosov v družini in okolju ter druge pomoči družini je center lani evidentiral 238 primerov.

VARSTVO ODRASLIH IN OSTARELIH OSEB

	1	2	3	4	5	6	7
1. Oskrbovanci v spl. socialnih zavodih	200	139	75	214	79	135	107
2. Oskrbovanci pos. socialnih zavodov	5	5	—	5	—	5	100
3. Preživitvene za odrasle	28	27	4	31	2	29	111
4. Zasvojenost z alkoholom	84	48	28	76	32	44	90
5. Družbena neprilagojenost — obsojenci	56	26	48	74	45	29	132
6. Skrbništvo za odrasle	88	81	9	90	13	17	102

Legenda: 1. štev. primerov v letu 1982; 2. stanje na začetku leta 1983; 3. novi primeri v letu 1983; 4. skupno število obravnavanih v letu 1983; 5. prenehala obravnavati; 6. stanje koncem leta 1983; 7. indeks 82/83.

Pri oskrbovancih v splošnih socialnih zavodih je naloga centra, da jim pomaga pri nameščenju v te domove. V naši občini je značilno, da je vse manj starostnikov brez vsakršnih sredstev za plačilo oskrbe v zavodih. Približno polovica krije stroške oskrbe sama ali z doplačilom najbližjih sorodnikov, s katerimi center sklene dogovor o prispevku. Ostalim doplačuje razliko Skupnost socialnega skrbstva, le za okrog 10 % oskrbovancev pa krije oskrbne stroške v celoti. Število starostnikov, ki živijo v zavodih, je precej konstantno in se giblje med 131 do 140, koncem leta jih je bilo 135, od tega v domu upokojeencev dr. Franceta Berglja na Jesenicah 124.

V posebnem zavodu za duševno bolne in motene osebe v Hrastovcu je iz jeseniške občine pet oskrbovancev.

V letu 1983 je bilo izdanih 28 odločb o valorizaciji preživitven za odrasle, tekom leta so bili evidentirani štirje novi primeri.

Alkoholizem je tudi v naši občini v porastu. V letu 1983 je bilo obravnavanih 76 primerov, od tega 61 moških, večinoma poročenih. Na zdravljenju je bilo 22 alkoholikov. Evidenca o številu alkoholikov ni. Redki so, ki se gredo zdraviti prostovoljno, večina le pod pritiskom svojcev ali delovne organizacije. V tej prisili pa je verjetno treba iskati tudi vzroke za majhne uspehe zdravljenja.

Kazniva dejanja so bila v primerjavi z letom 1982 v porastu. Obravnavanih je bilo 74 storilcev kaznivih dejanj, ali 18 več kot v letu 1982. V letu 1983 je kazen prestajalo 37 oseb, ob koncu leta pa le še 16.

Ob koncu leta 1983 je bilo pod skrbništvom 45 odraslih oseb, katerim je delno ali v celoti odvzeta opravilna sposobnost, 32 skrbnikov pa je imenovano za posebne primere. Večina oseb pod skrbništvom ima skrbnika izmed sorodnikov, dve osebi pa zastopa center neposredno.

Občanom, ki so iz objektivnih razlogov v materialnih težavah, se zagotavlja eksistenčni minimum z različnimi oblikami družbene materialne pomoči.

Občanov, katerim je družbena denarna pomoč edini vir preživetja, je v jeseniški občini vedno manj. Koncem leta je to obliko pomoči prejelo pet oseb, ali 13 % manj kot v letu 1982. Pri enkratnih in časovnih oblikah pomoči pa je velik porast, kar je odraz trenutnih gospodarskih razmer.

Pri reševanju stanovanjskih problemov je v letu 1983 v centru iskalo pomoč 84 oseb. V zvezi s priporočili za dodelitev stanovanj, mnenji za oprostitev ali odložitve plačila udležbe je bilo opravljeno 29 obiskov na domu, za 12 primerov so dali pisno poročilo oziroma mnenje.

V letu 1983 je center nudil pomoč kar 98 občanom pri urejanju pokojnin, priznavalnih, varstvenega dodatka, dodatka za fujo pomoč in postrežbo v invalidsko-pokojniških postopkih in podobno.

Poleg navedenih nalog je center sodeloval tudi na drugih področjih, s krajevnimi skupnostmi, raznimi službami in institucijami, ki izvajajo socialnovarstveno dejavnost, z drugimi interesnimi skupnostmi in podobno.

Za opravljanje vseh teh del je bilo 31. decembra 1983 zaposlenih 11 delavcev. Vse do ustanovitve skupnih služb SIS je center opravljal tudi vsa administrativna dela za skupnost socialnega skrbstva.

Iz gradiva za razširjeno sejo sveta centra pripravil Stane Torkar

KRITIČNA RAZPRAVA O ZAKLJUČNIH RAČUNIH

Občinski svet Zveze sindikatov na Jesenicah je prejšnji teden pripravil delovni posvet, na katerem so ocenjevali akcijo zaključnih računov v jeseniški občini v preteklem letu. Navzoči so bili predsedniki konference sindikatov in nekaterih osnovnih organizacij sindikatov iz jeseniške občine, ki so podali oceno o tej akciji v svojih delovnih okoljih.

Iz precej obsežne razprave je bilo moč ugotoviti, da so v akciji obravnavanja zaključnih računov dosegli napredek, vendar so še prisotne pomankljivosti, saj so posamezne osnovne organizacije pokazale premalo odločnosti pri obravnavi tako pomembnega gradiva. Predvsem je bilo razveseljivo, da so ponekod pripravili gradivo, ki je bilo razumljivo slehernemu delavcu. Najmanj priporočljivo je bilo v tistih delovnih organizacijah, kjer so v lanskem letu dosegli dobre gospodarske rezultate, tako da je bilo obravnavanje in sprejemanje zaključnega računa celo preveč formalno. Navzoči na posvetu so premalo spregovorili o tem, koliko zanimanja so za obravnavo tega gradiva pokazali delavci sami in koliko so se vključevali v razprave.

Največ kritičnih besed pa je bilo izrečenih glede premajhne zavzeto-

Mlajši mladinski pevski zbor OŠ 16. december Mojstrana — zborovodkinja Majda Klančnik (foto B. Blenkuš)

DOLŽNIKI STANARIN V OBČINI

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice na podlagi sklepa pete seje obeh zborov skupščine objavlja seznam vseh dolžnikov stanarin v občini Jesenice, ki niso plačali stanarine več kot tri mesece:

1. Said SARHATLIČ, C. v rovte 14, 2.515,00 din; 2. Trajko GIČEV, C. 1. maja 1, 1.794,00 din; 3. Milan TOMIČ, C. 1. maja 34, 1.722,00 din; 4. Zvone LABURA, V. Kejžarja 1, 5.928,00 din; 5. Darko ŠEBJANIČ, C. revolucije 4, 10.037,00 din; 6. Olga OVEN, C. revolucije 5, 2.777,40 din; 7. Kasim LOVIČ, C. revolucije 7, 6.518,80 din; 8. Maks SOTLAR, C. revolucije 7, 5.625,00 din; 9. Jerca STEFELIN, C. revolucije 8, 2.320,00 din; 10. Mato PETROVIČ, C. Revolucije 8, 1.520,00 din; 11. Ivan MEDVED, C. revolucije 9, 10.158,50 din; 12. Karel KOBLAR, C. revolucije 9, 8.734,70 din; 13. Maks VILFAN, C. Revolucije 9, 10.594,40 din; 14. Slavka BELE, Savska 12, 5.980,00 din; 15. Nurka SEFAJ, Savska 12, 1.984,00 din; 16. Marjan OVEN, Tavčarjeva 5, 1.616,00 din; 17. Ifeta REDIČ, Tavčarjeva 10, 2.330,50 din; 18. Mirko ZULIČ, Tavčarjeva 10, 6.196,50 din; 19. Bogdan GERŠAK, Titova 79, 19.490,70 din; 20. Nadja MAROLT, Hrušica 57 a, 3.744,00 din; 21. Hamdija DEUMIČ, Kidričeva 24, 2.528,00 din; 22. Štefan SLATINA, C. železarjev 7, 7.908,00 din; 23. Mujezira LOVIČ, C. železarjev 17, 3.720,00 din; 24. Rajka KNAVS, Titova 41, 4.229,00 din; 25. Marija HRIBAR, Tavčarjeva 16, 9.336,00 din; 26. Azis SKENDEROVIČ, Titova 45, 15.974,00 din; 27. Ciril NOČ, Titova 70, 22.140,00 din; 28. Jovanka DALJEVIČ, Cesta talcev 12, 1.600,00 din; 29. Milka NARANČIČ, C. železarjev 19, 1.756,00 din; 30. Radenko SEDLAREVIČ, C. železarjev 19, 3.660,00 din; 31. Osminka NOČ, C. železarjev 32, 1.750,00 din; 32. Viktor ŽELEZNIKAR, C. železarjev 34, 1.838,00 din; 33. Bockovac, C. revolucije 15, 5.826,00 din; 34. Dušan ŠEBJANIČ, Bokalo 11, 1.736,00 din; 35. Hamo FELIČ, Delavska 8, Mojstrana, 2.928,00 din; 36. Miro MOHORIC, Cesta talcev 8 c, 6.521,90 din; 37. Hedvika RUDOLF, Titova 2 a, 4.653,00 din; 38. Sulejman PORČA, C. železarjev 18, 3.696,80 din; 39. Šefik ALAGIČ, C. 1. maja 29, 11.958,50 din; 40. Asim ZLIČ, C. 1. maja 29, 10.308,20 din; 41. Stojuren SPASEVSKI, C. 1. maja 29, 2.358,00 din; 42. Fadil ALAGIČ, C. 1. maja 29, 9.478,30 din; 43. Taib ALAGIČ, C. 1. maja 29, 6.528,00 din; 44. Jože DOBRAVEC, Svetinova 20, 7.620,85 din;

45. Rade DABIŽLJEVIČ, Kejžarjeva 6, 2.776,30 din; 46. Hasan BABIČ, Ilirska 9 a, 1.042,00 din; 47. Ivan ŠMEHIL, Borovška 13, Kranjska gora, 7.152,80 din; 48. Irena REBEC, Hrušica 62, 7.852,00 din; 49. Husein KURTOVIČ, Bokalo 12, 3.980,00 din; 50. Ante NIKOLOV, C. 1. maja 26, 6.560,00 din; 51. Dževad BEGOVIČ, C. 1. maja 26, 5.536,00 din; 52. Nikola POPOVIČ, C. 1. maja 26, 6.190,00 din; 53. Husein TERZIČ, C. 1. maja 26, 4.923,00 din; 54. Mustafa HADŽIČ, C. 1. maja 28, 13.320,00 din; 55. Rasim HADŽIČ, C. 1. maja 28, 4.164,00 din; 56. Nada GAGIČ, C. 1. maja 28, 8.340,00 din; 57. Edo BUNIČ, C. 1. maja 28, 9.328,00 din; 58. Ramiz DURMIŠEVIČ, C. 1. maja 28, 2.082,00 din; 59. Muharem HADŽIČ, C. 1. maja 27, 13.566,00 din; 60. Ahmed DENARNOVIČ, C. 1. maja 27, 4.794,10 din; 61. Nikola PLAVŠIČ, C. 1. maja 27, 8.750,00 din; 62. Duratović-Denanović, C. 1. maja 27, 4.202,00 din; 63. Razim ČORALIČ, C. 1. maja 27, 9.083,00 din; 64. Nikola JOVIČ, C. 1. maja 27, 4.416,00 din; 65. Ramiz PANIČ, C. 1. maja 27, 3.062,00 din; 66. Makedonka SAVOVA, C. 1. maja 25, 5.931,00 din; 67. Lidija ARSOV, C. 1. maja 25, 4.725,00 din; 68. Halil SUHONJIČ, C. 1. maja 25, 6.250,00 din; 69. Drago RADIČIČ, C. 1. maja 25, 4.432,00 din; 70. Mirsad FRAJKOVIČ, C. 1. maja 25, 7.668,00 din; 71. Enes MUJAGIČ, C. 1. maja 25, 4.950,00 din; 72. Milisav BLAGOJEVIČ, C. 1. maja 25, 3.120,00 din; 73. Tereza BLAŽEVIČ, C. 1. maja 25, 1.872,00 din; 74. Risto ARSOV, C. 1. maja 25, 3.612,00 din; 75. Hasnija ČELEBIČ, C. 1. maja 25, 5.248,00 din; 76. Lazo STEFANOV, C. 1. maja 25, 5.271,00 din; 77. Azis SKENDEROVIČ, C. 1. maja 25, 6.840,00 din; 78. Ivan HARTMAN, C. 1. maja 25, 5.323,65 din; 79. dr. Aleksander GRUBIŠIČ, Tavčarjeva 1 ab, 42.460,00 din; 80. Zlato SIMONIČ, Tavčarjeva 1 ab, 8.112,50 din; 81. Esma POPAJA, C. revolucije 1 ab, 13.079,00 din; 82. Marjan BERCE, C. revolucije 2 a, 7.516,00 din; 83. Luka VUJIČIČ, Tavčarjeva 3 b, 8.898,00 din; 84. Anamarija PAGON, Titova 71, 19.995,40 din; 85. Momčilo NEDELJKOVIČ, Titova 71, 6.899,40 din; 86. Roman KLINAR, C. revolucije 2, 3.020,00 din; 87. Rado SIMIKIČ, C. revolucije 2, 12.320,00 din; 88. Majda GOLOBIČ, Titova 75, 3.159,00 din; 89. Alenka SLANOVIC, C. železarjev 27, 10.607,00 din; 90. Božo CVETKOVIČ, Titova 41, 4.486,50 din; 91. Peter PAVLOVIČ, Titova 41, 2.978,40 din; 92. Dragica MITROVIČ, Straža 7, 1.575,20 din; 93. Snežana POVRK, Tomšičeva 70 d, 3.988,10 din; 94. Muhamed HUREMOVIČ, Svetinova 8 b, 3.796,50 din; 95. Ahmo SMAILOVIČ, Verdnikova 47, 1.232,00 din; 96. Mehmed ZAHČ, Verdnikova 47, 1.148,00 din; 97. Peter DODA, Borovška 11, Kranjska gora, 5.184,00 din; 98. Matevž KORENČ, Titova 96, 3.021,00 din; 99. Nikola MARIČIČ, Titova 16, 14.360,70 din; 100. Alojz GAVEZ, Cesta talcev 7 b, 3.707,60 din; 101. Zihret RAMIČ, C. 1. maja 26, 2.064,00 din; 102. Izet HUSIČ, C. 1. maja 26, 2.936,00 din; 103. Štefan HORVAT, Tavčarjeva 8, 5.950,00 din; 104. Ana LAPAJNE, C. revolucije 1 ab, 3.742,40 din; 105. Ifeta REDŽIČ, C. revolucije 1 ab, 3.144,00 din; 106. Janez PERNUŠ, C. revolucije 14, 3.417,00 din; 107. Miliča PAHOR, C. revolucije 2 a, 12.369,00 din; 108. Janez NOČ, C. revolucije 2 a, 4.143,00 din; 109. Minka TUFK, Tavčarjeva 3 b, 2.221,00 din; 110. Milena BERCE, Bežje 2, Kranjska gora, 4.739,20 din; 111. Mile ZRNIČ, Kejžarjeva 32 a, 3.144,00 din; 112. Vladimir ROS, Kejžarjeva 32 b, 2.720,00 din; 113. Tilka CIMŽAR, Kejžarjeva 32 b, 2.140,00 din.

J. R.

ENO REDKIH PEVSKIH SREČANJ S TOLIKO NOVE LITERATURE

V petek, 23. marca se je v gledališki dvorani na Jesenicah, na vsakoletnem preglednem srečanju, pod naslovom **MLADINA POJE '84**, zvrstilo kar 13 mladih zborov z okrog 500 sodelujočimi. Ob polno zasedeni dvorani so zbori predstavili zelo kakovosten glasbeni program.

Srečanje je z naslednjimi besedami začel predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice Joža Varl: »V času, ko so medčloveške vezi močno natrgane in ko se srečujemo z vedno bolj brezosebno družbo je prireditelj, kakršna je ta, na kateri se srečuje okrog 500 mladih, povezanih v trinajst pevskih kolektivov, resnično prijetna in mnogo obetajoča pomladanska osvežitev, najlepši pozdrav pomladi. Ne glede na kvaliteten nivo, ki ga bodo pevski zbori predstavili na srečanju, moramo izreči mladim pevkam in pevcem in njihovim glasbenim pedagogom — zborovodjem pristočno zahvalo za trud in žrtvovani prosti čas pri ohranjanju in razvijanju ljudske, umetne in borbene pesmi, pesmi, ki narod plemeniti in ga tudi ohranja. In ne samo to, s to organizirano glasbeno dejavnostjo v prostem času mlade pevke in pevci bogatijo tudi svojo osebnost, razvijajo aktiven odnos do vsega lepega kar nas obdaja, predvsem pa do lepote, ki nam jo daje glasba. Aktivna udeležba mladih v pevskih zbora pa prav gotovo bogati tudi vsebino njihovega življenja in dela, bogati in plemeniti njihovo srčno kulturo.

Letošnje srečanje mladih pevskih zborov pa nas razveseljuje tudi v tem, da je po večletnem premoru ponovno zaživelo zborovsko petje in vseh šestih osnovnih šolah jeseniške občine in da se čutijo sadovi štipendijske politike v občini, ki nam dolgoročno zagotavlja glasbeno-pedagoški kader na naših šolah.

Za tem se je s po tremi pesmimi predstavilo vseh trinajst prijavljenih zborov, in sicer: zborček cibicanov Glasbene šole Jesenice, zborovodkinja Stanka Mencinger, otroški pevski zbor osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica, pod vodstvom zborovodkinje Darje Kolenc, otroški pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice, ki ga je vodila Stanka Mencinger, drugi otroški pevski zbor osnovne šole Gorenjskega odreda pod vodstvom Darje Kolenc, otroški pevski zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice, zborovodkinja Marija Reichman, mlajši mladinski pevski zbor osnovne šole

dinski pevski zbor osnovne šole 16. december Mojstrana, pod vodstvom Majde Klančnik, mlajši mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice, pod vodstvom zborovodkinje Mire Mesarič, mlajši mladinski pevski zbor osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda, zborovodkinja Majda Klančnik, mlajši mladinski pevski zbor osnovne šole Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela, pod vodstvom Davorina Rostoharja, mlajši mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc, zborovodja Roman Ravnič, mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar, zborovodkinja Mira Mesarič, mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc, pod vodstvom Romana Ravniča in mladinski pevski zbor osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica, pod vodstvom zborovodkinje Elizabete Demšar. Pri tem naj omenimo, da so na tem srečanju debitirale kar tri zborovodkinje.

Čeprav srečanje nima tekmovalnega značaja, je izvajanje, tako kot lansko leto, spremljala strokovna komisija, ki so jo sestavljali Radovan Gobec, Heda Ogris in Egi Gašperšič, ki se je po končanem srečanju sestala z zborovodji, in kot so poudarili, dobronamerno ocenila letošnje srečanje. Splošna ocena je bila, da so vsi zbori vzeli srečanje izredno prizadevno, z ljubeznijo in resno in da je bilo v delo z zbori, ki mnogokje delajo v težkih pogojih, vloženega veliko truda in ljubezni. Komisija je bila zelo zadovoljna z izborom pesmi, ki so jih zbori uvrstili v program, ker tak izbor literature resnično nudi velike možnosti za umetniško oblikovanje zapete pesmi

in napredek zbora. Pri izboru literature je bil dosežen napredek in, kakor so redki, je to ena redkih pevskih revij na Slovenskem, ki ima toliko novega v programu. To pa je tudi prav, kajti na revijo mora res tisto kar je najboljši in najlepši, kajti to je »razstava«, na kateri morajo zbori pokazati svoj višek, čeprav naj zbori poleg novejših in zahtevnejših literature gojijo tudi ljudske in druge lažje pesmi. Komisija je poleg izrednega zadovoljstva in pohvale, ob izvedbah posameznih zborov, povedala tudi nekatere pomanjkljivosti, ki so se predvsem nanašale na ritem, tehniko dihanja in podobno. Zelo pohvalno so ocenili delo v šolah, ki imajo zastopane vse tri starostne kategorije zborov — otroškega, mlajšega mladinskega in mladinskega.

Komisija je v zaključku zelo koristnega strokovnega razgovora predlagala, da bi jeseniško občino na področnem srečanju mladih zborov, ki bo letos prvič na Jesenicah 11. maja zastopali: otroški pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc, zborovodkinja Stanka Mencinger, otroški pevski zbor osnovne šole Tone Čufar, zborovodkinja Marija Reichman, mlajši mladinski zbor osnovne šole Tone Čufar, zborovodkinja Mira Mesarič in mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc, zborovodja Roman Ravnič.

Letošnje srečanje, ki ga je prijetno povezovala Mojca Strgar in je potekalo zelo tekoče, je tako v vseh pogledih uspešno, dosežen je kvaliteten napredek, ponovno pa so bile po daljšem premoru zastopane vse osnovne šole jeseniške občine. Kvalitetni napredek tudi zaradi vsakoletnega strokovnega posveta po končanem srečanju in ne nazadnje zaradi dobrega dela aktiva glasbenih pedagogov gorenjskega območja, ki ga vodi Mira Mesarič.

FILMI ZA XI. MFAF PRIHAJAJO

Še 18 dni nas loči od pričetka XI. mednarodnega festivala amaterskega filma, ki se bo pričel 16. in bo trajal do 21. aprila. Vse pa kaže, da bo ta tradicionalna mednarodna prireditev v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice in v izvedbi filmske skupine Odeon letos rekordna.

Deset dni pred zaključkom sprejemanja filmov je že prispelo 25 filmov

iz šestih držav. Iz Belgije, ki letos prvič sodeluje na festivalu, je film poslal kino klub Roeselare, iz Velike Britanije, ki prav tako prvič sodeluje, sta filma prispela iz Fifa in Nottinghama, iz Avstrije je doslej prispel le en film z Dunaja, organizator pa jih pričakuje precej več. Zvezno republiko Nemčijo predstavljajo s svojimi filmi kino klubi iz Ingolstadta, Göttingena, Lindaua, Hamburga in Saarbrückena. Filmi iz Trsta in Firenc predstavljajo Italijo. Iz Jugoslavije so doslej prispeli filmi iz Somborja, Reke, Beograda, Novega Sada in Skopja.

Mednarodna žirija bo filme pregledovala in ocenjevala od 16. do 18. aprila v prostorih filmske skupine ODEON vsak dan od 8. do 12., od 14. do 18. in od 19. do 22. ure, ogledali pa si jih bodo lahko vsi, ki si bodo to želeli.

Svečana otvoritev festivala bo 20. aprila ob 19. uri v gledališču Tone Čufar s sporedom izbranih filmov. V soboto, 21. aprila, dopolne bo za goste festivala ogled muzeja Železarne Jesenice in ogled poti kulturne dediščine, popoldan ob 16. uri pa prikaz izbranih filmov v dvorani gledališča Tone Čufar, zvečer ob 19. uri pa podelitev nagrad in predvajanje izbranih filmov ter zaključek festivala.

Učenci 8. razreda OŠ
Polde Stražišar Jesenice

-tz-

JESENIŠKI LUTKARJI V CANKARJEVEM DOMU

V Ljubljani v Cankarjevem domu v teh dneh poteka zaključna prireditev štirinajstega srečanja slovenskih lutkarjev, ki ga organizirajo Zveza kulturnih organizacij Slovenije, Združenje gledaliških in lutkovnih skupin Slovenije, Zveza kulturnih organizacij Ljubljana, Cankarjev dom in Lutkovno gledališče Ljubljana.

Po občinskih in območnih srečanjih lutkovnih skupin, gorenjsko srečanje je bilo od 22. do 26. februarja na Jesenicah, slovensko srečanje nudi pregled uprizaritvenih dosežkov ljubiteljsko in poklicno organiziranih lutkovnih dejavnosti na celotnem slovenskem prostoru. V zadnjem času se je ljubiteljska lutkovna ustvarjalnost močno razvila in je dokaj številčno prisotna v ljubiteljsko ustvarjalnih dejavnostih mladih in za mlade.

V dneh od 28. marca do 1. aprila se bo v lutkovnem gledališču in mali dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani zvrstilo s prikazom svojih dosežkov 25 lutkovnih skupin, med njimi tudi skupine iz Celovca, Doline pri Trstu in Pančeva.

V ta najkvalitetnejši izbor pa je prišla tudi lutkovna skupina šolskega kulturnega društva osnovne šole Prežihov Voranc z Jesenic s predstavo POMLADNA GLASBENA PRAVLJICA, katere avtorici sta domačinki Stanka Mencinger, ki je obenem tudi zborovodkinja in spremljevalka zborčka na kitari in Olga Rakovec, ki je poskrbela še za režijo, sceno in lutke, s klavirsko spremljavo pa sodeluje še Ksenija Penič. Nastopajo pa: Aleš Brun, Edita Hamžimuratović, Alenka Horvat, Sandra Kovač, Snežana Ljušič, Tatjana Pavlovič, Petra Rebolj, Elisa Seničak, Nina Slamnik, Mojca Smolej, Rada Stanko, Andraž Tolar, Tina Zupančič in otroški pevski zbor. Skupina se bo predstavila jutri, 30. marca ob 9. uri dopoldan v mali dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani.

REVIJA GORENJSKIH GLASBENIH ŠOL NA JESENICAH

Na področju mladinske instrumentalne glasbe pričakujemo na Jesenicah izreden glasbeni dogodek. V petek, 6. aprila, ob 17. uri bo v dvorani gledališča Tone Čufar revija gorenjskih glasbenih šol. Posebno dragi nam bodo gostje, učenci slovenskih glasbenih šol iz Ukeve v Kanalski dolini v Italiji in Bilčovsa na avstrijskem Koroškem.

Na prireditvi bodo sodelovali še učenci glasbenih šol iz Domžal, Kamnika, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in z Jesenic.

S posebno pozornostjo pričakujemo nastopa harmonikarskega orkestra iz Domžal pod vodstvom dirigentke prof. Majde Golobove in kvarteta flavt iz Škofje Loke pod vodstvom prof. Drage Azmanove. Obe skupini sta dobili številne nagrade na republiških in zveznih tekmovanjih.

Mlajši mladinski pevski zbor OŠ Tone Čufar Jesenice — zborovodkinja Mira Mesarič (foto B. Blenkuš)

RAZSTAVA DEL LIKOVNIKOV ŠKOFJELOŠKE OBČINE

V petek, 23. marca, ob 18. uri so v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli skupinsko razstavo slikarskih del pod naslovom »LJUBITELJSKA LIKOVNA USTVARJALNOST OBČINE ŠKOFJA LOKA«.

Otvoritev je vodil Branko Čušin, ki je pozdravil navzoče, predvsem pa Škofjeločane, ki so se udeležili tega prijetnega dogodka. V imenu razstavljalcev se je za topele sprejem in pozdrav zahvalil Andrej Pavlovec, ki je dejal, da je bilo o razstavi že vse povedano 22. marca v Železaru, dodal pa je nekaj misli o dejavnosti likovnikov te občine. Povedal je, da slikarji tega področja v glavnem delujejo v treh središčih, Škofji Loki, Železnikih in Zireh. V Zireh je znana šola naivcev, v Železnikih delujejo

slikarji pod okriljem Iskre in pod vodstvom likovnika Janeza Hafnerja. Največ od 50 registriranih slikarjev živi v Škofji Loki.

Branko Čušin, ki je razstavo odprl, se je zahvalil za pregled dejavnosti škofjeloških slikarjev, ki delujejo v okviru Zveze kulturnih organizacij te občine.

V kulturnem programu sta nastopila čelist Janez Mesec in pianistka Beti Demšar.

Razstava bo odprta do 4. aprila. B. B.

Čelist Janez Mesec je ob spremljavi pianistke Beti Demšar izvajal krajši recital na petkovi otvoritvi razstave (foto B. Blenkuš)

OBČINSKO SREČANJE ODRASLIH PEVSKIH ZBOROV

V petek, 30. aprila, bo ob 19. uri v dvorani gledališča na Jesenicah letošnje občinsko srečanje odraslih pevskih zborov pod naslovom Srečanje z našimi zbori '84.

Zbori se bodo predstavili z naslednjim programom: Oktet DPD Svobode Franceta Prešerna Žirovnica-Breznica, vodja Marjan Jemec:

- J. Gallus: Ecce quomodo moritur iustus
- J. Gregorc — narodna: Marko skače
- E. Gašperšič — partizanska: Ide Tito

Ženski pevski zbor DU Javornik-Koroška Bela, zborovodkinja Breda Prašnikar:

- liška partizanska: Na Kordunu
- M. Tomc: Mrazek
- E. Adamič: Izberi si moža

Pevsko društvo Vintgar Blejska Dobrava, zborovodja Alojz Vengar:

- P. Šivic: Dekle ob oknu sloni
- J. Flajšman — J. Leskovar: Ti si urce zamudila
- P. Kernjak: Ti puobič ja k'na lumpej
- Moški pevski zbor DU Jesenice, zborovodkinja Mira Mesarič:
- P. Šivic: Na razhodu
- D. Bučar: Tam, kjer pisana so polja
- Z. Prelovč: Jaz bi rad rudečih rož

Moški pevski zbor Marjana Vodopivca, zborovodja Dane Škerelj

- Krek: Ja visoka je gora
- Krek: Kjer s'm jaz rojen biv
- Gerbič: Pastirček

Mešani pevski zbor Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, zborovodja Roman Ravnič:

- R. Petrovič: Madrigal
- J. Jez — M. Vilhar: Po jezeru
- L. Bošnjaković: Lindjo

Ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar, zborovodja Anton Cimperman:

- R. Simoniti: Kurir
- M. Kogoj — F. Dolenc: Zvončki
- M. Kogoj — A. Perne: Trobentice
- M. Gabrijelčič — medžimurska narodna: Vuprem oči.

TEKMOVANJE V ZNANJU MATERINŠČINE ZA CANKARJEVO BRALNO ZNAČKO

V soboto, 24. marca, je bilo v OŠ Fran Saleški Finžgar v Lescah področno tekmovanje učencev osnovnih in srednjih šol iz jeseniške in radovljanske občine v znanju materinščine za Cankarjevo nagrado.

Tekmovanja se je udeležilo po predhodni selekciji na matičnih šolah tri do pet učencev sedmih in osmih razredov vsake osnovne šole na prvi stopnji, sedem dijakov 1. in 2. letnika srednjega usmerjenega izobraževanja na drugi stopnji in tri dijakinje 3. in 4. letnika srednjih šol iz obeh občin na tretji stopnji.

Za prvo stopnjo so učenci preštudirali dela Cirila Kosmača, za drugo in tretjo pa dela Ivana Preglja. Pisali so najprej spis. V zvezi z deli Cirila Kosmača so lahko izbirali med naslovoma »Druge vrste sreča« in »Morebiti boš pa še pisal?«. Kar 31 tekmovalcev se je odločilo za prvi naslov. Na drugi stopnji sta bila naslova spisov »Kakor perut strašnega pomračnika je bežala noč nad dolino« in »Ivan Pregelj med močimi knjigami«, na tretji stopnji pa »Ekspressionizem pri Preglju« in »Tolminski kolektiv v boju za svojo pravdo«.

Po odmoru jih je čakal še test z jezikovnimi vprašanji ter razmeroma zahtevna vprašanja iz literarne zgodovine, teorije in stilistike.

Tekmovalci so nato odšli v tovarno Veriga, njihovi učitelji pa so med tem pregledali in razvrstili spise in teste s točkami, kakor predvideva osnutek pravilnika tekmovanja.

Lahko rečem, da so tekmovalci pokazali veliko znanja, v spisih pa zrelost ne samo pri dojemanju literarnega dela ampak tudi pri celotnem pogledu na življenje.

Po drugi strani pa je bila tema za dru-

go in tretjo stopnjo zelo zahtevna in generaciji srednješolcev morda odmaknjena, zato je bilo tudi tekmovalcev v primerjavi s prvo stopnjo malo.

Z vsake stopnje se bodo republiškega tekmovanja udeležili prvi trije tekmovalci, ki so prejeli na tem srečanju tudi knjižne nagrade.

Objavljamo imena prvih desetih tekmovalcev prve stopnje — učencev 7. in 8. razredov osnovnih šol, prve tri tekmovalke druge stopnje in tri tekmovalke tretje stopnje ter spis učenke Maje Zupan iz OŠ A. T. Linhart Radovljica, ki je bil po oceni komisije več kot odlične tako po vsebini kot po zrelem načinu izražanja in pogledu na življenje.

Prvih deset tekmovalcev I. stopnje: 1.

Maja Zupan OŠ A. T. Linhart Radovljica, 2. Svetlana Zrnič-OŠ Tone Čufar Jesenice, 3. Urška Kozjek-OŠ Stane Zagor Lipnica, 4. Jasna Alibabič-OŠ Tone Čufar Jesenice, 5. Jana Papler-OŠ Stane Zagor Lipnica, 6. Branka Pfajfar-OŠ Stane Zagor Lipnica, 7. Dario Cizel-OŠ A. T. Linhart Radovljica, 8. Marjana Droč-OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica, 9. Lijana Trontelj-OŠ Tone Čufar Jesenice, 10. Alenka Springer-OŠ 16. december Mojstrana.

Prve tri tekmovalke II. stopnje: 1. Maja Gasperin, 2. Maja Demšar, 3. Irena Kralj — vse CSUI Jesenice.

Tekmovalke III. stopnje: 1. Jasna Volfan, 2. Vesna Pilipovič, 3. Barbara Zupan — vse CSUI Jesenice. M. Malenšek

NAGRAJENI SPIS

Mnogo ljudi — mnogo mnenj o sreči. Sreča? Nesreča?

Kosmačev svet se mi zdi podoben mojemu ob koncu tedna. Sreča! Ob delavniških živim v svetu, ki mi ni prirasel k ruci. Nesreča! To je svet naglice, borbe za uspeh, pretvarjanja na ljubo temu uspehu. Ta svet od ponedeljka do petka je hladen. Ljudje se merijo s strogimi pogledi. Kdo ima več? Kdo ima toliko, da bi se splašalo potruditi se z njim? Kdo ima veljavo in moč? Kdo ima zveze? Kdo bi mi utegnil služiti za zvezo? Svet od ponedeljka do petka je potrošno blago. Nemara je menjava pogosto poštena, a kaj, ko ostaja menjava.

Potem pa pride petkovo popoldne.

DRUGE VRSTE SREČA

Nesrečne blede sivozelene barve izginejo. Zamenjajo jih srečni rjavordeči, žametno modrozeleni, sončno rumeni odtenki. Nad mojim življenjem se prižgejo luči, kakršne so svetile tudi nad potmi nekaterih Kosmačevih junakov.

Kako pridem do tega delčka sreče v celotnem življenju? Sedem s Kosmačevim knjigo v roki v kak topel kot, kamor med tednom ne smem, saj ni časa. In jih srečujem: dobrosrčnega Tmarja, katerega ljubezen je prerasla lastniški odnos do žene, češkega kadeta iz prve svetovne vojne, ki je Kosmačevim dovolil poloviti razmoženi komis iz reke, strica Tomaza, ki pravi, da te pamet zmeraj počaka in se zato ne boj pošaliti, te to Ano, ki zrači bratove obleke v upanju na njegovo vrnitev, Kosmačev mater, ki ni nikoli v dvomu, kaj je prav in kaj ne in Kosmačevega očeta, ki se z dlanjo pogladi po nosu in pravi: »O tem bi bilo treba pisati.« Srečujem tudi ljudi, ki niso dobri, a Kosmač zanje pravi, da so bolj nesrečni. Kakršni koli že so ti ljudje, dobri ali slabi, zgneteni so iz zemlje in ne iz zraka. Drug do drugega imajo določen odnos, niso tako brezbržni kot ... kot smo mi.

A srečanje s Kosmačevimi ljudmi mi še ni dovolj za srečo. Očidem tudi kam v zakotne kraje, kjer so hiše na las podobne Kosmačevi, Ravničarjevi, Tmarjevi. Ljudje, ki hodijo med domačinami, še vedno hodijo počasi in preudarno. Ženske še vedno nosijo rute in smejo biti tudi stare. Ko vidim vse to, diham globoko, da bi nekaj ostalo tudi za čez teden.

Pa tudi to je še premalo. Kosmačev svet hočem doživeti še na drug način: hoditi po njem. Rob, za katerim zavija neugledni kolovoz, je nemara prav tak kot Dominov rob: travnik, čez katerega tečem v čistem veselju nad življenjem, je enak Modrijanovemu travniku; sive pečine nad staro hosto — ali ni to ves Vranjek? Obraščeni potok, ob katerem že dolgo ne smem več peči potičk iz ilovice, pa je na svetu tak kot Skopinik.

Oči so videle, noga je občutila, ušesa so slišala, a za srečo potrebujem še nekaj: vonj po kuhanem krompirju in repi, po žganjekuhi, po dimu, ki prihaja iz pravega (ne plinskega ali mazutnega) ognja, vonj po topli in preorani zemlji. Ko občutim vse to, sem zadovoljna in pomirjena, a obenem tudi v strahu. Bo vsa ta sreča res minila? Je vse to samo še privid? Nove ceste, železnice; hiše, nove tovarniške strehe, mrtve reke in brezbržni ljudje me spravljajo v brezup. Moram, si rečem, moram najti kar največ lepega, Kosmačevega. Moram prihraniti za takrat, ko bodo na svetu samo še hiše, ceste, železnice, traktorji, računalniki in bo za srečo kaj malo prostora. Moram poiskati nekoga, ki bi bil podoben Kosmačevemu dedu in bi se zanj lahko reklo: Andrej ne laže.

V ponedeljek bom vse to zelo zelo potrebovala. Maja Zupan

MINI KRVODAJALSKA AKCIJA

V četrtek, 15. marca, je potekala mini krvodajalska akcija, ki pa je bila za polnoletne dijake Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice velika akcija. Ta dan je organizirano dalo kri 83 dijakov centra, kar je več kot 50 % vseh dijakov, ki so že napolnili 18 let.

Na zavodu za transfuzijo krvi v Ljubljani je pričelo primanjkovati krvne plazme in je ni bilo niti več za nujne primere. Rdeči križ Jesenice je zaprosil Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, da bi povabili dijake, ki so že dopolnili 18 let, če bi hoteli darovati kri. Strokovna služba CSUI je skupaj z razrednimi skupnostmi zaključnih letnikov izvedla popis prostovoljnih krvodajalcev. Uspeh je bil v četrkih razredih več kot zadovoljiv. Na Rdečem križu so računali z enim avtobusom dijakov. Zgodilo pa se je, da je z Jesenic odpeljal avtobus nabito poln. Dijaki in dijakinje (predvsem zdravstvenega varstva), ki stanujejo v krajih, ki imajo dobre zveze z Lju-

bljano, pa so se v Ljubljano odpravili kar z rednimi avtobusi.

V šoli je v četrtek, 15. marca, v klopih četrkih razredov zijala strašna praznina. V razredih so ostali samo tisti, ki še niso dopolnili osemnajst let starosti in tisti, ki se niso najbolje počutili. Ostali smo se odpeljali v Ljubljano na jeseniško mini krvodajalsko akcijo. Vsi dijaki smo to pot dali kri prvič, le naša spremljevalca iz šolske svetovalne službe sta že »stara« krvodajalca.

S strahom smo čakali na naš prvi odvzem krvi in spoznali smo, da ima strah le velike oči. Marsikdo od nas se je 15. marca za vedno zapisal med redne prostovoljne krvodajalce.

Srečanje najstarejših oskrbovank v domu dr. Franceta Berglja (foto J. Rabič)

OD FANTAZIJE DO NERESNIC

Alternativnost jeseniške mladine je na psu, lokal »Pri treh pesnikih« pa je omembe vreden le zato, ker je Edo Torkar v njem razbil kozarec. To in še marsikaj drugega smo izvedeli ob rednem prebiranju Mladine.

Ob prvem članku, v katerem je Torkar govoril o klubu mladih na Jesenicah, smo si mislili svoje in na članek ni odgovoril nihče, čeprav, kot vidim sedaj, bi bilo zelo potrebno. Kljub nekaterim neresnicam, ki jih Torkar navaja v svojem članku, se je po Jesenicah sprehajal z dvignjeno glavo in velikim psom, češ, poglejte me, jaz bom napravil red in povedal funkcionarjem, kar jim gre. Mislim sem si: »Skromnost je pač stvar inteligence.«

Višek pa je Torkar dosegel s člankom, ki je izšel 22. marca v Mladini pod naslovom: »Pri treh pesnikih se dobimo«. Sedaj hodi po Jesenicah še z bolj dvignjeno glavo in velikim črnim psom ... in najbrž že razmišlja o novem članku.

Kot lahko izvemo iz uvoda je bila v bifeju »Pri treh pesnikih« nekdanja ena najbolj zanikernih proletarskih beznic (citati) in ko preberemo do konca, spoznamo, da se v bifeju ni prav nič spremenilo, kar se beznice tiče, le proletarijat je zamenjala kulturna in politična smetana.

Pa poglejmo ozadje, kako in zakaj je članek sploh nastal.

Edo Torkar ali zakajeni pisnik, kot se sam imenuje, se je naenkrat odločil, da spremeni okolje in gre med »cvet izobraženstva«, oziroma v klub »Pri treh pesnikih«. Kljub temu, da je to klub zaprtega tipa, Edo nihče ni rekel žal besede, nasprotno, še veselimo bili njegovega obiska. Vendar pa Edov temperament in kozarček belega kozarcev na mizi in eden je moral pod mizo. Normalno posredovanje šefa lokala je Edo zelo prizadelo in ko šef ni hotel denarja za kozarec, je Edo odšel iz bifeja s črnimi mislimi in dolgim obrazom. Skoraj bi že rekel, da tega praga ne bo več prestopil, vendar, kaj veš, če ne prej, čez sedem let vse prav pride. Edo je odšel brez besed. Teh sedem let pa ni trajalo dolgo in Edo je kmalu spet zavil v našo družbo. Tokrat s prijateljem, kateremu alkohol ni bil tuja stvar. Vinjenim gostom »Pri treh pesnikih« ne strežejo in s še enim kozarčkom ni bilo nič. Užaljenost, ki se je že dolgo kuhala v Edo je zavrela in prekipela. Zagrozil je, da bo drugič razbil ves lokal in ne le en kozarec in rekel, kar se mu je zdelo takrat idealna grožnja, da bo vse skupaj dal v časopis.

Ze po njegovem pamfletu o klubu mladih, ki ga je objavil v Mladini in to celo s pripombo, da ga Železar ni hotel objaviti, vemo, da njegovih člankov ne moremo resno ocenjevati. Rečemo le lahko, da je v njem poleg otroške užaljenosti tudi več neresnic ali polnesnic.

Sprašujemo se le, kaj nam je Torkar s tem hotel povedati. S tem, da se skriva v tretji osebi, si je dovolil določene stvari spremeniti in jih celo podtakniti. Ko govori o klubu mladih, pravi, da sta bila na večeru dva pesnika in da se enemu (se pravi njemu) proze niti ni ljubilo prebrati in je komaj čakal na pivo, ki si ga bo

privoščil na Pošti. Resnica pa je taka, da me je sam prosil, naj mu preberem prozo, ker on v teh stvareh ni najboljši.

Prav tako je z zadnjim člankom. Komu od stalnih članov bifeja je mar, kdo sedi pri sosednjih mizah. Lahko je črn, rumen ali bel in zato ne vem, zakaj bi bilo treba izobešati napise, kot so: »Hvala bogu, da sem Slovenec.«

Kaj torej Torkar hoče s svojimi fantazijskimi pamfleti doseči ... afirmacijo, honorar ali kaj drugega? Drži naj se raje svojih potopisov, fantazijsko ali domišljijsko ocenjevanje okolja pa naj raje pusti.

Sandi Jakopič

Vlivanje jekla (foto I. Kučina)

PRISRČNO SREČANJE NAJSTAREJŠIH OSKRBOVANK

V domu dr. Franceta Berglja na Jesenicah so prejšnji teden pripravili nadvse prisrčno srečanje oskrbovank, ki so dopolnile devetdeset in več let starosti. Najstarejša v domu je Angela Udir, ki je dopolnila 95 let. Franciška Anderle, Jerca Ozbič, Polona Pukšič in Marija Kralj imajo 92 let, Marjana Košir 91 let, Jerca Trtnik in Terezija Cuznar pa letos slavita 90-letni jubilej.

V domu so za vse slavljence pripravili skromno, a prisrčno pogostitev. Poklonili so jim šopke rož in nazdravili častiljivim letom oskrbovank. Srečanje je minilo v zares prijetnem in vedrem razpoloženju, vsem pa seveda zaželimmo še veliko veselih, zdravih in zadovoljnih let. (Tekst in foto: J. Rabič)

Jeseniški zmagovalni dvosed na prvem državnem prvenstvu (foto F. Sluga)

VOJAŠKI VOJNI INVALIDI NA LETNI SKUPŠČINI

Letno skupščino so 23. marca imeli tudi člani organizacije vojaških vojni invalidov vseh treh krajevnih skupnosti Plavž. V tej organizaciji je 57 članov, med njimi 30 žensk. Umrli je ena članica, odselili sta dve, priselilo se jih je pet, dve pa so na novo vpisali po umrlih borcih invalidih.

Odbor je skrb posvetil predvsem članom. Obiskali so bolne, in sicer osem na domu, pet pa v bolnišnici. Z njimi so se pogovarjali o potrebni pomoči in jih obdarili, žal le s simboličnim darilom. Lani so pripravili tovariško srečanje, ki zaradi precejšnjega števila obolelih ni bilo najbolje obiskano. Redno so se udeleževali vseh spominskih slovesnosti, bili pa so tudi na osrednji proslavi na Ljubelju in v Železni-Kapli.

Ugotovili so, da je zanimanje za letovanje precej upadlo, predvsem zaradi zvišanih cen, nizkih dohodkov, razen tega pa tudi zaradi zmanjšanja pokretnosti zaradi bolezni in starosti.

Na koncu so sprejeli sklepe in program dela za letošnje leto in se pridružili misli republiškega odbora ZZB NOV, da naj ostane himna takšna, kot je, saj je tovariš Tito z njo obšel ves svet.

B. B.

PIONIRSKO FOTO TEKMOVANJE V ŽIROVNICI

V soboto, 24. marca, je bilo v osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovni občinsko foto tekmovanje, ki sta ga organizirala foto klub Andrej Prešern in OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica. Na tem tekmovanju so podelili priznanja trem najboljšim ekipam.

Tekmovanja so se udeležile ekipe iz OŠ Prežihov Voranc in Tone Čufar z Jesenic, OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora in iz OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica. V znanju o fotografiji se je pomerilo deset dvočlanskih ekip.

Zjutraj smo se zbrali v šolski učilnici. Ekipe so izžrebale naloge. Žreb je ekipam določil vasi in motive v njih, katere naj bi fotografirali. Vsem ekipam so organizatorji razdelili filme in nas seznanili s pravili tekmovanja. Gostujočim ekipam so določili vodnike, ki so mlade fotografe vodili in spremljali po naših vaseh. Po malici so ekipe odšle na teren. Določeno je bilo, naj svoje delo opravijo do 12. ure. Vendar so se vsi vrnili še prej. V šolski učilnici smo filme razvili, jih fiksirali in osušili. Naše kuharice so za vse, ki so sodelovali na tekmovanju, pripravile kosilo. Po kosilu smo reševali še teste in fzdelaletne kontaktne kopije, ki jih je ocenil Adi Fink, amater prve stopnje iz Radovljice.

Rezultati občinskega tekmovanja so naslednji:

1. mesto Mojca Peternel in Damjan Hrovat OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora;

2. mesto Boštjan Kermc in Robi Regovec OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica;

DIA VEČER

V sejni sobi Planinskega društva Javornik-Koroška Bela bo v torek, 3. aprila, ob 19. uri predvajala diapozitive Diana Lavrih, članica PD Radovljica, pod naslovom: »Potovanje po Islandiji«.

Vabljeni

PISNA PRIZNANJA IN SPOMINSKE ZNAČKE ZA »LEPE ROŽE«

Na letni skupščini Turističnega društva Jesenice so bila 20. marca podeljena pisna priznanja tistim, ki so si lani najbolj prizadevali pri gojitvi rož in drugega okrasnega zelenja, da bi oplešali okolico in celoten izgled našega mesta.

Priznanja so prejeli:

Draga ALIČ, Manda BAKIČ, Andrejka BEG, Karla BOGATAJ, Vida BOLEK, Marija BOŠKIN, Lucija BUTINAR, Stanka BOGATAJ, Cedo CVETKOVIČ, Ivica ČUK, Rezka DOMENKO, Jožefa GALE, Ljubo GALIČ, Stane GORIŠEK, Ivica GORENJC, Francka HAFNER, Ivanka JALEN, Vlasta JAMNIK, Ivanka JELOVCAN, Marija JEREB, Marjan JESIH, Gabrijela KALAN, Vilma KEJŽAR, Ela KELVIŠAR, Tina KELVIŠAR, Cilka KLINAR, Irena KLINAR, Štefka KLINAR, Lina KOBAL, Marija KOBAL, Alojz KOCJAN, Ema KRIZNAR, Frančiška KUNŠIČ, Ana LANJŠČEK, Frida LASNIK, Ljudmila LENDIČ, Franc LINDIČ, Antonija LAVTIČAR, Milka MAREN, Milena MARKELJ, Majda MARKELJ, Alojzija MARKEŽ, Jožica MARKEŽ, Romana MARKOVIČ, Milka MITROVSKI, Marija MOŽE, Rozalija MUR, Angela MUROVEC, Elvira NOČ, Angela NOVAK, Betka NOVAK, Vida NOVAK, Anka OLIPIČ, Frančiška OZEBEK, Pavla PAPEŽ, Polonca PAVLIČ, Milka PERAT, Anica PESJAK, Marija PLAVNIK, Gizela POGAČAR, Milan POLAK, Cilka POLKA, Eli POTOČNIK, Marija POZNIK, Kati PUC, Stojan RADIČ, Vali RAVNIKAR, Tone REBOLJ, Marta REBOLJ, Radojka REJAKOVIČ, Milan ROVAN, Angelca RUSTJA, Anton SEVER, Frančiška SLABE, Ančka SMOLEJ, Pavla SRPČIČ, Milena STOCCA, Marija STOPAR, Marija SVETINA, Anica ŠANTL, Rudi ŠEKA, Lado ŠENICA, Marija ŠINKELJ, Miroslav ŠKOF, Majda ŠLIBAR, Breda TIGELI, Klara TRAMTE, Drago TUBIN, Marija VESKOVIČ, Ivanka VIDMAR, Marta VILMAN, Jana VIŠNAR, Joži VIŠNAR, Zlata VIŠNAR, Zlata ZAVELCINA, Katarina ZEVIK, Ivanka ŽERJAV, Marjana ŽUST, Tilka ŽVAN, Pavla RUPNIK, Ivan KLOKOČAVNIK, Mimica SMREKAR.

Najvišja priznanja v obliki SPOMINSKE ZNAČKE pa so prejeli: Kristina DOLINAR, Anica CUZANAR, Marija BAŠ, Greta FAGANEL, Angela KEJŽAR, Minka KOVAČ, Marija OTRIN, Mira PRISTOV, Ida SMOLEJ, Ivan TRIPLAT, Anton TEPINA, Marija LAH, Riko BOBIČ, Jožefa BOBIČ, Ivanka ROT, Angelca LIČOF, Jožica BRELIH, Ela OKROŽNIK, Milan DOLINAR in France TREVEN.

B. B.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JOŽETA PAVLOVIČA

upokojenca Železarne Jesenice

se iskreno zahvaljujemo vsem znanem, sosedom in prijateljem, ki so mu darovali vence in cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam ustno ali pisno izrekli sožalje, nam denarno pomagali in sočustvovali z nami.

Posebno zahvalo smo dolžni dr. Cesarju za obiske na domu ter osebo internega in kirurškega oddelka Bolnice Jesenice za nesebično pomoč v času njegove bolezni.

Zahvaljujemo se sosedu Antonu Mraku za vsestransko pomoč med njegovo boleznijo.

Hvala tudi tovarišema Rozmanu in Drabu za poslovlilne besede ob odprtem grobu in pevcem za zapete žalostinke.

Se enkrat vsem in vsakemu posebej iskrena hvala!

Vsi njegovi

Ob izgubi dragega sina, vnuka in nečaka

JOŽETA ŽVABA

delavca Železarne

se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znanem in prijateljem za cvetje in izrečena sožalja. Lepa hvala pevcem DU Jesenice za zapete žalostinke in vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Vsi njegovi

Ob smrti najinega

JANEZA OVNA

se zahvaljujemo vsem njegovim iskrenim prijateljem, sodelavcem, Štefanu Ščerbiču, še posebej pa Janezu Kavčiču za vso pozornost, izrečena sožalja in pomoč.

Hvala vsem, ki ste ga cenili in imeli radi.

Hvala tudi vsem, ki ste čutili z nama.

Beno in Olga Oven

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti KO-FI se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Marica Pirman

Sodelavkam in sodelavcem vzdrževanja Javornik in TOZD Remontne delavnice HIP, instalacija, montaža in žerjavni na Javorniku se najlepše zahvaljujem za izrečene čestitke in prejeta darila ob mojem jubileju, ki mi bodo v trajen spomin.

Cvetka Novkovič

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek se iskreno zahvaljujem za čestitke ob 8. marcu, dnevu žena.

Ana Kržišnik

Nekdanjim sodelavcem in izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za povabilo na praznovanje ob dnevu žena, pogostitev in prijetno popoldne.

Upokojenke Ivanka, Regina in Marija

IZGUBLJENA VERIŽICA Z MEDALJONOM

Od Kina Radio do Plavža (na poti ali v avtobusu) sem izgubila zlato verižico z medaljonom s sliko pokojnega moža. Ker mi je drag spomin, prosim poštenega najditelja, da jo proti nagradi vrne na uredništvo Železarja (nekdanja stavba IBM).

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 31. marca, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

EMONA MARKET Jesenice, Prešernova 1/a, Jesenice in ROŽCA — sam. trgovina na Javorniku, O. Novaka 8, Jesenice.

DEŽURNA LÉKARNA

V marcu je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane na redni občni zbor društva, ki bo v soboto, 7. aprila, ob 16. uri v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13.

Obenem društvo obvešča člane, da sprejema prijave za letovanje v počitniških domovih Železarne v Crikvenci in Biogradu na moru. Prijave sprejemajo v društveni pisarni vsak torek in petek od 16. do 18. ure, do vključno 20. aprila 1984.

ČLANOM DU ŽIROVNICA

Društvo upokojencev Žirovnica vabi vse svoje člane na občni zbor društva, ki bo v NEDELJO, 8. APRILA, OB 16. URI V DOMU UPOKOJENCEV.

Na občnem zboru bomo pregledali dosedanje delo, začrtali naloge za prihodnje in izvolili nov izvršni odbor društva. Pred občnim zborom bo kratek kulturni program, po občnem zboru pa prigrizek in prijateljsko srečanje.

KRIŽANKA

Radko Polič, Osankarica, Palestina, on, Erna, katar, Rio, RR, Mura, IK, oko, Poe, Karel, Bratož, anali, Destovnik, Draga, KK, ski, ionij, enklava, rast, Nal, Kmeri, Edna, Bajer, Opava, nugat, okular, ajd, smer, Omsk, jahališče, artičoka, AR, Sket, ananas.

UGANKARSKI SLOVARČEK

ANTIČ — sodobni srbski arhitekt (Ivan)
BREL — že umrli francoski šansonjer (Jacques)
NETRSK — naskalna zelička, ki so jo nekoč sadili po strehah zoper strelo

POZITRON — pozitivno nabiti antidelec elektrona, v kozmičnem sevanju

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

30. marca, amer. animirani film HEAVY METAL — filmsko gledališče (ob 17. uri abonma mladinski, ob 19. uri abonma odrasli), ob 21. uri premiera amer. barv. akcij. drame FANTJE IZ MAKSOVEGA BARA.

31. marca, amer. barv. akcij. drama FANTJE IZ MAKSOVEGA BARA ob 17. in 19. uri.

1. aprila, amer. barv. akcij. film SINJA STRELA ob 17. in 19. uri.

2. aprila, jug. barv. film ŠE TO KRAT ob 17. in 19. uri.

3. aprila, amer. barv. film po romnu Ericha Segala MOŠKI, ŽENSKA IN OTROK ob 17. in 19. uri.

4. aprila, amer. barv. grozljiva SHOW STRAHU IN GROZE ob 17. in 19. uri.

5. aprila — ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

30. marca, amer. barv. akcij. film SINJA STRELA ob 18. in 20. uri.

31. marca, amer. barv. pust. film AGENTI ŠT. 1 — LJUBI IN UBIJA ob 16. uri, ob 18. in 20. uri SINJA STRELA, amer. barv. akcij. film.

1. aprila, amer. barv. pust. film LESSIJEVE ČAROVNIJE ob 10. uri, ob 16. uri nem.-ital. barv. akcij. film PET PRED DVANAJSTO V CARA-

CASU in ob 18. in 20. uri ame. barv. akcij. drama FANTJE IZ MAKSOVEGA BARA.

2. aprila, amer. barv. film PRI ZLATEM JEZERU ob 18. in 20. uri.

3. aprila, jug. barv. film ŠE TO KRAT ob 18. in 20. uri.

4. aprila — ZAPRTO!

5. aprila, amer. barv. film MOŠKI, ŽENSKA IN OTROK ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

1. aprila, amer. barv. komedija KAVBOJKE Z ROŽNATIMI OČMI ob 19. uri.

5. aprila, amer. barv. western film BARBAROSA ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

30. marca, jap. barv. pust. film KING KONG JE POBEGNIL ob 17. uri.

31. marca amer. barv. komedija KAVBOJKE Z ROŽNATIMI OČMI ob 19. uri.

3. aprila, angl. barv. pust. film DEKTEKTIV HARIET ZAPPER ob 19. uri.

GLEDALIŠČE TONE ČUFAR

NEDELJA, 1. aprila, ob

10. uri VAŠA MATINEJA:

— mali koncert Glasbene šole,

— veverica in njeni prijatelji.

SREDA, 4. aprila, ob 20. uri

Sean O'Casey: PRAVLJICA ZA LAHKO NOČ — gostovanje Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice — za abonma in za izven; igrajo: Janez Starina, Teja Glažar, Matjaž Višnar, Metka Franko, Milan Vodopivec in drugi.

OPOZORILO: V poletnem času bo pričetek večernih predstav ob 20. uri.

PREBIVALCEM KS SAVA

Svet krajevne skupnosti Sava Jesenice sklicuje zbere krajanov:

— za sosesko 1—2. aprila ob 18. uri v šolski sobi na železniški postaji.

— za sosesko 2—3. aprila ob 18. uri v OŠ Prežihov Voranc Jesenice — glasbena učilnica št. 29.

— za sosesko 3—4. aprila ob 18. uri v učilnici ŽIC.

Na dnevnem redu zborov krajanov bo poročilo KS za leto 1983 in program za leto 1984 ter obravnava statuta KS.

Vabimo krajanje, da se zbora udeležijo, saj je njihovo sodelovanje potrebno za dobro delovanje krajevne skupnosti.

Delovna organizacija Kovinska oprema Mojstrana ponovno objavlja dela in naloge:

— vodenje obrata proizvodnje in vzdrževanja

Pogoja: izobrazba prva stopnja fakultete za strojništvo, tri leta delovnih izkušenj na takem ali podobnem delu;

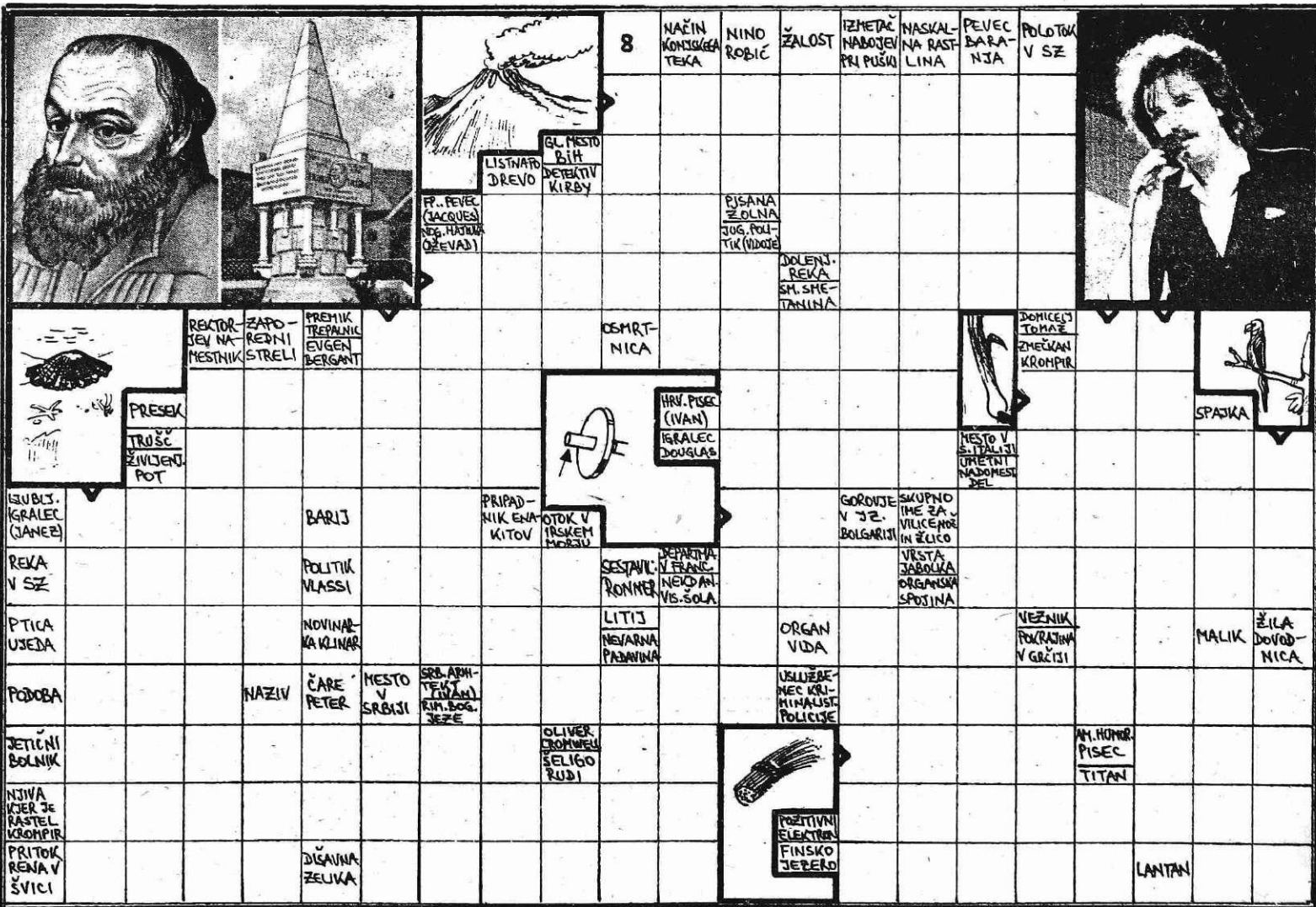
— vodenje tehnološke priprave dela

Pogoji: izobrazba prva stopnja fakultete za strojništvo, tri leta delovnih izkušenj na takem ali podobnem delu.

Za izbrana kandidata bo uvedeno poskusno delo, ki bo trajalo tri mesece.

Delovno razmerje se bo sklenilo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Kandidati naj pošljejo vloge z ustreznimi dokazili v 15 dneh po objavi na naslov: Kovinska oprema Mojstrana, Alojza Rabiča 58, 64281 Mojstrana.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

LEPA TEKMA V PARA-SKIJU

Letošnje republiško in državno prvenstvo v para-skiju je bilo na letališču v Bovecu v dneh od 22. do 25. marca. Prizadovoljni člani mladega bovskega aerokluba so tekmovali organizirano zadovoljivo, glede na to, da so se s takim tekmovalnim spoprijeli prvič. Da je tekmovaljevo uspelo, je pripomogel helikopter MI-8 vojnega letalstva in tudi smučarski klub iz Boveca z dobro pripravljenima veleslalomskima programima in dobrim vodenjem smučarskega dela tekmovalja na Kaninu. K dobremu počutju pa je pripomoglo tudi izredno lepo vreme vse štiri dni tekmovalja.

Za republiško prvenstvo je sodelovalo pet slovenskih klubskih ekip s po tremi tekmovalci, za državno prvenstvo pa se jim je pridružil še pet ekip aeroklubov iz Sarajeva, Bihača, Banja Luke, Makedonije in Zagreba. Tako je za republiško prvenstvo tekmovalo 16 in za državno prvenstvo 32 padalcev.

Tekmovalje je bilo za bovske predel prava osvežitev s turističnega stališča. To je bila atraktivna prireditev, ki je zadovoljila številne goste alpskega turističnega centra v Bovecu. Ker jim je sneg izginil na letališču prek noči, so morali tam opraviti skoke na kopno zemljo. Po pravilu bi jih morali na sneg. Skoke na strmi teren so uspešno izvedli na smučišču v Čezsoči, ki je imelo naklon okrog 40 stopinj.

Vreme je padalce na tekmovalnih največkrat nenaklonjeno. Zato so bili tudi pomisleki zaradi kandidature Boveca za državno prvenstvo. Mnenje je bilo, da bo zvrtnen zrak ob vetrovnem vremenu onemogočil skoke z višine tisoč metrov. Presenetljivo pa je bilo ozračje mirno in je omogočilo padalcem izvesti atraktivno in lepo prireditev. Kaže, da para-ski tekmovalje v Jugoslaviji je dobiva na veljavi in da bo kmalu zanimivo tudi za druge turistične kraje. Kranjska gora ima za to najlepše pogoje.

Republiški in državni prvak je zasluženo postal leški padalec Roman Pogačar, ki je bil najboljši v smučanju in drugi v skokih na cilj. V skokih je bil najboljši Darko Svetina. Lanski prvak v para-skiju Branko Mirt pa si je za pravi drugo mesto v končni razvrstitvi z diskvalifikacijo v prvem teku veleslaloma, ker je zgrešil vrata. V drugem teku pa je bil drugi za daleč najboljšim Pogačarjem. Diskvalifikacija v enem teku se ne pomeni izločitve iz tekmovalja, kot pri čistih smučarskih tekmovaljih, ampak samo pridobitev maksimalnega števila kazenskih točk v enem nastopu. Podobno kot Mirtu se je pripetilo v prvem teku Benjaminu Smidu, ki je po eno in pol letnem premoru spet prišel uspešno tekmovali. Zaradi bolezni je moral v tem času počivati, kaže pa, da je že na prvem tekmovalju v novi tekmovalni sezoni dobil samoznaujanje z uvrstitvijo na peto mesto v skokih. Za najboljšo leško ekipo bo tako spet nepogrešljiv član za skoke na cilj in tudi figure.

V smučanju je za presenečenje poskrbel član makedonske ekipe Džordže Ivanov z drugim mestom in tudi Nenad Pešut iz zagrebške ekipe s tretjim mestom.

Po kvaliteti bi morala ti dve mesti zasesti Mirt in Smid, a sta si kolajni napravila z napakama v prvem teku veleslaloma.

Skoki na cilj so bili v znamenju tekmovalja leških padalcev, ki so zavzeli prvih pet mest. Najboljši je bil Darko Svetina, ki je vse štiri skoke doskočil v ničlo. Po dvakrat pa so doskočili v ničlo Pogačar, Božič, Mirt in Zagrebčan Pirc.

V ekipni razvrstitvi sta bili ekipi »A« in »B« Alpskega letalskega centra iz Lesc najboljši v smučanju in skokih ter v kombinaciji, vse tri bronaste kolajne pa si je priborila zagrebška ekipa.

REZULTATI: Državno prvenstvo: skoki na cilj — posamezno (32): 1. Darko Svetina 0 cm (4x0), 2. Roman Pogačar 3 cm, 3. Roman Božič 4 cm, 4. Branko Mirt 8 cm, 5. Benjamin Smid 15 cm ... ekipno (10): 1. ALC — B (Svetina, Božič, Smid) 19 cm, 2. ALC — A (Pogačar, Mirt,

Intihar) 84 cm, 3. AK Zagreb 302 cm, 4. ALC — C (Safarić, Hrast, Pfajfar) 461 cm ... veleslalom: 1. Pogačar (ALC-A) 1,47,55 (53,19, 54,36), 2. Ivanov (Makedonija) — 5,19 s, 3. Pešut (Zagreb) 5,69, 4. Božič + 8,61, 5. Svetina + 8,87, 6. Intihar (vsi ALC-B) 12,23, 7. Pfajfar (ALC-C) 12,33, 16. Mirt, 17. Smid ... ekipno: 1. ALC-A 40,60 neg. točk, 2. ALC-B 47,71, 3. AK Zagreb 49,23, 7. ALC-C 109,91 ...

Skupna razvrstitev — kombinacija — posamezno: 1. Pogačar, 2. Svetina, 3. Božič (vsi ALC), 4. Makovec (Zagreb), 5. Mirt, 6. Intihar, 7. Smid (vsi ALC), 8. Čuš (Ptuj), 9. Tomič (Bihač), 10. Mandić (Sarajevo); ekipno: 1. ALC-B 205,55 točk, 2. ALC-A 242,75, 3. AK Zagreb 494,48, 4. ALC-C 890,74 ...

Razvrstitev za republiško prvenstvo je za slovenske tekmovalce brez tekmovalcev iz drugih republik.

STEFANOVSKA V SLOVENSKI REPREZENTANCI

Vsako leto organizira Gimnastična zveza Slovenije v mesecu aprilu »turnir prijateljstva«, na katerem sodelujejo republiške in pokrajinske reprezentance mlajših mladink, dejansko pa so to pionske reprezentance. Za določitev reprezentance Slovenije je bilo v soboto, 24. marca, v Ljubljani v telovadnici TVD Partizana Tabor izbrano tekmovalje, ki se ga udeležilo samo 20 tekmovalk iz štirih društev: Zelen jame, Sp. Šiške in Tabora, vsa iz Ljubljane ter Jesenic. Prvih šest uvrščenih bo predstavljalo Slovenijo 6. in 7. aprila na »turnirju prijateljstva«, ki bo v Kopru. Med temi je tudi Jeseničanka Sandra Stefanovska. Uvrstila se je na peto mesto, kar je za mlado jeseničanko doslej največji uspeh. V razvrstitvi bi bila lahko še mnogo boljše, če bi bolj vztrajno trenirala in se bolj uporno učila težjih prvin, predvsem na bradlji. Že samo stoji na rokah na višji lestvini in obrat v stoji za 180 stopinj, bi ji prinesla dodatnih 0,70 točke. To bi ji tudi zagotovilo tretje mesto med slovenskimi telovadkami v tej kategoriji. Razen Sandre vse ostale reprezentantke stojijo na rokah obvladajo.

Zmagala je telovadka Zelene jame Tina Matoh pred Bojano Šipčič iz Sp. Šiške. Obe se odlikujeta poleg in dobro izvedenih težinah, kakršnih Jeseničanka še ne obvlada. Vse možnosti pa ima, da se nauči vsaj stoji na rokah do državnega prvenstva, s čimer bi lahko resno posegla v borbo za kolajne.

Na gredi je Sandra prvič na tekmovalju izvedla vajo brez padca, kar ji je prineslo visoko oceno 9,25 točke. Visoko oceno preko devet točk je prejela tudi na parterju. Precej slabše kot zna, pa je skakala čez konja, kjer je prejela samo 8,50

točke. Močno se ji je poznalo, da ves teden ni vadila preskoka zaradi rahle poškodbe kolena.

Svojo veliko priljubljenost pa je na tej tekmi napravila Dagmar Brajkovič. Povsem nerazumljivo v parterni vaji ni izvedla salte s celim vijakom in nato izpustila še eno »B« težino in zato izgubila pri oceni celo točko. Podobno je naredila na bradlji in izgubila pol točke. Za uvrstitev v reprezentanco pa ji je zmanjkalo samo 0,80 točke. Še slabše je tekmovala Nina Slamnik, ki je na treh orodjih izpustila vse te težje prvine, čeprav jih je na prejšnjih tekmah že lepo in brez spodrsiljav izvajala. Najbolj obojetajoča jeseniška telovadka na tak neborben način nima praktično nobenih možnosti za napredovanje. Lep napredek pa sta pokazali najmlajši Jeseničanki — Sandra Možina in Irena Bertoncelj, ki bosta lahko že čez leto dni enakovredni Stefanovski, če bosta še naprej tako pridno vadili kot doslej. Krejčeva in Kosova sta vaje na vseh orodjih izpeljali tako, kot znata, brez večjih napak, prešli pa sta precej nižje ocene od najboljših, ker v vajah nimata predpisane števila težin, predvsem pa obvezne prvine, zaradi katere se izgubi kar 0,70 točke.

REZULTATI: 1. Tina Matoh (Z. jama) 36,075, 2. Bojana Šipčič 35,975, 3. Katarina Bogataj (obe Sp. Šiška) 35,025, 4. Mojca Zamuda (Tabor) 35,050, 5. Sandra Stefanovska (Jesenice) 34,500, 6. Milica Remetič (Z. jama) 34,300, 7. Alenka Šušteršič (Sp. Šiška) — rezerva, tudi tekmuje na turnirju — 33,175, 12. Dagmar Brajkovič 32,450, 16. Nina Slamnik 31,250, 17. Sandra Možina 28,575, 18. Borka Krejčič 28,525, 19. Irena Bertoncelj 28,125, 20. Milica Kos 27,975.

Im

JEKLARJI SO SE POMERILI V VELESALOMU IN SANKANJU

V torek, 20. marca, so se delavci TOZD Jeklarna pomerili v veleslalomu na Poljanah. Med 22 tekmovalci so bili najboljši:

— nad 45 let: 1. Franc Legat, 2. Alojz Dečman, 3. Joža Faletić;
— od 35 do 45 let: 1. Anton Mlakar, 2. Martin Žvab, 3. Anton Potočnik;
— od 25 do 35 let: 1. Marko Razinger, 2. Anton Albreht, 3. Alojz Noč;
— do 25 let: 1. Boris Kobentar, 2. Ivan Pogačar, 3. Silvo Gerdej.

V sredo, 21. marca, so se delavci TOZD Jeklarna zbrali pri Savskih jamah in se pomerili v sankanju. Tekme se je udeležilo 24 tekmovalcev in tekmovalk.

Najboljši so bili: ženske: 1. Irena Smolej, 2. Darinka Lahajnar, 3. Milana Višter; moški nad 45 let: 1. Drago Dokl, 2. Franc Legat, 3. Alojz Dečman; od 35 do 45 let: 1. Martin Žvab, 2. Vinko Mavrič, 3. Janez Čiuha; do 35 let: 1. Bogdan Razinger, 2. Silvo Gerdej, 3. Alojz Noč.

TEKMOVANJE MLADIH V KEGLJANJU NA ASFALTU

V soboto, 24. marca, sta komisija za športno rekreacijo pri koordinacijskem svetu ZSMS Zelezarne in OOSMS TOZD Valjarna bluming-štel organizirala tekmovalje v kegljanju na asfaltu. Tekmovalja so se udeležili mladinci in mladinke iz naslednjih OO ZSMS: Vratni podboji, KO-FI, RD, HVB, HVJ, Vzdrževanje, Livarna in VBŠ.

Zaradi nepopolnih ekip ni bilo ekipnega tekmovalja temveč samo posamezno.

REZULTATI:
ŽENSKES: 1. Nuša Bundalo 90 kegljev (KO-FI), 2. Marija Divjak 82, 3. Stojka Angelova 80 kegljev (obe Vratni podboji).
MOŠKI: 1. Drago Filipaj 125 kegljev (VBŠ), 2. Miran Fajfar 117 (HVJ), 3. Boštjan Stefilin 112 kegljev (RD).
Organizacija je uspela, KK Jesenice pa se zahvaljujemo za izvedbo tekmovalja. Najboljši bodo dobili nagrade 10. aprila na mladinski konferenci.

Husein Kljunić

Klemen Kapus (foto I. Zupan)

Nenad Marjanovič (foto I. Zupan)

PREDSTAVLJAMO DVA SMUČARJA — SKAKALCA

S planškim tednom se je uradno začela letošnja sezona smučarskih skokov. Predstavljamo še dva člana TVD Partizan Žirovnica in občinske Zveze smučarskih organizacij Jesenice, ki sta tudi prispevala svoj delež k ekipnemu tretjemu mestu na letošnjem tekmovalju za pokal Cockte.

KLEMEN KAPUS je peti iz generacije mlajših pionirjev. Tudi on bo letos star trinajst let. Doma je iz Rodin, obiskuje pa šesti razred osnovne šole v Zabreznici. Od fantov, ki smo jih doslej predstavili, se je Klemen zadnji resno začel ukvarjati s skakalnim športom. To je bilo pozimi leta 1982. Ob zelo hitrem napredku je po manj kot letu dni že vstopil v občinsko selekcijo. Že lani je dosegel uvrstitev med dvajset najboljših v Sloveniji, v pretekli pripravljalni — poletni sezoni pa je dosegel peto mesto na republiškem prvenstvu, kar je doslej njegov največji uspeh. Tudi pozimi je odlično začel, najboljša uvrstitev na pokalu Cockte — sedmo mesto v Adergasu, po boleznih in z nekaj smole pa je ob koncu imel nekoliko

manj uspeha. Največ je skočil letos v Celovcu, okoli 55 metrov. Majhne rasti je, domači pravijo, da premalo poje. Nekaj časa je hodil k pouku harmonike, v redni šoli je prav dober učenec, aktiven v ŠSD, za krožke in druge dejavnosti pa mu zmanjka časa.

NENAD MARIJANOVIČ je dve leti starejši, januarja je dopolnil petnajst let. S skoki je začel v tretjem razredu osemletke, ko so v šoli opazili njegove športne sposobnosti, za seboj pa so ga potegnili tudi sošolci, ki so h klubu prišli pred njim. Že od začetka je bil zelo uspešen, za Mojstrancem Smidom večni drugi, zdaj pa je že dve leti v klubu najboljši starejši pionir. Največ je dosegel v sezoni 1981/82, ko je bil drugi v končni razvrstitvi za pokal Cockte, imel pa je tudi eno posamično zmago. Najboljše uvrstitev letos: tretje mesto na republiškem prvenstvu, gorenjski prvak v letni in zimski sezoni, v končni uvrstitvi »Cockte« pa je s 36 točkami nekje med šestim in osmim mestom.

V zadnjem letu rednega šolanja, ki ga združuje s prav dobrim uspehom, se je odločil za nadaljevanje strojne smeri na jeseniškem CSUI. Prav tako kot pri izbiri poklica ima tudi jasne cilje v športu: uvrstitev v državno mladinsko reprezentanco prihodnje leto, medtem ko je bil letos že v širšem izboru.

-A-

SMUČANJE NA POLJANAH

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata in športni referent TOZD Valjarna bluming štel so organizirali tekmovalje v smučanju. V zelo lepem vremenu se je v torek, 20. marca, zbralo na smučišču 30 sodelavcev, kar je zelo majhno število glede na število zaposlenih. Najboljši tekmovalci so dobili praktične nagrade.

REZULTATI:
MOŠKI: 1. Tone Urbas 27,02, 2. Božo Kero 37,58, 3. Peter Zupančič 40,91, itd.
ŽENSKES: 1. Olga Pervanja 44,65.
Proga je bila dolga 400 m. Pripravil jo je SK Partizan Blejska Dobrava.

Husein Kljunić

IX. VRŠIŠKI TEK 1. APRILA

Turistično društvo Kranjska gora organizira 1. aprila s startom ob 10. uri na travniku nad hotelom Erika in ciljem pri Erjavčevi koči na Vršiču IX. VRŠIŠKI TEK NA SMUČEH.

Proga bo urejena po cesti do Erjavčeve kočice. Prijave sprejema organizator na dan prireditve od 7. ure dalje pred hotelom Lek.

Starostne kategorije: MOŠKI — letnik 1943 in starejši, MOŠKI — letnik 1944 in mlajši, ŽENSKES — letnik 1943 in starejši, ŽENSKES — letnik 1944 in mlajše.

Casovna omejitev je dve uri. Startnina znaša 200,00 din. Razglasitev rezultatov bo ob 14. uri pred hotelom Lek.

Udeleženci bodo svoje avtomobile lahko parkirali ob desni strani ceste proti Kranjski gori pri hotelu Erika.

Vsi udeleženci tekmujejo na lastno odgovornost in prireditelj ne prevzame nikakršne odgovornosti in obveznosti.

Organizator si pridržuje pravico, da ob neugodnih vremenskih razmerah prireditev odpove.

DELO TURISTIČNEGA DRUŠTVA JESENICE V LANSKEM LETU

V torek, 20. marca, so člani Turističnega društva Jesenice na letni skupščini pregledali svoje delo v lanskem letu. Na osnovi članarine so ugotovili, da je vseh članov 301, članov turističnih podmladkov v vseh treh osnovnih šolah na Jesenicah pa 982. Delovanje društva je potekalo v okviru petih komisij.

Komisija za turistični promet je izdelala pregled o gibanju turističnega prometa v zadnjih petih letih. Ugotovili so, da je bilo v letu 1979 na širšem področju Jesenic 8.972 gostov in 33.070 nočitev. Leta 1980 je bilo gostov 10.888 in 25.370 nočitev, naslednje leto 10.624 gostov in 30.173 nočitev, leta 1982 9.340 gostov in 17.682 nočitev, lani pa 11.792 gostov in 21.091 nočitev. Promet je do leta

1982 upadal, lani pa je zopet pričel naraščati. Število tujih gostov ni upadlo, zmanjšalo se je le število domačih gostov.

Zaradi manjše investicijske dejavnosti se je zmanjšal poslovni turizem, ob uvedbi bonov in zaradi podražitve bencina ter uvedbe pologa za prehod čez mejo pa prehodni turizem. Zasedenost prenočitvenih zmo-

gljivosti je pri zasebnikih znašala od 46 do 139 dni v letu, v Kazini Zelezarne 131, v hotelu Pošta 123, v hotelu Korotan pa 197. Zaradi povpraševanja tujih gostov bo treba na Jesenicah kvalitetno izboljšati prenočitvene zmogljivosti, saj so sedaj na voljo samo sobe tretje in četrte kategorije.

Lani so še popravili aparate v vremenski hišici in dopolnili tlorisovodilo po Jesenicah. Pripravili so besedilo novega prospekta, ki naj bi ga letos na iniciativo občinske turistične zveze izdali tudi za področje Planine pod Golico in Žirovnice.

Komisija za varstvo okolja je pripravila več očiščevalnih akcij, opozarjala je na pomanjkljivosti in predlagala več izboljšav. Ocenila je celotno območje društvene dejavnosti in najprizadenejšim dala nad 200 pohval, 102 pisni priznanji in 20 spominskih značk.

V okviru turističnih podmladkov se je število vpisanih članov na šolah močno dvignilo. Opravili so več očiščevalnih akcij na Jesenicah in v

okolici, imeli so predavanja, poučne izlete. Uvedene so bile »obhodne trojke varstva okolja«. Člani turističnih podmladkov so sodelovali tudi na tekmovalju, ki ga je lani jeseni pripravila gorenjska turistična zveza na srečanju turističnih delavcev Gorenjske v Bohinju.

Komisija za trim stezo je skrbela za popravila tega telesnokulturnega in rekreacijskega objekta v naravi in pripravila načrt za dokončanje tretje tretjine steze v letošnjem letu.

Izredno je bila prizadevna tudi komisija za vrtičkarstvo, ki je s pomočjo kmetijske zemljiške in komunalne skupnosti ter komiteja za urbanizem in varstvo okolja skupščine občine pripravila nekaj nad 150 parcel, ki jih vrtičkarji že prizadevno obdelujejo. Poskrbela je za saditev žive meje ob vrtovih in za razširitev te dejavnosti na novih površinah. Žal bodo te uporabne šele drugo leto, ker se bo predvidoma šele v jeseni pričela odvažati zemlja s kmetijskih površin na Belem polju, kjer bo stala nova elektrojeklarna. S to zemljo bo-

do pokrili tudi staro opuščeno smetišče, kjer so predvidene nove površine za vrtičkarje. Prosilcev je zelo veliko, saj je spet prijavljenih nad sto novih.

Turistično društvo je pri svojem delu sodelovalo z vsemi organizacijami in društvi, s prebivalci in člani, pa tudi prek sredstev-javnega obveščanja.

Na skupščini so najbolj prizadevnim pri vzdrževanju lepega okolja podelili priznanja. Zdravko Črv, predsednik gorenjske turistične zveze, je v imenu zveze podelil spominska odličja. Bronasti častni znak sta prejeli Danica MORIČ in Erika REPOVŽ, srebrnega Ciril ČOP, Ema FICKO, Mirko RAMUŠ, Jože URH, Ema VESEK in zlatega Branko BLENKUŠ.

Izvolili so nov upravni in nadzorni odbor. Člani podmladka so pripravili tekmovalje v znanju o rožah, prikazani so bili diapozitivi najlepših parkov v Sloveniji, za vse udeležence pa je bil po uradnem delu pripravljen zabavni večer.

B. B.